

SBÍRKA
SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

NEJVYŠŠÍHO SOUDU
ČESKÉ REPUBLIKY

6/2013

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Abolice	č. 42
Abolice	č. 43
Časová působnost	č. 41
Dovolání	č. 46
Křivé obvinění	č. 45
Násilí proti úřední osobě	č. 39
Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	č. 44
Nepřípustnost trestního stíhání	č. 42
Nepřípustnost trestního stíhání	č. 43
Obecně prospěšné práce	č. 41
Obsahové náležitosti opravných prostředků	č. 46
Řízení o odvolání	č. 43
Řízení o stížnosti	č. 43
Svěddek	č. 48
Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky	č. 47
Vydírání	č. 48
Vyloučení orgánů činných v trestním řízení	č. 40
Zastavení trestního stíhání	č. 42
Zbraň	č. 39

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Incidenční spory	č. 66
Insolvence	č. 65
Insolvence	č. 66
Náhrada za ztrátu na výdělků	č. 67
Odpovědnost státu za škodu	č. 60
Ochrana názvu právnické osoby	č. 62
Podílové spoluvlastnictví	č. 59
Poplatky soudní	č. 58
Průtahy řízení	č. 60
Reorganizace	č. 65
Směnky	č. 64
Výpověď z nájmu bytu	č. 61
Zadostiučinění (satisfakce)	č. 60
Změna závazku	č. 63

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Jestliže pachatel užije proti úřední osobě jako prostředek fyzického nátlaku motorové vozidlo s úmyslem působit na výkon její pravomoci, lze za splnění dalších zákonných podmínek jeho jednání posoudit jako trestný čin násilí proti úřední osobě spáchaný se zbraní podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 36/1976-I Sb. rozh. tr.).

K naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu se nevyžaduje, aby došlo k újmě na zdraví dotčené úřední osoby. Proto je irelevantní, že pachatel vyvinul s vozidlem užitým proti úřední osobě jen nepatrnou rychlost, která objektivně nebyla způsobilá přivodit jí vznik újmy na zdraví, pokud i takové jednání ovlivnilo průběh výkonu pravomoci úřední osoby (např. když pachatel najížděl proti zakročujícímu policistovi tak, že vozidlem do něj opakovaně narazil a tím jej přinutil ustoupit stranou).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 3 Tdo 1312/2012)

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 1. 2. 2012, sp. zn. 9 T 43/2011, byl obviněný Ing. M. H. uznán vinným zločinem násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku (tj. zákona č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010 /dále jen „tr. zákoník“/) na tom skutkovém základě, že „dne 23. 12. 2010 v době kolem 15.15 hod. v P. 1, na V. n. před domem č. 42, se vměšoval do služebního zákroku policistů vedeného proti K. H. jako řidiče, která se měla dopustit dopravních přestupků, ignoroval výzvy policistů, aby svého jednání zanechal, verbálně policisty napadal vulgárními výrazy, a když byl pro toto svoje chování vyzván k prokázání totožnosti, odmítl svoji totožnost prokázat, namísto toho nasedl do vozidla tov. zn. BMW X6, s nímž jako jeho řidič opakovaně malou rychlostí najel na dva policisty z Oddělení hlídkové služby Policie ČR, pprap. Bc. P. D. a pprap. P. J., přitom předním nárazníkem narazil do jejich nohou, až museli ustoupit o několik kroků vzad“. Za to byl obviněný podle § 325 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let.

Odvolání obviněného proti předmětnému rozsudku bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 67 To 162/2012, podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto a rozsudek soudu prvního stupně tak nabyl právní moci dne 23. 5. 2012 (§ 139 odst. 1 písm. b/, cc/ tr. ř.).

Proti shora citovanému rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný Ing. M. H. následně dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Dovolatel zčásti uplatnil námitky proti samotným skutkovým závěrům soudu, hodnocení provedených důkazů a s vlastní konstrukcí skutkového stavu a s poukazem na údajný extrémní nesoulad s obsahem provedených důkazů a zjištěným skutkovým stavem věci. Z hlediska zákonného dovolacího důvodu nebylo možno tyto námitky označit za relevantní.

Dovolatel rovněž poukázal na soudní rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 36/1976 – I, z něhož dovodil, že pro naplnění kvalifikačního znaku „spáchání činu se zbraní“ je nezbytné, aby pachatel najížděl na úřední osobu (zde službu konajícího policisty) automobilem zvýšenou rychlostí. Z výpovědi policistů přitom vyplynulo, že na ně nijak razantně nenajížděl. Pokud by se dovolací soud ztotožnil s jeho názorem, že okolnosti a intenzita jednání popsaná v odsuzujícím prvoinstančním rozhodnutí neumožňovaly učinit právní závěr, že spáchal útok se zbraní, pak podle názoru dovolatele bylo namístě zabývat se posouzením jeho jednání též z hlediska zásady ultima ratio zakotvené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku a mělo být posouzeno toliko jako přešupek proti veřejnému pořádku podle § 47 zákona o přestupcích.

Dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tedy uplatnil dovolatel právně relevantně námitkou, že pokud na zakročující policisty nenajížděl zvýšenou rychlostí, nebylo možno jeho jednání právně kvalifikovat jako útok „se zbraní“ ve smyslu odst. 2 písm. a) § 325 tr. zákoníku, a dále navazující námitkou, že jestliže okolnosti a intenzita jeho jednání neumožňují učinit právní závěr o tom, že útočil se zbraní, měly soudy důsledněji zvažovat aplikaci zásady subsidiarity trestní represe a posoudit, zda se nejedná spíše o přešupek proti veřejnému pořádku podle § 47 zákona o přestupcích.

K podanému dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), podle nějž nelze argumentaci obviněného přisvědčit. K právně relevantní části podaného dovolání státní zástupce uvedl, že poukaz na mnoho let staré judikatorní rozhodnutí může sotva překlenout zákonnou definici právního pojmu „se zbraní“, jak je zakotvena v ustanovení § 118 tr. zákoníku. Není sporu o tom, že masivní automobil BMW X6 je nutno v daných souvislostech považovat za zbraň, neboť jeho prostřednictvím je zjevně možno učinit útok proti tělu důraznějším. Obviněný reagoval na výzvu zakročujících policistů k prokázání totožnosti tím, že nasedl do zmíněného vozidla a pomalým rozjezdem je odtlačoval nárazníkem z cesty. Takové jednání nepochybně odpovídá znaku „překonání nebo zamezení odporu“, který pachateli v jeho jednání v souladu se zákonnými oprávněními kladli zasahující příslušníci policie. Šlo o vyvrcholení arogantního a vulgárního vměšování obviněného do služebního zákroku

vůči jeho matce, která se podle zjištění policistů dopustila přestupku v dopravě a navíc je obvinila, že jsou ve službě v podnapilém stavu. Je tedy možno konstatovat, že skutek, jak byl popsán ve výroku odsuzujícího rozsudku, zcela odpovídá soudem zvolené právní kvalifikaci a obviněný svým chováním skutečně naplnil znaky zločinu násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 ísm. a) tr. zákoníku. Z tohoto důvodu je pak možno „za irelevantní“ považovat i námitku týkající se principu ultima ratio. Skutek popsany ve výroku rozsudku totiž nelze posoudit pouze jako přestupek, neboť to je s ohledem na povahu trestného jednání vyloučeno.

Své vyjádření uzavřel státní zástupce tím, že napadené rozhodnutí není zatíženo žádnou vadou, kterou by bylo nutno napravit cestou dovolání, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno v zákonné lhůtě, oprávněnou osobou, prostřednictvím obhájce a že se jedná o dovolání přípustné, obsahující předepsané náležitosti, konstatoval, že obsah dovolání naplňuje uplatněný dovolací důvod pouze zčásti, konkrétně z hlediska výše zmíněných právně relevantních námitek.

Tyto námitky však Nejvyšší soud shledal zjevně neopodstatněnými.

Především nelze pochybovat o tom, že automobil, pokud jím pachatel úmyslně najíždí na jinou osobu, je zbraní ve smyslu § 118 tr. zákoníku, neboť jeho prostřednictvím je zjevně možno učinit útok proti tělu důraznějším. Pod pojmem násilí se (obecně) rozumí použití fyzické síly k působení na vůli člověka s cílem překonat kladený nebo očekávaný odpor anebo mu zamezit. U trestného činu násilí proti úřední osobě (§ 325 tr. zákoníku) je užití násilí buď prostředkem působení na výkon pravomoci úřední osoby (v posuzovaném případě srov. § 127 odst. 1 písm. e/ tr. zákoníku) anebo odplatou za výkon této pravomoci. K naplnění znaku „násilí“ zákon především nevyžaduje současné způsobení újmy na zdraví. To znamená, že pachatel trestného činu (zločinu) násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, za užití osobního automobilu jako zbraně (§ 118 tr. zákoníku), si nemusí nutně počínat způsobem, jímž by ohrozil úřední osobu – zde policistu – bezprostředně na zdraví či dokonce na životě tím, že na něj najíždí větší rychlostí, kdy pravděpodobnost vzniku zranění je podstatně vyšší. Postačí, použije-li k útoku pohybuujícího se automobilu jako prostředku násilného působení na výkon pravomoci úřední osoby či pro její výkon. Jestliže by takového prostředku užil podstatně razantnějším způsobem, pak by podle okolností případu a povahy případného následku bylo nutno uvažovat především o použití některé z dalších kvalifikovaných skutkových podstat ustanovení § 325 tr. zákoníku.

V nyní posuzovaném případě si obviněný (dovolatel) počínal tak, že na výzvu zakročujících příslušníku Policie ČR, aby prokázal svoji totožnost, reagoval tím,

že nasedl do svého automobilu, a přes výzvy policistů, aby nikam neodjížděl a legitimoval se, do nich opakovaně (dvakrát) pomalu najel tak, že po nárazu do nohou museli ustoupit o několik kroků vzad. Svého násilného jednání zanechal teprve poté, co mu jeden z policistů pohrozil užitím služební zbraně a donucovacích prostředků, přičemž služební zbraň také vytáhl. Právní kvalifikace takto zjištěného skutku jako zločinu podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku tak byla užitá zcela správně. Jednání obviněného spočívající ve vměšování se do služebního zákroku policistů vedeného nejprve proti jeho matce, která se měla dopustit dopravního přestupku, a to přes opakované výzvy, aby svého počínání zanechal, verbální napadání policistů hrubými výrazy a konečně odmítnutí výzvy k prokázání vlastní totožnosti a na místo toho najíždění na policisty osobním automobilem ve snaze zabránit jim ve výkonu jejich pravomoci, se totiž ve svém kontextu a především závažností závěrečné (násilné) fáze zřetelně vymyká z rámce správních deliktů (přestupků) a užití trestního práva jako prostředku *ultima ratio* bylo v daném případě zcela namístě.

Vzhledem k tomu, že dovolání obviněného Ing. M. H. bylo dílem opřeno o námitky, které pod použitý hmotně právní dovolací důvod podle § 265b tr. ř. písm. g) tr. ř. ani pod žádný jiný z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř. podřadit nelze, a v jeho relevantně uplatněné části nebylo shledáno opodstatněným, Nejvyšší soud je podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Dřívější politická příslušnost soudců není sama o sobě okolností, která by mohla vést k pochybnostem o jejich způsobilosti projednávat a rozhodovat věci nezávisle a nestranně bez ohledu na osobu obviněného, včetně jeho projevů, politických názorů, postojů apod.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2012, sp. zn. 11 Tvo 31/2012)

Z o d ů v o d n ě n í :

U Okresního soudu v Děčíně byla na obviněného L. K. dne 2. 8. 2011 podána obžaloba pro přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 2, 3 tr. zákoníku. Věc je vedena pod sp. zn. 4 T 163/2011. Okresní soud ve věci nařídil hlavní líčení na den 17. 2. 2012, které bylo odvoláno, neboť dne 25. 1. 2012 obviněný podal k soudu návrh na bezplatnou obhajobu. Tento návrh byl usnesením ze dne 26. 3. 2012, č.j. 4 T 163/2011-223, podle § 33 odst. 2 tr. ř. zamítnut. Stížnost obviněného proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 26. 4. 2012, č.j. 5 To 170/2012-243, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl. Další hlavní líčení nařizené na den 21. 9. 2012 se opětovně nekonalo, neboť obviněný soudu nejprve dne 8. 2. 2012 doručil návrh na postup podle § 206 odst. 3 tr. ř. a následně dne 11. 9. 2012 podal návrh na odnětí věci Okresnímu soudu v Děčíně a její příkázání Okresnímu soudu v Pardubicích či v Chrudimi podle § 25 tr. ř. Svůj návrh odůvodnil tím, že se zdržuje déle než rok mimo obvod Okresního soudu v Děčíně a má za to, že z důvodu vhodnosti a rychlosti bude lepší, když věc bude projednána u jednoho z jím navržených okresních soudů. Rovněž zpochybnil, zda Okresní soud v Děčíně je věcně a místně příslušným soudem, když finanční prostředky byly na jeho účet vloženy v Liberci.

Spisový materiál s návrhem obviněného na odnětí a příkázání věci byl dne 17. 9. 2012 předložen Vrchnímu soudu v Praze. Na základě rozvrhu práce byla předmětná věc přidělena do senátu 9 To, vedeném předsedou senátu JUDr. M. P., jehož dalšími členy jsou předsedové senátu JUDr. J. K., předsedající jako soudce zpravodaj v této věci, a JUDr. P. P. Dne 21. 9. 2012 obviněný k tomuto soudu podal námitku podjatosti soudce Vrchního soudu v Praze JUDr. M. P. spolu s návrhem na odnětí a příkázání věci Vrchnímu soudu v Olomouci. Námitku podjatosti odůvodnil obviněný tím, že jmenovaný soudce působil jako soudce Komunistické strany Československa, přičemž on sám je veřejně znám svými radikálními názory proti tehdejšímu soudcům KSČ, kteří působili v předlistopadové éře. Jeho postoje k těmto soudcům tak zakládají možnou námitku podjatosti. Namítl tedy, že soudce JUDr. M. P. je v jeho trestní věci podjatý, a proto by mělo být rozhodnuto o jeho vyloučení z projednávané věci. V závěru podá-

ní obviněný navrhl, aby věc byla předložena Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o delegaci věci k Vrchnímu soudu v Olomouci. Jako přílohu svého podání obviněný připojil seznam soudců – bývalých členů KSC.

O námitce podjatosti Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. 9 Ntd 15/2012, tak, že podle § 30 odst. 1 tr. ř. předsedkyně senátu JUDr. J. K. a soudci JUDr. M. P. a JUDr. P. P. nejsou vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení v trestní věci obviněného L. K. vedené u Vrchního soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ntd 15/2012. Z odůvodnění předmětného usnesení vrchního soudu se podává, že námitka obviněného směřuje výlučně proti osobě člena senátu JUDr. M. P. a spočívá v jeho politické příslušnosti před listopadem roku 1989. Protože tatáž námitka by mohla být následně uplatněna i proti zbývajícím členům senátu 9 To, JUDr. J. K. a JUDr. P. P., senát Vrchního soudu v Praze přezkoumal důvody vyloučení ve smyslu § 30 tr. ř. ve vztahu ke všem svým členům. Dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro vyloučení předsedkyně senátu ani jeho dalších členů z vykonávání úkonů trestního řízení ve věci obviněného L. K. nejsou naplněny. Uvedl, že senát předmětnou trestní věc vyřizuje na základě rozvrhu práce Vrchního soudu v Praze. Jmenování soudci nemají žádný poměr k projednávané věci, ani k osobám, jejichž okruh ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. zmiňuje. Nejsou dány žádné zákonem taxativně stanovené okolnosti, které by mohly vést k pochybnostem, že řízení v senátu složeném z jmenovaných soudců nebude vedeno nestranně. Takovou okolností nemůže být sama o sobě ani dřívější politická příslušnost soudců. Obviněný stojí před soudem pro zcela běžný kriminální delikt bez vazby na politické souvislosti a jeho osobní politické názory na projednání a rozhodnutí věci nemají žádný vliv. Nezbytnou součástí profesionality každého soudce je schopnost nezaujatě a spravedlivě rozhodovat bez ohledu na osobu obviněného, včetně jeho projevů, názorů, osobních a majetkových poměrů. Stejně tak důvodem pro vyloučení soudce není ani okolnost, že tentýž soudce již rozhodoval v jiné dřívější trestní kauze téhož obviněného (viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 4. 2006, sp. zn. 61 To 111/2006, v senátě, jehož předsedkyní byla JUDr. J. K., v trestní věci obviněného L. K. a spol. vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1, sp. zn. 6 T 72/2005). Vrchní soud v Praze současně odkázal na ustálenou judikaturu a soudní praxi, z níž jednoznačně vyplývá, že vyloučit soudce z projednávání a rozhodování přidělené věci lze jen zcela výjimečně a ze skutečně závažných důvodů, které v daném případě rozhodně dány nejsou.

Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Praze podal obviněný L. K. včas stížnost, v níž prvostupňovému soudu vytkl, že se nevypořádal plně s jeho námitkou, neboť ji uplatnil především proti jednomu ze soudců Vrchního soudu v Praze, a vypořádal se s jinou námitkou, kterou vlastně nevznnesl, a to k ostatním členům senátu. Namítl, že soud prvního stupně se podrobně zabýval samotnou předsedkyní senátu, která byla již zákonnou soudkyní v trestní věci

vedené u Městského soudu v Praze sp. zn. 61 To 111/2006. V návaznosti na to konstatoval, že usnesení soudu prvního stupně je odůvodněno naprosto zmatečně k námitce, která nikdy nebyla a není součástí obsahu trestního spisu. Konstatoval, že již Nejvyšší a i Ústavní soud ve své ustálené judikatuře predikoval, že usnesení soudu musí být vždy řádně a dostatečně odůvodněno. Z toho důvodu obviněný označil předmětné usnesení ze zmatečné, nedostatečně odůvodněné a nepřezkoumatelné. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Vrchního soudu v Praze zrušil a tomuto vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. z podnětu podané stížnosti přezkoumal správnost napadeného výroku i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k tomuto závěru.

Podle § 30 odst. 1 tr. ř. je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce, u něhož lze mít pochybnosti, že pro poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení, nemůže nestranně rozhodovat. Poměr k projednávané věci může záležet například v tom, že orgán činný v trestním řízení nebo osoba mu blízká byly poškozeny projednávanou trestnou činností nebo jí byly svědky. Za poměr k osobám ve smyslu tohoto ustanovení trestního řádu je pak třeba považovat poměr příbuzenský, švagrovský, poměr druha a družky, popř. úzký vztah přátelský nebo úzký vztah nepřátelský.

Poměr k projednávané věci může podle ustálené soudní judikatury spočívat například v tom, že orgán činný v trestním řízení byl poškozen projednávaným trestným činem, byl svědkem trestného činu, ve věci vystupoval jako tlumočník, vyjádřil se v tisku před rozhodnutím o odvolání ohledně správnosti rozsudku soudu prvního stupně (č. 14/2000 Sb. rozh. tr.) apod. Naopak mezi důvody vyloučení orgánů činných v trestním řízení nepatří úroveň jejich odborné způsobilosti (srov. č. 23/1998 Sb. rozh. tr.) nebo odlišný právní názor. Poměr k věci u soudců soudu prvního stupně nelze také vyvozovat z rozhodnutí soudu druhého stupně, které nalézacímu soudu vytyká pochybení při hodnocení důkazů (srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 5. 1998, sp. zn. 1 To 90/1998).

Pokud obviněný v posuzované věci spatřuje podjatost předsedy senátu 9 To JUDr. M. P. pro jeho politickou příslušnost před listopadem 1989, pak tyto jeho námitky jsou samy o sobě ve vztahu k posouzení jeho případné podjatosti právně irelevantní. Je třeba připomenout, že ani z ustanovení § 60 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, které stanovuje předpoklady pro výkon funkce soudce a přísedícího, ani z žádného jiného právního předpisu nevyplývá žádné omezení pro členy politických stran či hnutí (včetně členství v KSČ), proto členství v politické straně nelze samo o sobě považovat za důvod k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 15. 11. 2010,

sp. zn. I. ÚS 517/2010, neboť toto rozhodnutí se netýká přímo otázky podjatosti soudců, ale otázky práva na poskytnutí informace ohledně členství (popř. kandidatury) soudců v Komunistické straně Československa v období před 17. 11. 1989. K tomu srov. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 11 Nd 52/2011, a sp. zn. 11 Nd 68/2011.

Protože obviněný jiné důvody podjatosti předsedy senátu 9 To Vrchního soudu v Praze JUDr. M. P. neuvedl, a Nejvyšší soud ani žádné jiné důvody nezjistil, přičemž za pochybení nelze podle Nejvyššího soudu považovat ani to, pokud se vrchní soud zabýval též možnou podjatostí i zbývajících členů senátu 9 To, JUDr. J. K. a JUDr. P. P., protože tatáž námitka by mohla být následně uplatněna i proti těmto soudcům, nemohla se stížnost obviněného shledat s úspěchem a nezbylo, než podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného L. K. zamítnout.

Pokud obviněnému, který k 1. 1. 2010 ještě nevykonal pravomocně uložený trest obecně prospěšných prací, byla po nabytí účinnosti trestního zákoníku podle jeho ustanovení § 65 odst. 3 písm. a) prodloužena soudem doba pro výkon uloženého trestu obecně prospěšných prací o šest měsíců se současným stanovením dohledem, tak za situace, že obviněný zavedl důvod k přeměně nevykonané části trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody, je nutné použít poměr vyplývající z ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák., tzn. že každé jen i započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody.*

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2013, sp. zn. 4 Tz 104/2012)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 4 To 32/2012, a v řízení předcházejícím byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v ustanovení § 2 odst. 1, § 65 odst. 2 a § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku v tehdy účinném znění v neprospěch obviněného L. K., napadené usnesení, jakož i usnesení Okresního soudu ve Vyškově ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 1 T 88/2008, zrušil a Okresnímu soudu ve Vyškově přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Ministr spravedlnosti podal podle § 266 odst. 1 tr. ř. ve prospěch obviněného L. K. stížnost pro porušení zákona proti usnesení Okresního soudu ve Vyškově ze dne 18. 10. 2011 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 24. 1. 2012 sp. zn. 4 To 32/2012.

V tomto mimořádném opravném prostředku poukázal na to, že obviněný byl trestním příkazem Okresního soudu ve Vyškově ze dne 10. 11. 2008, sp. zn. 1 T 88/2008, který nabyl právní moci dne 9. 12. 2008, uznán vinným trestným činem zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák. (zák. č. 140/1961 Sb.), jehož se dopustil v období od října 2006 do 16. 9. 2008, kdy neplatil ani jinak nepřispíval na výživu svého nezletilého syna J. K. Za to byl odsouzen k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 300 hodin.

Obviněnému byl výkon uloženého trestu nařízen usnesením Okresního soudu ve Znojmě ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. Nt 1305/2009. V zákonné jednorozhodné lhůtě

* Poznámka redakce: Srov. rozhodnutí pod č. 5/2011 Sb. rozh. tr. vztahující se k situaci, že nedojde k prodloužení doby pro výkon uloženého trestu obecně prospěšných prací.

však obviněný tento trest ani zčásti nevykonal. Usnesením Okresního soudu ve Vyškově ze dne 25. 11. 2010, sp. zn. 1 T 88/2008, bylo následně rozhodnuto podle § 65 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), že se obviněnému prodlužuje doba pro výkon trestu obecně prospěšných prací a současně se nad ním na tuto dobu stanovuje dohled. Doba prodloužení výkonu trestu o šest měsíců pak vyplynula z dalšího usnesení téhož soudu ze dne 7. 3. 2011, sp. zn. 1 T 88/2008, jímž byl obviněnému nově nařízen výkon uloženého trestu obecně prospěšných prací.

Ve veřejném zasedání konaném dne 18. 10. 2011 bylo usnesením Okresního soudu ve Vyškově sp. zn. 1 T 88/2008 rozhodnuto, že se podle § 65 odst. 2 tr. zákoníku obviněnému nevykonaný zbytek trestu obecně prospěšných prací ve výměře 231,5 hodiny přeměňuje na trest odnětí svobody ve výměře 232 dnů a k výkonu tohoto trestu se podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazuje do věznic s dozorem. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí v podstatě vyplývá, že obviněný bez vážného důvodu ani v prodloužené době nevykonal celý trest obecně prospěšných prací a taktéž se nechoval řádným způsobem, když se ve sledovaném období dopustil majetkové trestné činnosti, za níž byl pravomocně odsouzen, a byl též stíhán za přečin zanedbání povinné výživy, přičemž svůj soudní postih odvrátil pouze tím, že u hlavního líčení dlužnou částku zaplatil.

Pokud jde o vlastní přepočítání nevykonaného trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody, okresní soud uvádí, že vzhledem k prodloužení doby výkonu uloženého trestu obecně prospěšných prací obviněnému podle ustanovení § 65 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, což předchází zákonná úprava neumožňovala, bylo i na další rozhodování ve věci obviněného nutné aplikovat znění trestního zákoníku, a nikoli trestního zákona. Proto na přepočítání mezi jednotlivými druhy trestů bylo použito ustanovení § 65 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož se i jen započítá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací počítá za jeden den odnětí svobody. K zařazení obviněného do příslušného typu věznic bylo pak užito ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

Proti tomuto usnesení okresního soudu podal obviněný stížnost, kterou Krajský soud v Brně v neveřejném zasedání usnesením ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 4 To 32/2012, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl. Z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývá, že pokud se okresní soud při přeměně nevykonaného trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody řídil podle příslušných ustanovení trestního zákoníku, pokládá takový postup za správný.

Ministr spravedlnosti však s takovýmto výkladem zákona a užitým postupem soudů nesouhlasí. Podle jeho názoru bylo chybně vyloženo a aplikováno ustanovení § 2 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb. o časové působnosti nového trestního zákoníku. Nebylo zohledněno hledisko užití tohoto zákona, který je pro obviněného příznivější, přičemž poukázal na znění § 2 odst. 1 tr. zákoníku, ale i na další jeho ustanovení, jakož i na ustanovení předchozího trestního zákona (zák.

č. 140/1961 Sb.), konkrétně § 65 odst. 2 písm. b) a § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku; § 45a odst. 4 a § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák.

Dále stěžovatel zdůraznil, že přepočít nevykonané části trestu obecně prospěšných prací je třeba považovat za obsahovou složku trestnosti činu, neboť jde o zákonem určenou součást ukládaného trestu obecně prospěšných prací a proto se uplatní zásada o časové působnosti trestních zákonů. Porovnáním příslušných ustanovení trestního zákona a trestního zákoníku je zřejmé, že způsob pro přepočít nevykonaného trestu nebo jeho části na trest nepodmíněný není pro obviněného příznivější podle stávající právní normy – trestního zákoníku, ale podle zákona účinného v době, kdy mu byl příslušný trest uložen, tedy podle trestního zákona. Zatímco stávající právní norma stanoví pro přepočít poměr 1 : 1, trestní zákon stanovil pro přepočít poměr 2 : 1, tedy pro obviněného příznivější. Soud tedy měl namísto 232 dnů rozhodnout o nařízení výkonu trestu odnětí svobody ve výměře 116 dnů. Ve výpočtu výměry nařizovaného trestu tak pochybil soud prvního stupně a toto jeho pochybení nenapravit ani soud stížnostní. Proto obě zmíněná rozhodnutí soudů lze označit za nezákonná.

Ministr spravedlnosti proto v závěru navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadenými usneseními Okresního soudu ve Vyškově a Krajského soudu v Brně byl porušen zákon v neprospěch obviněného v ustanoveních § 2 odst. 1 a § 65 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. pak aby obě napadená usnesení, jakož i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tímto zrušením pozбудou svého podkladu, zrušil a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu ve Vyškově, aby tuto věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Od 1. 1. 2010 je účinný nový trestní zákoník (zák. č. 40/2009 Sb. ve znění novel), který v § 2 stanoví podmínky trestnosti činu a dobu jeho spáchání, a to obdobně, jako to upravoval trestní zákon (zák. č. 140/1961 Sb.) účinný do 31. 12. 2009 ve svém ustanovení § 16. Podle odstavce 1 obou zmíněných zákonů ustanovení se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Podle pozdějšího jen tehdy, jestliže je to pro pachatele příznivější.

Jelikož Okresní soud ve Vyškově rozhodoval o přeměně trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody za účinnosti nového zákona č. 40/2009 Sb., tr. zákoníku, bylo jeho povinností především zkoumat na základě ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku, zda je použití nového práva pro obviněného příznivější. Bylo jeho povinností posuzovat použití nového práva jako celku. Pozdější úprava, jejíž použití je výjimkou, nastupuje pouze tehdy, je-li to pro pachatele jednoznačně příznivější.

Výkon trestu obecně prospěšných prací byl v trestním zákoně účinném do 31. 12. 2009 upraven v ustanovení § 45a, v trestním zákoníku účinném od 1. 1. 2010 je pak upraven v ustanovení § 65.

Podle § 45a odst. 4 tr. zák., jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevedl řádný život, nebo zaviněně nevykonával ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody.

Podle § 65 odst. 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu obecně prospěšných prací, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodnout zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den odnětí svobody.

Trestností činu je nutno rozumět možnost, že pachatel je pro určitý trestný čin odsouzen, tj. po zažalování činu bude pro tento trestný čin uznán vinným a uložen mu trest či jiná trestní sankce. Trestnost činu je tedy charakteristikou činu jako činu soudně trestného, jehož druh, povaha i sankce musí být popsána v trestním zákoně. Jsou to tedy všechny podmínky relevantní pro výrok o vině i trestu (srov. Šámal, Pavel a kol., Trestní zákoník I, Komentář, str. 39, 1. vydání 2009, C.H. Beck).

V případě přezkoumávaném Nejvyšším soudem je třeba si především uvědomit, že o vině a trestu ve vztahu k obviněnému L. K. bylo (trestním příkazem Okresního soudu ve Vyškově) rozhodnuto podle v té době platných a účinných ustanovení trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb.). Byť výrok o případné přeměně trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody není součástí výroku o trestu odsuzujícího rozhodnutí, jako je tomu např. u trestu peněžitého, kdy soud musí spolu s peněžitým trestem zároveň stanovit i náhradní trest odnětí svobody, a to pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, přesto je třeba i pro případ přeměny trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody vycházet ze zákona, podle něhož bylo ve věci rozhodnuto o vině a trestu. Přepočít (poměr) z hodin obecně prospěšných prací na dny odnětí svobody je zakotven přímo v zákoně (ex lege), naproti tomu o náhradním trestu odnětí svobody v případě uložení peněžitého trestu musí rozhodnout soud bezprostředně v rámci výroku o trestu. Je tomu tak proto, aby obviněnému bylo zřejmé, jaká sankce mu hrozí pro případ, kdyby peněžitý trest ve stanovené

lhůtě nezaplátil. Jak již bylo zmíněno, u trestu obecně prospěšných prací taková pohružka přeměny a současně i příslušný přepočít v trest odnětí svobody vyplývá pro obviněného přímo ze zákona.

Jestliže tedy za účinnosti trestního zákona bylo v případě obviněného L. K. rozhodnuto o vině a trestu, tak nevykonaný trest obecně prospěšných prací bylo nutno přeměnit v nepodmíněný trest odnětí svobody podle ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák. (zák. č. 140/1961 Sb.), kdy platilo, že každé, i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací, se počítají za jeden den odnětí svobody, a to i v době, kdy již byl v účinnosti nový trestní zákoník (zák. č. 40/2009 Sb.). Znamená to, že v konkrétním případě při správném použití trestního zákona měl být obviněnému přeměněn nevykonaný trest 231,5 hodiny obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody v trvání 116 dnů.

Nebylo tudíž opodstatněné postupovat podle ustanovení § 65 odst. 2 tr. zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), v němž je takováto přeměna trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody s účinností od 1. 1. 2010 upravena. Podle citovaného ustanovení se každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací počítá za jeden den odnětí svobody. V konkrétním případě tak bylo též zhoršeno postavení obviněného, kterému bylo přeměněno nevykonaných 231,5 hodin trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody v trvání 232 dnů. Tato okolnost ale byla při posuzování zákonnosti postupu a napadeného rozhodnutí okresního soudu až sekundární, neboť byla až důsledkem předchozí nezákonnosti.

Jak již bylo shora uvedeno, přepočít trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody je daný zákonem a je tak nedílnou součástí institutu trestnosti činu. Tudíž poměr, v jakém bude případně třeba přepočítat nevykonaný trest obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody, je zákonem stanoven již v okamžiku, kdy obviněnému byl soudem pravomocně uložen trest obecně prospěšných prací. Případné pozdější rozhodování o přeměně trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody již není posuzováním otázky trestnosti ohledně poměru, v jakém bude první z trestů přepočten v druhý, a proto bylo v konkrétním případě nutné při takovém rozhodování aplikovat trestní zákon (zák. č. 140/1961 Sb.), a nikoli trestní zákoník (zák. č. 40/2009 Sb.).

Zde je zároveň nutné zdůraznit, že na nezbytnosti takového postupu nemohla změnit nic ani skutečnost, že obviněnému byla v mezidobí po nabytí účinnosti trestního zákoníku podle jeho ustanovení § 65 odst. 3 písm. a) prodloužena doba pro výkon uloženého trestu obecně prospěšných prací o šest měsíců se současným stanovením dohledu, což předchozí trestní zákon neumožňoval. Okresní soud ve Vyškově v tomto případě zcela důvodně postupoval podle zásady, že výkon trestu se provádí vždy podle zákona, který je v té době v účinnosti. Pokud tedy dospěl k závěru, že u obviněného jsou splněny zákonné podmínky pro prodloužení doby, v níž mu bude umožněno trest obecně prospěšných prací

vykonat, správně aplikoval ustanovení nového trestního zákoníku, který takový postup umožňuje. Jestliže ale soud následně dospěl ke zjištění, že obviněný zákonné podmínky stanovené pro výkon trestu obecně prospěšných prací ani v prodloužené době nesplnil, musel při absenci jakýchkoli přechodných ustanovení v novém trestním zákoníku v daném směru postupovat podle výše zmíněných zásad a při přeměně nevykonané části trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody užít poměr vyplývající z ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák.

Rovněž pokud k zařazení obviněného pro výkon trestu odnětí svobody do věznice s dozorem došlo podle ustanovení § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, jde o postup a rozhodnutí nesprávné, neboť použito mělo být ustanovení § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák.

Jestliže výše zmíněná pochybení nenapravit ani Krajský soud v Brně, který přezkoumával správnost rozhodnutí okresního soudu i předchozího řízení na podkladě stížnosti obviněného, kterou zamítl jako nedůvodnou, porušil i tento soud svým rozhodnutím a postupem zákon v neprospěch obviněného.

Proto Nejvyšší soud vzhledem ke všem výše uvedeným zjištěním a závěrům podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 4 To 32/2012, a v řízení předcházejícím byl v neprospěch obviněného L. K. porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1, § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v ustanovení § 2 odst. 1, § 65 odst. 2 a § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku v tehdy účinném znění. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení krajského soudu, jakož i usnesení Okresního soudu ve Vyškově ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 1 T 88/2008, včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která touto změnou pozbyla svého podkladu, zrušil. Věc pak podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu ve Vyškově, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

To ale vzhledem ke skutečnosti, že se věc vrátila do stadia, kdy znovu existuje obviněným nevykonaná část trestu obecně prospěšných prací v délce 231,5 hodin, znamená, že na tuto část trestu obecně prospěšných prací bude třeba aplikovat čl. IV odst. 2 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. 1. 2013, jímž byly prominuty nevykonané tresty obecně prospěšných prací nebo jejich zbytky, pokud byly pravomocně uloženy před 1. lednem 2013, což je případ obviněného L. K.

Při dalším rozhodování bude okresní soud postupovat v intencích právního názoru, který v tomto rozsudku Nejvyšší soud vyslovil (viz § 270 odst. 4 tr. ř.).

Podle článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 (č. 1/2013 Sb.) je třeba rozhodnout o zastavení pravomocně neskončeného trestního stíhání, s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let, pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let.

Článek II tohoto rozhodnutí o amnestii nelze použít na trestní stíhání, která byla k datu vyhlášení amnestie pravomocně skončena, a k zrušení odsuzujícího rozsudku a tím k pokračování v trestním stíhání došlo na základě dovolání nebo jiného mimořádného opravného prostředku (návrhu na obnovu řízení nebo stížnosti pro porušení zákona).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2013, sp. zn. 5 Tdo 1340/2012)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. května 2012, sp. zn. 3 To 30/2012, v té části, ve které bylo zamítnuto odvolání obviněného L. S. týkající se bodů 1., 2., 9., 13. a 14. výroku o vině, celého výroku o trestu a výroku o náhradě škody poškozenému O. H., a v tomto rozsahu též rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, a znovu rozhodl tak, že za trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. (bod 3.), přečin podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku (bod 4.), trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. (bod 5.), trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (bod 6.), pokračující trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (body 7., 8. a 10.), trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. (bod 11.) a trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. (bod 12.), ohledně nichž zůstala napadená rozhodnutí beze změny, uložil obviněnému L. S. podle § 234 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let a šesti měsíců, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou. Ohledně skutků ve výroku o vině pod body 1., 2., 9., 13. a 14. přikázal věc státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v Praze k došetření.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný L. S. byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, uznán vinným, že

1. jako ředitel firmy T. – T. W. I. L., podnikající fyzické osoby K. M., předstíraje řádnou podnikatelskou činnost, uvedl v omyl pracovníky M. D., okr. P.-j., odkud na základě smlouvy ze dne 30. 5. 1994 odebral ve dnech 1. 9. a 9. 9. 1994 s úmyslem nezaplatit dodávky sýru typ A., a to dne 1. 9. 1994 900 ks plechovek (faktura č. 9409 300) v ceně 755 055 Kč, dne 1. 9. 1994 dalších

900 ks plechovek (faktura č. 9409 301) v ceně 755 055 Kč, dne 9. 9. 1994 dalších 900 ks plechovek (faktura č. 9409 304) v ceně 755 073,90 Kč, kdy zboží ve všech případech převzal osobně a převzetí potvrdil na příslušných dodacích listech čísel 104 a 105, uvedené zboží neuhradil a způsobil tak škodu firmě P., spol. s r. o., ve výši 2 265 183,90 Kč,

2. jako jednatel společnosti T. W. I. P., s. r. o., v podvodném úmyslu odebrat zboží bez jeho úhrady, sjednal obchodní smlouvu č. 196 ze dne 19. 9. 1996 na odběr slaného sýra typu A. od spol. P. T., s. r. o., který odebral dne 19. 9. 1994 v T. v objemu 16,2 tuny, tj. 900 plechovek po osmnácti kg, a ceně 1 037 610 Kč a tuto cenu neuhradil ihned v hotovosti podle stanovené dodací podmínky, ač byl na tuto podmínku předem dodavatelem upozorňován a přislíbil zaplacení hned následující den v P., proto mu byla dodávka vydána, avšak následujícího dne odmítl úhradu provést s poukazem na údajné reklamační nároky vůči dodavateli za předchozí dodávku,

3. ve dnech 2. 12. 1998 a 3. 12. 1998 v P. 1, poté, co mu byl dne 3. 11. 1993 u I. b., a. s., později I. a p. b., a. s. (nyní Č. o. b., a. s.), založen na základě jeho žádosti běžný účet, a poté, co mu byly k tomuto účtu vydány platební karty V. C. dne 16. 7. 1998 a EC/MC G. dne 19. 3. 1998, kdy v podmínkách pro vydávání a používání platebních karet IPB, s nimiž byl řádně seznámen, bylo stanoveno, že transakce lze provádět maximálně do výše zůstatku na účtu, s vědomím, že na účtu nemá dostatek finančních prostředků, provedl dva výběry kartou V. C. ve výši 15 000 Kč a 25 000 Kč a dále devět výběrů platební kartou EC/MC G. po 22 000 Kč, tedy v celkové výši 198 000 Kč, které použil pro svou osobní potřebu, a ke škodě I. a p. b., a. s., nyní Č. o. b., a. s., se tak obohatil o 238 000 Kč,

4. ve dnech 17. 5. 1999, 20. 5. 1999 a 27. 5. 1999 poté, co mu byl dne 3. 11. 1993 u I. b., a. s., později I. a p. b., a. s. (nyní Č. o. b., a. s.), založen na základě jeho žádosti běžný účet, a poté, co mu dne 15. 11. 1996 bylo k tomuto účtu vydáno 10 tiskopisů zaručených šeků s maximální možnou částkou výběru na jeden šek ve výši 6500 Kč a záruční karta a kdy byl seznámen s „Podmínkami vydávání a používání zaručených šeků se záruční kartou IPB“, s vědomím, že na svém účtu nemá dostatek finančních prostředků, v několika bankách zapojených do „Systému zaručených šeků“ předložil postupně k proplacení 7 ks těchto šeků za účelem získání finanční hotovosti, kdy takto se ke škodě I. a p. b., a. s., nyní Č. o. b., a. s., obohatil o 45 500 Kč,

5. jako jednatel společnosti T. W. I. P., s. r. o., v podvodném úmyslu odebrat zboží bez jeho následné úhrady sjednal dne 10. 8. 1999 se společností L., s. r. o., V. M., kupní smlouvu o prodeji a koupi mlékařských výrobků, na jejímž základě dne 11. 8. 1999 odebral ve V. M., okr. Ž. n. S., od této společnosti dodávku sýru E. 30% v objemu 15 tun a ceně 1 071 000 Kč, kterou neuhradil ihned v hotovosti podle stanovených dodacích podmínek, ač byl na tyto předem

dodavatelem upozorňován, v úmyslu získat dodávku i bez splnění této podmínky, kdy s cílem vyvolat u dodavatele domnění, že tuto podmínku úhrady hodlá splnit v budoucnu v dohodnutém termínu, poskytl jako záruku provedení úhrady osobní motorové vozidlo jehož skutečným vlastníkem v danou dobu byla leasingová společnost M. B. L. B., s. r. o., jejíž předchozí souhlas k tomuto nakládání s vozidlem neměl, a současně se pokusil tuto záruku bez splnění závazku vůči společnosti L., s. r. o., V. M., a bez jejího vědomí a souhlasu odejmout dne 18. 8. 1999 prostřednictvím pověřených osob násilným vniknutím do objektu garáže ve V. M., v němž bylo vozidlo uloženo, a rovněž v souvislosti s tímto odběrem jednal, když s úmyslem neuhradit cenu služby uzavřel smlouvu o přepravě s firmou A. H. – W. T., na jejímž základě tato firma dne 11. 8. 1999 provedla pro firmu T. P., s. r. o., přepravu patnácti tun sýru E. 30% z V. M. do P. a za provedenou přepravu rovněž nezaplatil a tímto svým jednáním způsobil škodu společnosti L., s. r. o., V. M., ve výši 1 071 000 Kč a přepravní firmě A. H. – W. T. ve výši 11 590 Kč,

6. dne 21. 12. 1999 v P. 1, V. n. č. 44, v prodejně firmy A., s. r. o., odebral 1 ks mobilního telefonu v ceně 11 500 Kč, s tím, že jej uhradí druhý den, jelikož u sebe nemá peníze, poté s telefonem odešel, přes následné urgencye zaměstnanců prodejny telefon neuhradil, kdy takto svým jednáním způsobil firmě A., s. r. o., škodu ve výši 11 500 Kč,

7. dne 31. 7. 2000 si objednal dopravu z H. do P. vozidlem taxislužby u řidiče vozidla P. R., s tím, že tuto mu zaplatí po příjezdu do P., neboť jeho údajný kolega mu odjel s vozidlem a se všemi doklady a penězi, během jízdy si od řidiče zapůjčil mobilní telefon pod záminkou okamžité nutné potřeby telefonátu, s tím, že telefonní přístroj ihned po ukončení hovoru vrátí, avšak telefon zpět majiteli nevrátil, opustil vozidlo taxislužby bez zaplacení poskytnuté dopravy a s telefonem uprchl a takto způsobil P. R., škodu ve výši 4094 Kč za mobilní telefon a ve výši 1500 Kč za neuhrazenou dopravu,

8. v úmyslu využít poskytovaných služeb bez následné úhrady dne 8. 8. 2000 v P. 7, v ul. O. č. 33, si sjednal ubytování v hotelu S., ubytování využil pro jednu noc a dne 9. 8. 2000 hotel opustil s příslibem, že ubytování uhradí téhož dne a zanechal v hotelu jako potvrzení svého slibu svůj řidičský průkaz, avšak do hotelu se již více nevrátil a nikdy za ubytování nezaplatil a způsobil tak společnosti C. H., spol. s r. o., P., provozující hotel S., škodu ve výši 2620 Kč,

9. dne 12. 10. 2000 v P. 1, Ú. č. 26, kolem 22:30 hodin, před restaurací L. B., si zapůjčil od poškozeného O. H. mobilní telefon v nákupní ceně 9920 Kč, uvedený mobilní telefon jmenovanému nevrátil a ponechal si jej a takto vznikla poškozenému O. H. škoda ve výši 7080 Kč, podle znaleckého posudku,

10. dne 16. 11. 2000 v P. 3, na P. n. v hotelu U T. k., kolem 14:00 hodin, si zapůjčil od P. H. mobilní telefon modré barvy s černou klávesnicí za účelem údajné okamžité potřeby telefonátu, s tím, že telefonní přístroj ihned po tele-

fonování vrátí zpět majiteli, přesto s úmyslem zapůjčený přístroj si ponechat opustil prostor hotelu a telefonní přístroj majiteli nevrátil, když z přehledu telefonních hovorů bylo zjištěno, že v kritickou dobu obžalovaný skutečně nikomu netelefonoval, a takto způsobil poškozenému P. H. škodu ve výši 4509 Kč,

11. jako jednatel společnosti T. W. I. P., s. r. o., se dostavil dne 7. 8. 2000 do prodejny společnosti A., spol. s r. o., v ul. P. v. č. 21, kde si vybral k odběru notebook osazený O. s. W. 98, přičemž využil okamžiku, kdy jím vybraný notebook byl před jeho zaplacením ponechán volně na prodejním pultu, bez přímého dozoru personálu prodejny, a tohoto se zmocnil, aniž by jej uhradil, a poté z prodejny uprchl, čímž způsobil společnosti A., spol. s r. o., škodu ve výši 90 654,60 Kč,

12. dne 16. 8. 2000 kolem 12:15 hod., v P. 9, V., v ul. Na B. č. 9, vstoupil do prodejny O., po dotazu, kolik je v pokladně peněz, přeskočil prodejní pult, fyzicky napadl prodavačku prodejny, a to tak, že se jí snažil zezadu zakrýt ústa, poté ji přiměl, aby otevřela pokladnu a odtud odcizil finanční hotovost ve výši 4750 Kč, následně obsluhující pracovníci prodejny zatáhl na toaletu, kde ji uzavřel, přikázal jí, aby prostor neopouštěla po dobu nejméně 10 minut, a při odchodu dále odcizil její kabelku s osobními doklady, brýlemi a finanční hotovost ve výši 9800 Kč, čímž poškozené J. B., způsobil škodu ve výši 5650 Kč a firmě V. A. M., s. r. o., škodu ve výši 17 350 Kč,

13. jako jediný jednatel společnosti I. T. C., s. r. o., dne 27. 12. 1995 v P. 10, v úmyslu obohatit se, uvedl v omyl pracovníky F. ú. pro P. 10, tím, že uplatnil nárok na vrácení nadměrného odpočtu z daně z přidané hodnoty z deklarovaného obchodu se společností K. T., s. r. o., ač věděl, že jím předkládaná faktura je padělaná a tam uváděné zboží od uvedené firmy nikdy nenakoupil a toto zboží ani neexistovalo, nadměrný odpočet DPH v částce 4 279 328 Kč byl vyplacen na účet I., s. r. o., dne 26. 1. 1996 a způsobil tak škodu českému státu ve výši 4 279 328 Kč,

14. jako zmocněnec společnosti T. W. I. P., s. r. o., počátkem února 1996 v P. 8, v úmyslu obohatit se, pokusil se uvést v omyl pracovníky F. ú. pro P. 8 tím, že v rámci řízení vedeného správcem daně v souvislosti s nárokem na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty ve výši 4 277 540 Kč za IV. čtvrtletí 1995 předložil daňový doklad z údajně uskutečněného obchodu mezi společnostmi K. T., s. r. o., a T. P., s. r. o., ač věděl, že jím předkládaná faktura je padělaná a uvedený obchod nikdy neproběhl a deklarované zboží neexistovalo, avšak k výplatě nadměrného odpočtu DPH ve výši 4 244 540 Kč po provedeném daňovém řízení nedošlo.

Toto jednání nalézací soud kvalifikoval jako trojnásobný trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. (body 1., 2., 5.), trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2 tr. zák. (bod 3.), přečin podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku (bod 4.), trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (bod 6.),

pokračující trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (body 7., 8., 9., 10.), trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. (bod 11.), trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. (bod 12.) a pokračující zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku (body 13., 14.), dílem (pod bodem 14.) ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

Za to byl obviněný odsouzen podle § 240 odst. 3 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 6 let. Podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku byl obviněný pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s ostrahou. Zároveň bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného zaplatit na náhradu škody vyjmenovaným poškozeným, přičemž někteří z těchto poškozených byli dle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázáni se zbytky svých nároků na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odvolání obviněného L. S. proti shora uvedenému rozsudku soudu prvního stupně bylo Vrchním soudem v Praze usnesením ze dne 25. 5. 2012, sp. zn. 3 To 30/2012, podle § 256 tr. ř. zamítnuto, neboť toto odvolání nebylo shledáno důvodným.

Obviněný L. S. podal dne 10. 9. 2012 proti citovanému usnesení Vrchního soudu v Praze prostřednictvím své obhájkyň dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), e), l) tr. ř. Podle názoru obviněného ani soud nalézací ani soud odvolací se nevypořádaly s jeho namítanými výhradami stran skutkových zjištění a výpovědí policejního agenta O. H., který již po zbavení mlčenlivosti před soudem nalézacím podrobně osvětlil policejní provokaci, která byla proti dovolateli uplatněna, což mu nebylo předtím umožněno. Nalézací soud však skutková zjištění nesprávně vyhodnotil, a to i po stránce právní. Řada důkazů byla vyložena v neprospěch dovolatele a soud se tak podle názoru obviněného ztotožnil s obžalobou, a to v rozporu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Vzhledem na činnost svědka H. – policejního agenta – oba soudy podle přesvědčení obviněného nesprávně dospěly k závěru, že nic nenasvědčuje tomu, že by na činnosti, která je obviněnému kladena za vinu, se podílela policie. Pokud by se Vrchní soud v Praze skutečně věcí zabýval, podle přesvědčení obviněného by zjistil, že policejní konstrukce je nepřehlédnutelná. Závěrem obviněný shrnul, že jeho jednání podřazené pod body 1., 2., 3., 4., 9., 12., 13. a 14. obžaloby (stejně rozsudku nalézacího soudu) není trestným činem ani zločinem, neboť pro správnou kvalifikaci zločinu je nutné správné a vyčerpávající zjištění skutkového stavu věci, neboť každý zločin musí být podložen skutečnými a nezvratnými důkazy, které nepřipouští jiný výklad a jsou nepochybné. Takový stav v době rozhodování – jak nalézacího soudu, tak odvolacího soudu, nenastal.

Závěrem svého mimořádného opravného prostředku obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) podle § 265k

tr. ř. zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. května 2012, sp. zn. 3 To 30/2012, včetně rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, a rozhodl ve smyslu § 265l odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným L. S. vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že pouze dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. byly uplatněny v souladu se zákonem vymezenými podmínkami.

Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Nejvyšší soud shledal ve smyslu § 265k odst. 1 tr. ř. dovolání obviněného L. S. důvodné v té části, která směřovala vůči výroku o vině ohledně skutků uvedených pod body 1. a 2. kvalifikovaných jako dvojnásobný trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., pod bodem 9. posouzeného jako dílčí útok pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. a pod body 13. a 14. kvalifikovaných jako zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, na kterých se měl podílet svědek O. H. a příp. také další policisté, a proto z podnětu dovolání obviněného podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 5. 2012, sp. zn. 3 To 30/2012, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, ve výroku o vině v té části, v níž byl obviněný uznán vinným dvojnásobným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. (body 1. a 2.), dílčím útokem pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. a zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby spáchaným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku (body 13., 14.), ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, kterým bylo rozhodnuto o nároku poškozeného O. H. Podle § 265k odst. 2

tr. ř. současně zrušil také další rozhodnutí na částečně zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud věc v rozsahu zrušení výroků o vině přikázal státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v Praze k došetření, neboť shora vytýkané vady mají svůj původ v přípravném řízení.

Nejvyšší soud se v důsledku zrušení napadeného usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. května 2012, sp. zn. 3 To 30/2012, v té části, ve které bylo zamítnuto odvolání obviněného L. S. týkající se bodů 1., 2., 9., 13. a 14. výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu, a současně i zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, ve výroku o vině v té části, v níž byl obviněný uznán vinným dvojnásobným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. (body 1., 2.), dílčím útokem pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (bod 9.) a zvláště závažným zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby spáchaným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku (body 13., 14.), zabýval i tím, zda ohledně těchto trestných činů nepřichází v úvahu použití článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 (č. 1/2013 Sb.), podle kterého prezident republiky nařídil, aby bylo zastaveno pravomocně neskončené trestní stíhání, s výjimkou trestního stíhání proti uprchlému, od jehož zahájení k 1. lednu 2013 uplynulo více než 8 let, pro trestné činy, za něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody nepřevyšující deset let. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že rozhodnout o zastavení trestního stíhání je možno jen u trestních stíhání, která běžela po dobu více než 8 let od zahájení trestního stíhání k datu vyhlášení amnestie dne 1. ledna 2013. Zmíněný článek II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 tedy nelze použít na trestní stíhání, která byla k datu amnestie dne 1. ledna 2013 pravomocně skončena, a k zrušení odsuzujícího rozsudku a tím k pokračování v trestním stíhání došlo na základě dovolání, jako tomu bylo v posuzovaném případě, anebo na základě jiného mimořádného opravného prostředku (návrhu na obnovu řízení nebo stížnosti pro porušení zákona). Nelze tedy použít výklad, který byl používán v minulosti u jiných amnestií (např. článku V rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 1. ledna 1990 – č. RO 01/1990 nebo článku I odst. 1 rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1993 – č. 56/1993 Sb.), které byly vázány na určené trestné činy v rozhodnutí o amnestii, které byly spáchány přede dnem takového rozhodnutí, a to bez ohledu na to, kdy se mělo zahájit nebo se vedlo trestní stíhání pro takový trestný čin. Naproti tomu článek II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 je vázán na trvající trestní stíhání ke dni 1. lednu 2013, od jehož zahájení uplynulo více než 8 let, což v tomto případě obviněného L. S. nebylo splněno, neboť ke dni 1. lednu 2013 bylo již trestní stíhání pravomocně skončeno rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 11. ledna 2012, sp. zn.

43 T 12/2002, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 25. května 2012, sp. zn. 3 To 30/2012. Z těchto důvodů nepřichází v úvahu v dalším řízení zastavení trestního stíhání obviněného L. S. pro některý ze skutků pod body 1., 2., 9., 13. a 14. výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu z důvodu použití článku II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013.

Pro úplnost je třeba ještě dodat, že Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí uvádí právní kvalifikaci skutku pod body 13. a 14. výroku o vině jako zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby spáchaný ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku, resp. jako pokus zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku, neboť právní posouzení skutku pod body 13. a 14. výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu jako pokračujícího zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, dílem (pod bodem 14.) ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, použité nalézacím soudem ve výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, neodpovídá judikatuře Nejvyššího soudu. V posuzovaném případě byla podle výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu způsobená škoda (správně rozsah) v bodě 13. celkem 4 279 328 Kč (nedosahovala tedy škody velkého rozsahu podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku) a v bodě 14. spáchané jednání směřovalo k způsobení škody (správně rozsahu) ve výši 4 244 540 Kč (tedy opět nešlo o škodu velkého rozsahu, která činí nejméně 5 000 000 Kč). Podle ustálené judikatury, jestliže rozsah (podobně i škoda) u předmětného trestného činu (zde zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku) již způsobený ani spolu s rozsahem (škodou), který pachatel zamýšlel způsobit, nedosáhne velkého rozsahu (škody velkého rozsahu), jde o dokonáný trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku, příp. podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. při spáchání tohoto činu ve značném rozsahu. V případě, kdy rozsah (škoda) již spáchaný (škoda již způsobená) teprve spolu s rozsahem (se škodou), který pachatel zamýšlí způsobit, dosáhne velkého rozsahu (výše škody velkého rozsahu), jako tomu bylo v posuzovaném případě, jde o pokus zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku. Teprve, pokud již spáchaný rozsah (způsobená škoda) alespoň u jednoho dílčího útoku pokračujícího trestného činu sám o sobě naplňuje znak velkého rozsahu (dosahuje výše škody velkého rozsahu), jde o zvláště závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 21 odst. 1 k § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, a to i za okolností, že pachatel útokem, který se mu nepodařilo dokončit, nezamýšlel spáchat čin ve velkém rozsahu (způsobit škodu velkého rozsahu) ani nebyl s takovým rozsahem (škodou) srozuměn (srov. přiměřeně č. 15/1996-I. Sb. rozh. tr.).

Na závěr těchto úvah je třeba připomenout, že státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze je vázán právními názory, které v tomto rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil. Jelikož rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 1, 2 tr. ř.)

Vzhledem k tomu, že výrok o vině z rozsudku soudu prvního stupně ohledně trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. (bod 3.), přečinu podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku (bod 4.), trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. (bod 5.), trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (bod 6.), pokračujícího trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1 tr. zák. (body 7., 8. a 10.), trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. (bod 11.) a trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. (bod 12.) zůstal rozhodnutím dovolacího soudu nedotčen, nic nebránilo Nejvyššímu soudu, aby sám rozhodl o trestu za výše uvedené trestné činy a přečin.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž podle § 257 odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného např. v ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného s ohledem na aboliční ustanovení amnestie, není přípustný řádný opravný prostředek.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2013, sp. zn. 11 Tvo 2/2013)

Nejvyšší soud podle § 148 odst. 1 písm. a) tr. ř. zamítl stížnost státního zástupce podanou v neprospěch obviněných Ing. J. E., JUDr. L. T. a J. V. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. 6 To 6/201.

Z o d ů v o d n ě n í :

V trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 T 14/2001 bylo výše označeným usnesením Vrchního soudu v Praze podle § 257 odst. 2 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. a čl. II rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 1. 1. 2013 (uverejněna pod č. 1/2013 Sb.) zastaveno trestní stíhání výše označených obviněných pro v usnesení blíže popsané skutky, v nichž byl spatřován zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku.

Proti tomuto usnesení podal státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze stížnost, v níž mimo jiné namítl, že přes poučení ze strany vrchního soudu o nepřípustnosti řádných opravných prostředků má za to, že proti uvedenému rozhodnutí je stížnost přípustná.

K otázce přípustnosti stížnosti pak konkrétně uvedl, že: „Ustanovení § 257 odst. 2 tr. ř. bylo zakomponováno do trestního řádu pro specifické případy, odlišné od «standardního» postupu dle § 257 odst. 1 tr. ř., a to když některé důvody nepřípustnosti trestního stíhání dle § 11 odst. 1 tr. ř. nastanou až po vyhlášení napadeného rozsudku. V daném případě amnestie prezidenta republiky byla vyhlášena a překážka dle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. nastala nepochybně až po vyhlášení rozsudku soudem prvního stupně. V případě zastavení trestního stíhání dle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. ... stížnost přípustná není, a to vzhledem k § 141 odst. 2, věta druhá, tr. ř.“

Státní zástupce se však nedomnívá, že stejný princip lze aplikovat na ustanovení § 257 odst. 2 tr. ř. bez ohledu na skutečnost, že právo stížnosti není upraveno přímo v textu § 257 tr. ř. Činnost odvolacího soudu při postupu podle § 257 odst. 2 tr. ř. je podle státního zástupce odlišná od postupu podle odstavce prvního tohoto ustanovení. V případě druhého odstavce tohoto ustanovení odvolací soud reaguje na novou procesně významnou skutečnost, která nastala

až po vyhlášení napadeného rozsudku soudem prvního stupně. Odvolací soud nepřezkoumává v tomto směru prvoinstanční rozhodnutí, neplní přezkumné úkoly odvolací instance, ale vzhledem k nově vzniklé překážce podle § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. sám ve věci meritorně rozhoduje z titulu, že v rozhodné době je právě u něj vedeno odvolací řízení, čímž přebírá úlohu soudu prvního stupně a jeho rozhodnutí je třeba považovat za rozhodnutí učiněné v první instanci ve smyslu § 141 odst. 2, věta druhá, tr. ř. Tento výklad je podle státního zástupce v souladu s ústavními principy vztahujícími se k procesním právům účastníků a zásadě dvouinstančního soudního rozhodování.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) zjistil, že stížnost není přípustná.

Podle § 141 odst. 2 tr. ř. lze stížností napadnout usnesení soudu a státního zástupce jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni. Tyto podmínky přitom musí být splněny kumulativně. S argumentací státního zástupce se podle názoru Nejvyššího soudu nelze ztotožnit. Trestní řád výslovně neupravuje přípustnost stížnosti proti rozhodnutí odvolacího soudu podle § 257 odst. 2 tr. ř. (viz text ustanovení § 257 tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2002) a nejedná se přitom ani o rozhodnutí v prvním stupni, jak se domnívá státní zástupce. Faktem je, že zde odvolací soud rozhoduje na základě skutečností, které jsou z hlediska rozhodnutí soudu prvního stupně nové, neboť nastaly až po něm. Nejedná se však o žádnou výjimečnou situaci, neboť v trestním řízení soud rozhodující o řádném opravném prostředku (stížnosti nebo o odvolání) obecně přihlíží k novým skutečnostem a důkazům (srov. § 249 odst. 3 tr. ř.). Posuzuje napadené rozhodnutí ex nunc, tedy podle skutkového i právního stavu existujícího v době jeho rozhodování. Např. musí přihlídnout ke změně trestního zákona, ke které došlo po rozhodnutí soudu prvního stupně. Přitom může o věci sám rozhodnout v souladu s novou právní úpravou a není sporu o tom, že toto jeho, z tohoto pohledu, „nové“ rozhodnutí nelze již napadnout dalším řádným opravným prostředkem. Situace, kdy byla po rozhodnutí soudu prvního stupně vyhlášena amnestie s aboličním ustanovením, které dopadá na posuzovanou věc, a odvolací soud ji aplikuje, nikterak nevybočuje z běžného postupu soudů rozhodujících ve věci v druhém stupni. Případnou chybu odvolacího soudu založenou na nesprávné aplikaci nových skutečností, resp. právních předpisů, by bylo možno napravit jen v rámci řízení o mimořádném opravném prostředku – dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona.

V posuzovaném případě se nejedná ani o situaci, kdy je usnesení vydáno ohledně otázky svou povahou oddělitelné od věci meritorně projednávané ve smyslu nálezu Ústavního soudu České republiky ze dne 9. 7. 1998, sp. zn. III. ÚS 86/98, publikovaného pod č. 79/1998 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu, podle něhož: „V trestním řízení obecné soudy rozhodují usnesením, jako nižší formou rozhodnutí, toliko tehdy, jestliže rozhodují v souvislosti s věcí (tj. v souvislosti

s obžalobou) o otázkách k ní sice přidružených, nicméně o takových, které lze bez obtíží od «věci samé» (jejího merita) oddělit; takové usnesení je rozhodnutím o samostatném meritorním (od věci samé odlišném) základu, spravuje se vlastním procesním režimem, a proto také tam, kde ze zákona je přezkoumatelné vyšším soudem, má povahu rozhodnutí soudu prvního stupně, a to bez ohledu na to, v kterém stupni obecného soudu bylo přijato, s tou výjimkou ovšem, že vyslovená zásada neplatí pro případ, kdyby k vydání takového usnesení došlo v řízení před Nejvyšším soudem.“ K tomu srov. též další nálezy Ústavního soudu, např. ze dne 22. 10. 1998, sp. zn. III. ÚS 162/98 (publikován pod č. 129/1999 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu), ze dne 10. 4. 2002, sp. zn. IV. ÚS 537/01 (publikován pod č. 25/2002 Sb. nál. a usn. Ústavního soudu).

V posuzovaném případě ovšem Vrchní soud v Praze rozhodl právě v řízení o samotném meritu věci, tedy o zastavení trestního stíhání. Jako odvolací soud učinil rozhodnutí ve věci samé, tj. o vlastním předmětu trestního řízení, a nejde tak o „nikoli meritorní rozhodnutí“ ve smyslu výše uvedených nálezů Ústavního soudu. Není proto namístě konstruovat možnost podání dalšího řádného opravného prostředku, jako je tomu v případě Ústavním soudem zmíněných oddělitelných řízení (např. o vazbě, o vyloučení soudců).

Nejvyššímu soudu proto nezbylo, než rozhodnout, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno, aniž se mohl zabývat dalšími stížnostními námitkami státního zástupce.

Pro závěr o naplnění znaků spočívajících ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“ ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku je východiskem určitý násobek takového množství omamné látky, psychotropní látky nebo přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, které je podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., označeno jako „množství větší než malé“ (viz třetí a pátý sloupec přílohy č. 2 k citovanému nařízení vlády). „Větším rozsahem“ je pak desetinásobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinásobek takto určeného většího rozsahu a „velkým rozsahem“ je desetinásobek takto určeného značného rozsahu.

Základem pro toto určení by měl být násobek množství účinné látky (drogy) vymezeného jako množství větší než malé ve smyslu nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. (pátý sloupec v jeho příloze č. 2). Jen v případě, když nelze zjistit přesné množství účinné látky, např. byla-li omamná nebo psychotropní látka již spotřebovaná jejími konzumenty, lze vycházet z celkového množství drogy, kterou pachatel neoprávněně vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabídl atd. ve smyslu § 283 odst. 1 tr. zákoníku (třetí sloupec v příloze č. 2 citovaného nařízení vlády), nejsou-li zde pochybnosti o tom, že pachatel vyrobil nebo jinak nakládal s drogou v její obvyklé kvalitě.

Určitý rozsah (větší, značný, velký) spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ovšem nelze redukovat jen na množství příslušné drogy, kterou pachatel nelegálně vyrobil nebo s níž jinak nakládal ve smyslu § 283 odst. 1 tr. zákoníku, ale při jeho stanovení se uplatní i další okolnosti (viz rozhodnutí pod č. 1/2006 a 12/2011 Sb. rozh. tr.). Proto v konkrétním případě, pokud to odůvodňují i tyto další okolnosti činu, není vyloučeno, aby byl příslušný zákonný (kvantifikační) znak, který podmiňuje použití přísnější právní kvalifikace a vyjadřuje rozsah spáchání trestného činu, naplněn i tehdy, jestliže pachatel vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabídl nebo jinak nakládal s takovým množstvím drogy, které sice neodpovídalo celému desetinásobku požadovaného množství, ale již se mu dostatečně přiblížilo, anebo naopak nemusí být tento zákonný znak naplněn, jestliže množství drogy jen nevýrazně přesáhlo stanovený desetinásobek rozhodný pro daný rozsah.

(Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 15 Tdo 1003/2012).

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného T. D. H. proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 9. 2011, sp. zn. 11 To 66/2011, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 2 T 8/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný T. D. H. byl rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 6. 2011, sp. zn. 2 T 8/2011, uznán vinným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „tr. zákoník“), který spáchal tím, že dne 4. 10. 2010 na základě předchozí dohody o distribuci konopí s T. K. L. H., a T. T. A. P., jako zprostředkovatelkami, a Q. K. N., jako dodavatelem konopí, poté, co ho T. K. L. H. téhož dne telefonicky informovala, že si má vyzvednout zásilku konopí, se v 16.05 hod. v P., T. č. 4, sešel v herně L. F. s T. K. L. H. a T. T. A. P., které ho za účelem předání drogy zavedly před dům v T. ul. č. 26 v P., a to tak, že obviněný T. D. H. a T. T. A. P. jako spolujezdkyně jeli osobním automobilem, který užíval obviněný, a T. K. L. H. jela osobním automobilem, a zde v 16.17 hod. obviněný převzal od Q. K. N. sportovní tašku se 4 zatavenými pytli obsahujícími sušené konopí o celkové hmotnosti 7436 gramů včetně obalů, přičemž po laboratorní úpravě dosahovala hmotnost 6903,7 gramů a hmotnost účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol činila 1264,95 gramů, a toto konopí pak obviněný převážel na zadním sedadle jím užívaného osobního automobilu z P. směrem na R., okr. T., za účelem jeho další distribuce mezi přesně nezjištěné osoby, a to až do 17.45 hod., kdy byl na silnici č. II/605 poblíž sjezdu z dálnice D 5 u obce S. K. zadržen kontrolní hlídkou C. ř. P.; obviněný se dopustil tohoto jednání přesto, že neměl povolení k zacházení s omamnými a psychotropními látkami, když konopí je omamná látka uvedená v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, a zařazená do seznamu IV podle Jednotné Úmluvy o omamných látkách a obsahuje delta-9-tetrahydrocannabinol, což je psychotropní látka uvedená v příloze č. 3 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů, a zařazená do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách.

Za tento zločin byl obviněnému uložen podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 9 let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku do věznice s ostrahou. Zároveň mu byl uložen podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku trest vyhoštění na dobu neurčitou a podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku trest propadnutí věci konkretizované ve výroku o tomto trestu.

O odvolání obviněného podaném proti citovanému rozsudku rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 9. 2011, sp. zn. 11 To 66/2011, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek soudu prvního

stupně ve výroku o trestu odnětí svobody. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. odvolací soud znovu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině a o ostatních druzích trestu uložil obviněnému podle § 283 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 6 let, pro jehož výkon ho zařadil podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku do věznice s ostrahou.

Proti tomuto rozsudku Vrchního soudu v Praze podal obviněný T. D. H. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný především zpochybnil právní kvalifikaci posuzovaného skutku jako zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, protože podle jeho názoru nebyl naplněn zákonný znak spočívající ve spáchání tohoto činu „ve velkém rozsahu“. Obviněný poukázal na skutkové zjištění, podle něhož byl zadržen s množstvím 6903,7 gramů sušiny konopí, které obsahovalo 1264,95 gramů účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol. Jak dále obviněný zdůraznil, uvedené množství ani v kombinaci s dalšími okolnostmi případu podle relevantní judikatury nepostačuje k naplnění znaku vyjádřeného pojmem „ve velkém rozsahu“. V této souvislosti obviněný odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 729/2010, a ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010, z nichž vyplývá, že „velký rozsah“ by měl být minimálně dvacetinásobkem „značného rozsahu“, což by odpovídalo více než 12 kg účinné látky. Závěr odvolacího soudu v nyní posuzované trestní věci je proto podle obviněného v rozporu s uvedeným interpretačním pravidlem, přičemž množství účinné látky, s níž obviněný nakládal, odpovídá dokonce dolní hranici „značného rozsahu“ určeného uvedeným způsobem. Kromě množství účinné látky, které je z hlediska posouzení zmíněného zákonného znaku klíčové, nebyly zjištěny ani další okolnosti, jež by odůvodňovaly použití vyšší trestní sazby. Obviněný je přesvědčen, že nedisponoval s drogou po delší dobu, nedistribuoval ji, ale pouze převážel, a ani jeho případný prospěch nemohl odpovídat „velkému rozsahu“. Jak rovněž obviněný připomněl, v daném případě se jedná o tzv. lehkou drogu, která je méně škodlivá zdraví, což rovněž snižuje intenzitu hrozící újmy. Za zcela nedostatečnou a nepřezkoumatelnou označil obviněný argumentaci soudu prvního stupně, podle níž zadrženou drogou mohlo být uspokojeno velké množství potencionálních konzumentů, protože se jednalo o 460násobek množství většího než malého, které určuje nařízení vlády č. 467/2009 Sb., přičemž systematiku uváděnou v citovaných rozhodnutích Nejvyššího soudu odmítl soud prvního stupně s tím, že množství drogy určené tam obsaženými násobky a odpovídající znaku „velkého rozsahu“ by bylo stěží přepravitelné běžným způsobem. Obviněný opětovně poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 729/2010, podle kterého zákonodárce zavedením znaku „ve značném rozsahu“ v nové právní úpravě trestního práva hmotného zmírnil podmínky pro trestní postih pachatelů

tohoto druhu trestné činnosti. Obviněný nesouhlasí ani s postupem odvolacího soudu, který mu mimořádně snížil trest odnětí svobody za použití ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, ačkoli měl své úvahy primárně promítnout do právní kvalifikace skutku a použít ustanovení § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudky soudů obou nižších stupňů a aby přikázal věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného T. D. H. prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Státní zástupce zejména zdůraznil nutnost odstupňování rozsahu spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku s ohledem na množství příslušné drogy a v této souvislosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu v trestních věcech vedených pod sp. zn. 7 Tdo 1137/2010 a sp. zn. 8 Tdo 1103/2011. Na druhé straně státní zástupce nesouhlasí se způsobem, jakým bylo v citovaných rozhodnutích určeno konkrétní množství účinné látky naplňující jednotlivé rozsahy spáchání trestného činu u kvalifikovaných skutkových podstat, pokud vychází ze systému dvacetinásobků množství odvíjejícího se od množství většího než malého, jak je uvedeno v nařízení vlády č. 467/2009 Sb. Podle toho by pak v případě marihuany byl znak spočívající ve spáchání činu „ve velkém rozsahu“ naplněn teprve množstvím větším než 23 kg účinné látky THC. Takové množství by podle státního zástupce nepochybně znamenalo naplnění znaku „v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu“ ve smyslu § 283 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku a alternativa uvedená v § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku by potom ztratila praktický význam. Podle názoru státního zástupce se metoda exponenciálního výpočtu jednotlivých rozsahů naznačená ve zmíněných rozhodnutích Nejvyššího soudu nedá použít pro posouzení, zda byl naplněn znak „ve velkém rozsahu“. V této souvislosti státní zástupce připomněl, že v daném případě bylo zajištěno 6,9 kg sušiny konopí ve velmi vysoké kvalitě s průměrným obsahem přes 19 % THC v sušině, když v citovaném nařízení vlády se počítá s obsahem účinné látky 10 %. Jak podle státního zástupce správně dovodily soudy nižších stupňů, tyto další okolnosti případu odůvodňují závěr, že obviněný spáchal posuzovaný trestný čin „ve velkém rozsahu“, a napadené rozhodnutí není zatíženo hmotně právní vadou spočívající v nesprávné právní kvalifikaci. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného jako zjevně nepodstatné.

Trestní věc obviněného T. D. H. byla přidělena k rozhodnutí o dovolání do senátu č. 5 trestního kolegia Nejvyššího soudu, který usnesením ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012, rozhodl podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, o postoupení této věci vel-

kému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Senát č. 5 se totiž neztotožnil s právním názorem jiného senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu vyjádřeným v jeho usneseních ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 729/2010, a ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010, (na něž poukazuje i obviněný v podaném dovolání) pokud jde o stanovení rozsahu spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku za použití určitého násobku množství většího než malého takových látek. Zároveň senát č. 5 v citovaném usnesení poukázal i na další rozhodnutí Nejvyššího soudu, v nichž se projevuje jistá nejednotnost při posuzování znaků zmíněného trestného činu spočívajících v jeho spáchání „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“, takže považoval za vhodné sjednotit výklad v tomto směru rozhodnutím velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

Velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „Nejvyšší soud“) zjistil, že obviněný T. D. H. podal dovolání jako oprávněná osoba, učinil tak prostřednictvím obhájce, včas a na správném místě, jeho dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné, a podané dovolání obsahuje stanovené náležitosti.

Pokud jde o dovolací důvod, obviněný T. D. H. opírá své přesvědčení o jeho naplnění o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení. K výkladu tohoto dovolacího důvodu Nejvyšší soud připomíná, že může být dán tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku by mohlo spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíháný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin se jedná. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

Jak je patrné z námitek, z nichž obviněný T. D. H. dovozuje existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., zpochybnil jimi naplnění zákonného znaku trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy spočívajícího v jeho spáchání „ve velkém rozsahu“ ve smyslu § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku.

Nejvyšší soud shledal, že námítky obviněného sice odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., avšak nejsou opodstatněné.

K trestnému činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku Nejvyšší soud nej-

dříve obecně uvádí, že ho spáchá ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, přičemž v této základní skutkové podstatě se nevyžaduje žádný rozsah činu ani konkrétní množství omamné nebo psychotropní látky či dalších zde uvedených látek. Přísnější postih pak hrozí pachateli podle § 283 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, spáchá-li tento trestný čin „ve značném rozsahu“, nebo podle § 283 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku, spáchá-li takový čin „ve větším rozsahu“ vůči dítěti nebo „v množství větším než malém“ vůči dítěti mladšímu patnácti let. Ještě přísnější postih je stanoven podle § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, pokud pachatel spáchá uvedený trestný čin „ve velkém rozsahu“, resp. podle § 283 odst. 3 písm. d) tr. zákoníku „ve větším rozsahu“ vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Pro úplnost Nejvyšší soud připomíná, že zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále ve zkratce „tr. zák.“), rozlišoval pouze „množství větší než malé“ (§ 187a odst. 1 tr. zák.) a spáchání činu „ve větším rozsahu“ (§ 187 odst. 2 písm. a/, § 187a odst. 2 tr. zák.). Tyto znaky ovšem trestní zákon ani jiný obecně závazný právní předpis nedefinoval a jejich výklad se v soudní praxi ustálil na podkladě pokynů, které vydal nejvyšší státní zástupce pod č. 6/2000, resp. nejvyšší státní zástupkyně pod č. 2/2006 a č. 1/2008 Sbírkou pokynů obecné povahy Nejvyššího státního zastupitelství, a to za účelem sjednocení postupu státních zástupců při postihu tzv. drogových trestných činů. Stanovení množství drog rozhodných pro naplnění zmíněných zákonných pojmů v označených pokynech obecné povahy sice nebylo pro soudy závazné, avšak soudy v zásadě akceptovaly takové vymezení, protože se opíralo o poznatky lékařské vědy týkající se vlivu drog na lidský organismus a o mezinárodní zkušenosti. V souvislosti s novou trestněprávní úpravou obsaženou v trestním zákoníku (v zákoně č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) však už nelze uvedený postup použít.

Jak již Nejvyšší soud shora zdůraznil, u trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku rozlišuje zákon celkem tři pojmy vyjadřující rozsah spáchání tohoto činu jako okolnosti, které podmiňují použití přísnější trestní sazby. Jedná se o spáchání činu „ve větším rozsahu“, pokud ovšem pachatel jedná vůči dítěti, resp. vůči dítěti mladšímu patnácti let (§ 283 odst. 2 písm. d/, odst. 3 písm. d/ tr. zákoníku), dále jde o spáchání činu „ve značném rozsahu“ (§ 283 odst. 2 písm. c/ tr. zákoníku) a „ve velkém rozsahu“ (§ 283 odst. 3 písm. c/ tr. zákoníku). Navíc se v ustanovení § 283 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku v další alternativě vyžaduje spáchání činu „v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let“. Trestní zákoník ovšem blíže nevymezuje uvedené pojmy charakterizující rozsah činu a v ustanovení § 289 odst. 2 tr. zákoníku odkazuje na naří-

zení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. Tím lze sice dospět k závěru, zda byl naplněn zákonný znak spočívající v „množství větším než malém“ (§ 283 odst. 2 písm. d/, § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku), ale nikoli již další znaky vyžadující určitý rozsah spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, jehož základní skutková podstata je obsažena v ustanovení § 283 odst. 1 tr. zákoníku.

Nejvyšší soud s přihlédnutím k jeho dřívějším usnesením ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 729/2010, a ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010, ale i k dalším rozhodnutím citovaným v odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 5 Tdo 3/2012, dospěl k názoru, že pro závěr o naplnění znaků spočívajících ve spáchání trestného činu „ve větším rozsahu“, „ve značném rozsahu“ a „ve velkém rozsahu“ ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku může být dostatečným východiskem určitý násobek takového množství omamné látky, psychotropní látky nebo přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, které je podle nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., označeno jako „množství větší než malé“ (viz třetí a pátý sloupec přílohy č. 2 k citovanému nařízení vlády). Obdobně se totiž určoval v minulosti i „větší rozsah“ spáchání trestného činu ve smyslu § 187 odst. 2 písm. a) a § 187a odst. 2 tr. zák., jak bylo výše uvedeno, a ze stejného způsobu stanovení jednotlivých rozsahů vycházejí též zmíněná dřívější rozhodnutí Nejvyššího soudu učiněná již za účinnosti nového trestního zákoníku, v kterých senáty Nejvyššího soudu posuzovaly naplnění zákonných znaků trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku (kromě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 729/2010, a ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 7 Tdo 1337/2010, jde o další usnesení např. ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 463/2010, ze dne 25. 1. 2011, sp. zn. 6 Tdo 42/2011, ze dne 16. 3. 2011, sp. zn. 3 Tdo 187/2011, a ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1103/2011). Proto Nejvyšší soud neshledal důvody k tomu, aby se odklonil od zmíněné praxe, zejména když není k dispozici žádné jiné spolehlivé vodítko, které by umožnilo lépe kvantifikovat jednotlivé rozsahy spáchání tohoto trestného činu.

Přítom množství drogy, kterou pachatel vyrobil nebo s níž dále nakládal způsobem uvedeným v § 283 odst. 1 tr. zákoníku, je i nadále rozhodujícím hlediskem pro stanovení rozsahu spáchání tohoto trestného činu (viz níže) a množství drogy vymezené v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., jako „množství větší než malé“ zároveň vyjadřuje odlišnou povahu, účinnost a škodlivost jednotlivých omamných a psychotropních látek a přípravků je obsahujících, a tím umožňuje dostatečně diferencovat i stanovení konkrétního rozsahu spáchaného trestného činu ve vztahu k jednotlivým

drogám. Navíc v případě zjištění nějakých disproporcí či potřeby zmírnit nebo zpřísnit trestní postih ohledně konkrétních omamných nebo psychotropních látek má vláda možnost novelizovat citované nařízení vlády tak, aby odpovídalo společenské realitě a zajišťovalo dostatečnou trestněprávní ochranu před drogovou kriminalitou.

Pokud jde o násobek „množství většího než malého“, od něhož je třeba odvíjet vymezení „většího rozsahu“, „značného rozsahu“ a „velkého rozsahu“ spáchání trestného činu ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku, Nejvyšší soud považuje desetinasobek za přiměřený k vyjádření rozdílu mezi uvedenými pojmy, aby tím byla plynule, s odpovídajícím odstupem a dostatečně diferencovaně vystižena gradace těchto znaků charakterizujících rozsah spáchání činu, a tím i jeho závažnost. Takový násobek zároveň umožní náležitě a s potřebnou mírou individualizace postihnout všechny obvyklé případy, které se v praxi vyskytují, aniž by na straně jedné zbytečně oslaboval trestněprávní ochranu společnosti před rozsáhlejšími trestnými činy (např. požadavkem na tak velké množství drogy, jež nebývá běžné), nebo na straně druhé přepínal trestní represi u méně závažných činů (např. zbytečným zpříšňováním trestní sazby tam, kde by jinak bylo možné využít alternativní řešení trestní věci). V konkrétní rovině to tedy znamená, že „větším rozsahem“ je desetinasobek množství většího než malého, „značným rozsahem“ je desetinasobek takto určeného většího rozsahu a „velkým rozsahem“ pak je desetinasobek takto určeného značného rozsahu. Uvedený způsob použití násobků je v souladu i s tím, jak samotný trestní zákoník stanovil relace mezi obdobnými kvantifikačními znaky spočívajícími ve výši škody, prospěchu, hodnoty věci nebo jiné majetkové hodnoty a nákladů na odstranění následků poškození životního prostředí. I zde totiž zákon používá v ustanovení § 138 odst. 1 tr. zákoníku – pokud jde o jejich výši – pojmy „nikoli nepatrná“, „větší“, „značná“ a „velkého rozsahu“, přičemž jejich hranice je výslovně vymezena vždy jako desetinasobek výše rozhodné pro naplnění předchozího pojmu (5000 Kč, 50 000 Kč, 500 000 Kč a 5 000 000 Kč).

Určitý rozsah (větší, značný, velký) spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku ovšem nelze redukovat jen na množství příslušné drogy, kterou pachatel nelegálně vyrobil nebo s níž dále nakládal ve smyslu § 283 odst. 1 tr. zákoníku (dovezl, vyvezl, provezl, nabídl, zprostředkoval, prodal atd.), protože samotný trestní zákoník rozlišuje mezi pojmy „rozsah“ a „množství“ (viz § 283 odst. 2 písm. c/, d/, odst. 3 písm. c/, d/ tr. zákoníku na straně jedné a § 283 odst. 2 písm. d/, § 284 odst. 1, 2 tr. zákoníku na straně druhé). Proto v konkrétním případě není vyloučeno, aby byl příslušný zákonný (kvantifikační) znak, který podmiňuje použití přísnější právní kvalifikace a vyjadřuje rozsah spáchání trestného činu, naplněn i tehdy, jestliže pachatel vyrobil, dovezl, vyve-

zl, provezl, nabídl nebo jinak nakládal s takovým množstvím drogy, které sice neodpovídalo celému výše uvedenému desetinásobku požadovaného množství, ale již se mu dostatečně přiblížilo, anebo naopak nemusí být tento zákonný znak naplněn, třebaže množství drogy jen nevýrazně přesáhlo stanovený desetinásobek rozhodný pro daný rozsah. Jak totiž vyplývá z dosavadní a nadále použitelné judikatury Nejvyššího soudu (viz rozhodnutí pod č. 1/2006 Sb. rozh. tr.), závěr o naplnění znaku spočívajícího ve spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve větším rozsahu, ve značném rozsahu nebo ve velkém rozsahu podle § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku je nutné opřít především o množství omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, s nímž pachatel nakládal způsobem předpokládaným v ustanovení § 283 odst. 1 tr. zákoníku, a to i s ohledem na druh a kvalitu této látky. Současně je však třeba podpůrně respektovat též další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel nakládal s uvedenými látkami, dobu, po kterou tak činil, počet osob, jimž je např. opatřil, prodal nebo pro ně přechovával, výši peněžní částky, kterou za jejich prodej získal, případně i jiné skutečnosti.

Dále se zde uplatní rovněž závěry obsažené v rozhodnutí uveřejněném pod č. 12/2011 Sb. rozh. tr., z něhož mimo jiné vyplývá, že skutková podstata trestného činu podle § 283 tr. zákoníku dopadá na všechny omamné a psychotropní látky (resp. přípravky je obsahující nebo prekursory), které se od sebe liší co do povahy i účinků, a v důsledku toho nelze pro všechny tyto látky stanovit společnou hranici či konkretizaci jednotlivých rozsahů ve smyslu § 283 odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. d) tr. zákoníku (větší rozsah), § 283 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku (značný rozsah) a § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku (velký rozsah), ale je nutné každý z těchto rozsahů vymezovat individuálně. Toto rozlišení je třeba odvíjet od množství omamných a psychotropních látek stanoveného jako množství větší než malé, které je pro jednotlivé omamné a psychotropní látky určeno nařízením vlády č. 467/2009 Sb. (nyní ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb.). V posledně citovaném rozhodnutí se rovněž zdůrazňuje, že při stanovení každého z jednotlivých rozsahů trestného činu je třeba mít na zřeteli jejich kvantifikační stupně (větší, značný, velký), které je třeba oddělit podle jejich vzájemné proporcionality a společenské škodlivosti vyjádřené sazbami trestu odnětí svobody u těchto zvláště přitěžujících okolností. Na naplnění určitého rozsahu trestného činu (většího, značného, velkého) bude však možné usuzovat nejen z konkrétního množství a kvality omamné nebo psychotropní látky (resp. přípravku je obsahujícího nebo prekursoru), ale i z dalších okolností, například z výše peněžní částky, kterou za takto vyráběnou nebo distribuovanou látku pachatel buď utržil, anebo utržit chtěl či mohl, z délky doby, po níž pachatel neoprávněně nakládal s uvedenými látkami, případně z okruhu osob, pro které byly tyto látky určeny.

Současně je však třeba podpůrně zohlednit i další okolnosti, za nichž byl takový čin spáchán, tedy zejména způsob, jakým pachatel nakládal s uvedenými látkami, intenzitu újmy, jež hrozila nebo skutečně nastala u konzumentů vyrobených či distribuovaných drog, případně též jiné skutečnosti.

Proto v konkrétním případě, i když pachatel vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne nebo jinak nakládá s takovým množstvím drogy, které sice zcela neodpovídá jeho příslušnému desetinásobku podle shora uvedených požadavků na jednotlivé rozsahy spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku, není vyloučeno dovodit s ohledem na další zmíněné okolnosti, které zdůrazňuje citovaná judikatura Nejvyššího soudu (rozhodnutí pod č. 1/2006 a č. 12/2011 Sb. rozh. tr.), naplnění příslušného znaku podmiňujícího použití vyšší trestní sazby a spočívajícího ve spáchání tohoto trestného činu v určitém rozsahu (větším, značném, velkém).

Pokud jde o množství omamné nebo psychotropní látky (přípravku ji obsahujícího nebo prekursoru), od jehož násobku se odvíjí možnost naplnění znaků charakterizujících jednotlivé rozsahy spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy ve smyslu § 283 odst. 2 písm. c), d), odst. 3 písm. c), d) tr. zákoníku, Nejvyšší soud k tomu zdůrazňuje, že základem by měl být násobek množství účinné látky (drogy) vymezeného jako množství větší než malé ve smyslu nařízení vlády č. 467/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb. (pátý sloupec v jeho příloze č. 2). Jen v případě, když nelze zjistit přesné množství účinné látky, např. byla-li omamná nebo psychotropní látka již spotřebovaná jejími konzumenty, lze vycházet z celkového množství drogy, kterou pachatel neoprávněně vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabídl atd. ve smyslu § 283 odst. 1 tr. zákoníku (třetí sloupec v příloze č. 2 citovaného nařízení vlády), nejsou-li zde pochybnosti o tom, že pachatel vyrobil, dovezl, vyvezl, provezl, nabídl nebo jinak nakládal s drogou v její obvyklé kvalitě.

Z dovolacích námitek obviněného T. D. H., které opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., pak vyplývá, že podle jeho názoru nebyl naplněn zákonný znak spočívající ve spáchání trestného činu „ve velkém rozsahu“, protože byl zadržen s množstvím 6903,7 gramů sušiny konopí, jež obsahovala 1264,95 gramů účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol. Podle obviněného však uvedené množství ani v kombinaci s dalšími okolnostmi případu nepostačuje ve smyslu relevantní judikatury k naplnění zákonného znaku vyjádřeného pojmem „ve velkém rozsahu“, neboť tento rozsah by měl být minimálně dvacetinásobkem „značného rozsahu“, což by odpovídalo množství více než 12 kg účinné látky. S ohledem na shora uvedenou argumentaci považuje Nejvyšší soud tyto námitky obviněného za neopodstatněné.

Jednak s poukazem na již vyložené důvody nelze akceptovat přesvědčení obviněného T. D. H. o tom, že se má příslušný rozsah spáchání trestného činu

odvíjet od dvacetinásobku množství většího než malého, resp. od dvacetinásobku množství relevantního pro nižší rozsah, protože zde postačí vycházet z jejich desetinasobku. Jak je dále patrné z rozhodných skutkových okolností popsanych výše, obviněný sice nakládal s takovým množstvím drogy, které – pokud jde o účinnou látku obsaženou v sušině konopí – neodpovídalo celému desetinasobku množství stanoveného shora zmíněným způsobem pro spáchání činu „ve značném rozsahu“, ale přesto bylo možné u něj dovést spáchání trestného činu „ve velkém rozsahu“ ve smyslu § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, takže právní kvalifikace použitá soudy nižších stupňů je správná a odpovídá zákonu. Obviněný totiž distribuoval celkem 6903,7 gramů sušiny konopí, jež obsahovala 1264,95 gramů účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol, činil tak po delší dobu a toto množství postačovalo k použití pro velký počet konzumentů, přičemž zmíněná droga měla poměrně značnou kvalitu. Navíc obviněný jednal v rámci organizované skupiny v součinnosti s dalšími osobami a nebyl pouhým drobným prodejcem drog. To vše jsou skutečnosti, které dovolují učinit závěr, že i když zmíněné množství nedosahovalo celého desetinasobku množství účinné látky stanoveného pro „značný rozsah“, tj. 1500 gramů účinné látky delta-9-tetrahydrocannabinol, obviněný spáchal trestný čin ve velkém rozsahu.

Navíc, všechny okolnosti, jimiž obviněný argumentoval ve svůj prospěch v podaném dovolání, zohlednil odvolací soud tím, že použil ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku o mimořádném snížení trestu odnětí svobody a obviněnému vyměřil uložený trest odnětí svobody pod dolní hranicí zákonem stanovené trestní sazby.

V důsledku popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že obviněný T. D. H. podal dovolání proti rozhodnutí, jímž nebyl naplněn uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Protože však jeho dovolání se v zásadě opírá o námitky, které by za jiných okolností mohly být dovolacím důvodem podle citovaného zákonného ustanovení, ale Nejvyšší soud neshledal tyto námitky z výše uvedených důvodů opodstatněnými, odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, přičemž nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či jiné strany trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

Podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. mohl Nejvyšší soud rozhodnout tímto způsobem o dovolání v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

Ustanovení § 345 odst. 1, 2 tr. zákoníku o trestném činu křivého obvinění obsahují dvě samostatné skutkové podstaty. V § 345 odst. 2 tr. zákoníku jde zároveň o skutkovou podstatu kvalifikovanou, která v sobě obsahuje i znaky uvedené v § 345 odst. 1 tr. zákoníku. Je-li úmyslem pachatele přivodit trestní stíhání jiného, posoudí se jeho čin jen podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku.

Znakem skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku není „úmysl přivodit jinému trestní stíhání“, a proto k jejímu naplnění postačí jen zjištění, že pachatel uvádí nepravdivé skutečnosti o tom, že jiná konkrétní osoba jednala tak, že naplnila skutkovou podstatu trestného činu.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 8 Tdo 749/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného P. B. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 5 To 47/2011, za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek zrušil.

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. 1 T 67/2010, byl obviněný P. B. uznán vinným zločinem křivého obvinění podle § 345 odst. 1, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku, jehož se podle skutkového zjištění dopustil tím, že dne 8. 3. 2010 kolem 00.15 hod. v P. 7 v ulici U. S. p. při řešení zadržení ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. f), bod 2. zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, hlídkou Policie České republiky ve složení podpraporčík J. S. a podpraporčík E. Č. do oznámení o přestupku, jež slouží jako podklad ke správnému řízení a které mu bylo předloženo k vyjádření, vlastnoručně vepsal: „Nesouhlasím s přestupkem a měřením, policisté si řekli o úplatek, nezdáli se mi úplně nasazení do služby“, přičemž tyto informace se nezakládaly na pravdě.

Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 345 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků.

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 5 To 47/2011, z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. uvedený rozsudek soudu prvního stupně zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného podle § 226 písm. a) tr. ř. zprostil obžaloby.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného P. B. dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V jeho obsahu nejprve poukázal na argumenty, jimiž odvolací soud odůvodnil zprošťující výrok v tom smyslu, že již na samotném počátku řízení došlo k neodstranitelné vadě, neboť zasahující policisté nejednali nestranným způsobem, ale sami vyhodnotili věc jako podezření ze spáchání trestného činu a obviněného odvezli na Místní oddělení Policie v H., čímž již od počátku šetření této věci bylo znemožněno její řádné objasnění, a nelze tak posoudit, zda policisté skutečně žádali úplatek, anebo je obviněný křivě nařkl. Dovolatel se s tímto odůvodněním neztotožnil a odvolacímu soudu vytkl, že postupoval nesprávně, pokud sám neprovedl žádné důkazy a důkazy již dříve provedené soudem prvního stupně nezopakoval a vycházel jen z toho, že policisté postupovali nesprávně. Přitom soud prvního stupně po provedeném dokazování a zhodnocení důkazů shledal, že obviněný byl uvedenými policisty a listinnými důkazy z činu, jenž mu byl kladen za vinu, usvědčován. Podle dovolatele městský soud sice zpochybnil závěry vyplývající z vyjádření obviněného pro úřední záznam, avšak nekonkretizoval, s jakými pokyny či nařizeními byl postup policistů J. S. a E. Č. v rozporu. Odvolacím soudem přitom nebyl uveden jakýkoliv důvod, který by svědčil o procesní nepoužitelnosti důkazních prostředků, o něž soud prvního stupně své rozhodnutí opřel. Odvolací soud nesplnil svou povinnost důkazy sám provést a zhodnotit je, pokud se chtěl od závěrů soudu prvního stupně odchýlit. V těchto nedostatcích dovolatel shledal extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními, která nebyla odvolacím soudem posuzována, a vyvozeným závěrem o tom, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro něž byl obviněný stíhán. Rovněž poukázal na to, že když odvolací soud vyloučil ze svých úvah některé provedené důkazy s tím, že jsou nezákonné, ač se o takové důkazy nejednalo, jde o případ tzv. opomenutých důkazů, a rozsudek odvolacího soudu považoval za „překvapivé rozhodnutí“. Vedle těchto výhrad nejvyšší státní zástupce odvolacímu soudu vytkl nesprávnost úvah o vadných skutkových podkladech ve vztahu k použité právní kvalifikaci podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku a zdůraznil, že tato již nevyžaduje úmysl pachatele přivodit trestní stíhání jiného, čímž přisvědčil právní kvalifikaci skutku soudem prvního stupně a považoval ji za správnou.

Nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 5 To 47/2011, jakož i všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby Městskému soudu v Praze přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Když ověřil, že byly splněny tyto formální náležitosti dovolání, posuzoval, zda je dovolání důvodné.

Nejvyšší státní zástupce dovolání opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Z dikce tohoto dovolacího důvodu plyne, že je určen k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva.

Jak se podává z obsahu podaného dovolání, jeho těžištěm je výhrada proti tomu, že obviněný byl obžaloby zproštěn podle § 226 písm. a) tr. ř., protože nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl obviněný obžalován. Tato námitka v zásadě sice přímo nesměřuje proti právnímu posouzení, avšak dovolatel uvedené vady vytkl při současném konstatování existence extrémního rozporu mezi skutkovými zjištěními a závěrem o tom, že se předmětný skutek nestal, který spatřoval v postupu odvolacího soudu, jenž nedostal svým povinností vyplývajícím z ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. Když Nejvyšší soud shledal, že námitky směřující proti nesprávnému postupu odvolacího soudu pro nerealizaci důkazního řízení svědčí o kolizi se základními postuláty spravedlivého procesu při absenci řádné logické vazby na provedené důkazy, usoudil, že jde o extrémní vybočení ze zákonného postupu odvolacího soudu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1800/10). Tímto způsobem v dovolání vyjádřené nedostatky napadeného rozhodnutí Nejvyšší soud považuje za uplatněné v souladu s označeným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Když dále zjistil, že nejsou dány podmínky pro to, aby bylo podané dovolání odmítnuto podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející.

K uplatněným výhradám týkajícím se zejména postupu odvolacího soudu při projednávání odvolání obviněného je nejprve nutné z obsahu připojeného spisu uvést, že odvolací soud projednal odvolání obviněného ve veřejném zasedání konaném dne 22. 3. 2011 (č. l. 87), v němž soudkyně JUDr. M. S. podala na základě spisu zprávu o stavu věci zaměřenou na otázky, které je třeba řešit, byl přečten rozsudek, rekapitulován předchozí průběh řízení a podle § 213 odst. 1 tr. ř. byl čten aktuální opis rejstříku trestů. Poté bylo přistoupeno k závěrečným návrhům a byl vyhlášen dovoláním napadený rozsudek.

Z obsahu rozsudku odvolacího soudu vzešlého z takto provedeného odvolacího řízení plyne, že odvolací soud obviněného obžaloby zprostil podle § 226 písm. a) tr. ř. proto, že nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž byl obviněný

stíhán a pro který byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. 1 T 67/2010, uznán vinným. Důvody tohoto postupu odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil na straně 5 a z jeho stručného obsahu lze shrnout, že shledal neodstranitelnou procesní vadu a závažné porušení práv obviněného v tom, že policisté J. S. a E. Č. nejednali nestranným způsobem, neboť nepřivolali jinou policejní složku, ale sami věc bez dalšího zhodnotili, obviněnému nasadili pouta a převezli ho na Obvodní ředitelství policie P. I, Místní oddělení H. Na rozdíl od soudu prvního stupně, který uvedený skutek popsáný ve výroku o vině považoval za objasněný provedeným dokazováním a neměl o něm žádné pochybnosti, odvolací soud na podkladě uvedených úvah učinil závěr, že nebylo prokázáno, že se uvedený skutek stal. Změnil tak zcela skutkové zjištění, jež k odvolání obviněného přezkoumával.

Nejvyšší soud k tomuto postupu odvolacího soudu připomíná, že zde platí ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř., podle něhož odvolací soud může rozhodnout sám rozsudkem, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn. Odvolací soud se může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně jen tehdy, jestliže v odvolacím řízení provedl znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení, nebo provedl důkazy, které nebyly provedeny v hlavním líčení.

Ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. tak určuje odvolacímu soudu limity pro odchýlení se od skutkového zjištění soudu prvního stupně, jež nesmí překročit. Odvolací soud proto nemůže sám rozhodnout rozsudkem, jestliže neprovedl žádné důkazy a měnil skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně jen na tom základě, že jinak hodnotil důkazy provedené v hlavním líčení před soudem prvního stupně (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 57/1984 Sb. rozh. tr.). Rovněž je z uvedeného ustanovení patrná nezbytná provázanost důkazů provedených soudem prvního stupně a znovu provedených či doplněných odvolacím soudem. Je též nutné zdůraznit, že odvolací soud je vázán hodnocením důkazů, které provedl soud prvního stupně, s výjimkou těch, které provedl sám odvolací soud. Proto, i když se odvolací soud odchyluje od napadeného rozsudku, výsledky provádění důkazů a jejich hodnocení odvolacím soudem nemohou být odtrženy od dokazování a hodnocení ostatních důkazů provedených v hlavním líčení (srov. přiměřeně rozhodnutí č. 57/1998 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že odvolací soud zcela zásadním způsobem uvedená pravidla nerespektoval. Povinnosti vyplývající z ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. porušil tím, že v rámci veřejného zasedání, aniž by provedl jediný důkaz, tj. při absenci jakéhokoliv doplnění dokazování, učinil jen na podkladě vlastních úvah zásadní změnu skutkového stavu věci, což vedlo k tomu, že ve svém rozhodnutí učinil závěry, které nemají oporu v dokazování provedeném

nejen soudem prvního stupně, ale ani před tímto soudem druhého stupně, a proto jím učiněné skutkové a v důsledku nich i právní závěry nemají zákonem předepsaný podklad. Došlo tak k porušení práva obviněného na spravedlivý proces zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz kupř. nálezn Ústavního soudu ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. II. ÚS 455/05) a odvolací soud porušil základní povinnosti zajišťující spravedlivé rozhodnutí, v čemž je nutné shledávat podstatnou vadu a vážné pochybení, pro které napadené rozhodnutí nemohlo obstát.

Kromě tohoto zásadního pochybení je však nutné vznést výhrady i k závěrům odvolacím soudem v napadeném rozhodnutí tvrzeným o tom, že v samotném počátku řízení došlo k neodstranitelné procesní vadě. Tu zřejmě, jak lze dovodit z odůvodnění napadeného rozhodnutí, shledává v tom, že policisté E. Č. a J. S. poté, co obviněný do protokolu o oznámení o přestupku napsal krom jiného, že „si policisté řekli o úplatek“, obviněného zajistili a předvedli na Místní oddělení Policie České republiky v H., kde byly činěny další úkony, ač podle odvolacího soudu měli přivolat příslušníky „Inspekce ministra vnitra České republiky“.

K této úvaze odvolacího soudu, která nebyla jakkoli blíže vysvětlena, avšak z jejího obsahu je patrné, že směřuje do stadia před zahájením trestního řízení, je potřeba uvést, že ve smyslu § 157 odst. 1 tr. ř. a § 158 odst. 1, 2 tr. ř. v řízení před zahájením trestního stíhání působí z orgánů činných v trestním řízení zejména policejní orgány, které jsou nejen povinny přijímat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, ale tato i prověřovat, stejně jako i ostatní podněty k trestnímu stíhání. Místní příslušnost policejních orgánů se odvozuje od místní příslušnosti soudů (viz § 18 tr. ř.), a proto je místně příslušný především ten policejní orgán, v jehož obvodu služební působnosti byl trestný čin spáchán.

Podle § 158 odst. 1, 3 tr. ř. je policejní orgán povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětu jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele, je povinen též učinit nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti. O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl.

Uváží-li se skutečnosti, jak probíhaly podle doložených podkladů v obsahu spisu v projednávané věci, je zřejmé, že E. Č. jako velitel hlídky a J. S. jako řidič v souladu se svými pravomocemi policistů Okresního ředitelství P. 1, Dopravního inspektorátu, v době od 19.30 hod. dne 7. 3. 2010 do 6.30 hod. dne 8. 3. 2010 vykonávali autohlídku v obvodu P. 1. V rámci této služby provedli měření vozi-

dla, v němž byl zjištěn obviněný. Ve způsobu jeho jízdy shledali přestupek, proto vozidlo řízené obviněným zajistili a vyplnili formulář „Oznámení (odevzdání) o přestupku (věci)“. Na jeho zadní stranu obviněný zapsal svůj výše vyjádřený nesouhlas s tím, že „policisté si řekli o úplatek.“ V důsledku této skutečnosti, kterou policisté považovali za možný trestný čin, obviněného, zcela v souladu se svými právy a povinnostmi vyplývajícími ze shora citovaných ustanovení § 157 odst. 1, § 158 odst. 1, 2, 3 tr. ř., zajistili a předvedli na místně příslušné oddělení Obvodního ředitelství policie P. 1, Místní oddělení H. (viz č. l. 34, 35, 36). Zde službu vykonávající vrchní inspektor nrap. K. S. dne 8. 3. 2010 v 01.48 hod. sepsal „Úřední záznam o podání vysvětlení“, v němž P. B. podal podle § 61 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vysvětlení (viz č. l. 16). Poté byl zpracován úřední záznam (č. l. 41) o tom, že věc byla oznámena obvodnímu státnímu zástupci pro Prahu 7, který stanovil, že se má věc prověřovat jako podezření z trestného činu krivého obvinění podle § 345 odst. 1, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku a že má být celý spisový materiál postoupen k prověření na Službu kriminální policie a vyšetřování Obvodní ředitelství Policie Praha 1. Tento policejní orgán také dne 17. 3. 2010 učinil „Záznam o zahájení úkonů trestního řízení“, provedl další úkony ve věci (viz úřední záznamy o podaných vysvětlení na č. l. 18 – 33) a poté bylo dne 31. 3. 2010 vydáno usnesení podle § 160 odst. 1 tr. ř. o zahájení trestního stíhání obviněného.

Ze všech těchto skutečností plyne, že jak policejní hlídka dopravního inspektorátu, tak i policista konající službu na Místním oddělení policie v H. konali úkony v souladu s tím, jak je uloženo policejním orgánům při zjištění a ověřování spáchaného činu. V žádném z těchto úkonů nelze dovozovat ani libovůli ani zneužití postavení policejního orgánu ani žádné jiné zpronevěření se služebním povinností. Rovněž postup E. Č., která jako velitel autohlídky rozhodla o tom, že obviněný bude převezzen na prověření jeho písemného sdělení na místně příslušné oddělení policie, nebyl žádným excesem, ale zcela správným služebním postupem (viz § 157, § 158 tr. ř.).

Požadavek odvolacího soudu, že měla být věc nejprve prošetřena útvarem Ministerstva vnitra pro inspekční činnost, je zcela neopodstatněná, neboť tento útvar (nyní Generální inspekce bezpečnostních sborů) se omezuje toliko na řízení o trestných činech policistů, a má tedy za úkol odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista. O takovou okolnost by se jednalo jen v případě podezření, že se policisté dopustili trestného jednání. K takové skutečnosti však podle důkazů nedošlo, neboť jak z prověření konaného obecnou policií (viz důkazy uvedené shora) vyplynulo, prověřovalo se podezření, že se trestného činu dopustil obviněný, nikoliv zasahující policisté (k tomu viz nyní § 2 odst. 1, 2 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů). Příslušnému útvaru by věc přešla k šetření teprve tehdy, pokud by se prokázalo,

že se obviněný jemu za vinu kladeného činu nedopustil, neboť v tom případě by jím sepsané prohlášení bylo pravdivé a svědčilo by to o porušení služebních povinností policistů. Takovému závěru však zjištěné okolnosti nenasvědčovaly.

Jestliže odvolací soud poukazoval na skutečnost, že příslušník Policie České republiky, Místního oddělení H., byl ve věci vyslechnut jako svědek, ač prováděl úkony před zahájením trestního stíhání ve smyslu § 158 tr. ř., neboť podle § 61 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zpracoval úřední záznam o podání vysvětlení P. B., je potřeba uvést, že k obsahu úředního záznamu o vysvětlení nesmí být vyslýchán policejní orgán, který ho pořídil, neboť by to znamenalo obcházení ustanovení trestního řádu, které slouží k úvaze, zda má být takový důkaz procesně proveden. Takovou osobu však lze jako svědka vyslechnout a její výpověď lze použít jako důkaz před soudem, jen pokud vypovídala o skutečnostech, o kterých se nedozvěděla z vysvětlení podaných podle § 158 odst. 3, 5 tr. ř. nebo § 61 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (viz rozhodnutí č. 26/1989 Sb. rozh. tr.). Je tedy možné připustit i takový výslech policisty a nelze jej bez dalšího jen formálně odmítnout.

Nejvyšší soud neshledal opodstatněnými úvahy odvolacího soudu o tom, že „v řízení od samotného počátku došlo k neodstranitelné procesní vadě“, protože takové okolnosti, jež by vykazovaly v napadeném rozhodnutí konstatované „vady“, z obsahu spisového materiálu nevyplývají. Dovolání nejvyššího státního zástupce považuje za důvodné, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 5 To 47/2011, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zrušil a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Praze přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Na odvolacím soudu, jemuž se uvedená věc vrací, bude, aby znovu v souladu s principy vyplývajícími z ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. a § 259 odst. 3 tr. ř. v řádně provedeném řízení rozhodl o odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně tak, aby jeho postup nevyvolával výše naznačené pochybnosti a netrpěl výše vytknutými nedostatky. Pokud se odvolací soud neztotožní se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, není oprávněn sám vytvářet závěry o skutkovém stavu věci, nýbrž může jen v odůvodnění svého rozhodnutí rozvést, proč jsou tato skutková zjištění vadná, v čem je třeba je doplnit, popř. k jakým důkazům je třeba přihlížet (srov. rozhodnutí č. 20/1997 Sb. rozh. tr.). Odvolací soud může v takovém případě vytknout vady při hodnocení důkazů, jichž se podle jeho názoru soud prvního stupně dopustil, zejména v případě nelogičnosti závěrů, opomenutí některých okolností apod. Není však oprávněn dávat mu závazné pokyny, k jakým závěrům má dojít při hodnocení jednotlivých důkazů (přiměřeně rozhodnutí č. 57/1984 Sb. rozh. tr.).

V dalším řízení bude na odvolacím soudu, aby posoudil použitelnost výpovědi svědka K. S., zejména zda se s ohledem na konkrétní skutečnosti, o nichž

tento svědek vypovídal, jedná o důkaz, který může být v souladu se shora uvedenými pravidly použit či nikoliv. Pro takový závěr však musí být ve věci postupováno v souladu se zákonem, jak bylo výše uvedeno. Proto bude záležet na tom, jak bude výpověď svědka K. S. s ohledem na sdělované skutečnosti zhodnocena. Nelze ji tedy považovat za procesně neúčinnou bez takového zhodnocení jejího obsahu jen proto, že jako svědek vypovídá osoba, která jako policista předmětný úřední záznam zpracovala.

Jestliže v dovolání nejvyšší státní zástupce vytýkal nesprávnost úvah odvolacího soudu vztahujících se k právnímu posouzení jednání obviněného jako trestného činu křivého obvinění podle § 345 odst. 1, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku, je nutné připomenout, že odvolací soud mylně vytýkal soudu prvního stupně, že v popisu skutku neuvedl zjištění, že se měl obviněný činu dopustit v úmyslu přivodit trestní stíhání svědků, a že se touto problematikou nezabýval. Je totiž potřeba uvést, že trestný čin křivého obvinění podle § 345 tr. zákoníku obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. Trestného činu křivého obvinění podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jiného lživě obviní z trestného činu; podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku se tohoto trestného činu dopustí ten, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, V § 345 odst. 2 tr. zákoníku jde zároveň o skutkovou podstatu kvalifikovanou, která v sobě obsahuje i znaky uvedené v § 345 odst. 1 tr. zákoníku. Jedná se o odlišnou legislativní techniku, než která je jinak v trestním zákoníku obvyklá (obdobný způsob srovnej též u § 140 odst. 1, 2 tr. zákoníku), neboť neodkazuje na odstavec 1, ale jeho text znovu opakuje a doplňuje jej slovy „v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání“. Pro úplnost je na místě dodat, že je-li úmyslem pachatele přivodit trestní stíhání jiného, posoudí se jeho čin jen podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku.

Znakem skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku není „úmysl přivodit jinému trestní stíhání“, a proto k jejímu naplnění postačí jen zjištění, že pachatel uvádí nepravdivé skutečnosti o tom, že jiná konkrétní osoba jednala tak, že naplnila skutkovou podstatu trestného činu. Nejvyšší soud v projednávané věci ve vztahu k okolnostem, které byly soudem prvního stupně objasněny a v popisu skutkových okolností uvedeny, nezjistil nedostatky, které v odůvodnění napadeného rozhodnutí k právnímu posouzení skutku a naplnění zákonných znaků uvedených v § 345 odst. 1, odst. 3 písm. e) tr. zákoníku vytýkal odvolací soud.

I. Nejvyšší soud se může v dovolání zabývat jen těmi skutečnostmi, které jsou v obsahu dovolání uplatněny v souladu s obsahovými náležitostmi dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř. tak, aby byly uvedeny konkrétně přímo v textu dovolání. Z těchto důvodů dovolatel nemůže svou námitku opírat jen o odkaz na skutečnosti uplatněné v řádném opravném prostředku či v jiných podáních učiněných v předcházejících stádiích řízení, a to ani v závěrečných řečech v řízení před soudem prvního či druhého stupně.

II. Dovolání je mimořádným opravným prostředkem s přesně zákonem stanovenými formálními podmínkami, za nichž ho lze uplatnit (§ 265a odst. 1 tr. ř.). Základní podmínkou a rozhodným hlediskem je existence pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Při neexistenci konkrétního rozhodnutí je podání dovolání jen proti nesprávnosti procesního postupu vyloučeno. Proto dovolání, v němž je namítáno, byť s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., že soudy pochybily při rozhodování o vazbě, je dovoláním nepřipustným a dovolací soud je odmítne podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2012, sp. zn. 8 Tdo 587/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné L. J. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 8 To 369/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 88 T 17/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 6. 2011, sp. zn. 88 T 17/2010, byla obviněná L. J. uznána vinnou zločinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku, dvojnásobným účastenstvím na trestném činu úvěrového podvodu ve formě pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 250b odst. 1, 3 tr. zák. a pětinasobným účastenstvím na trestném činu úvěrového podvodu ve formě pomoci podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 250b odst. 1 tr. zák.

Soud prvního stupně obviněnou odsoudil tak, že

I. za shora uvedené sedmínásobné účastenství na trestném činu úvěrového podvodu ve formě pomoci a dále za sbíhající se přečin podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byla uznána vinnou rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 13. 4. 2010, sp. zn. 2 T 176/2009, který nabyl právní moci dne 16. 6. 2010 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 3 To 253/2010, jí podle § 250b odst. 3 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák., uložil souhrnný trest odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, pro jehož výkon ji po-

dle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařadil do věznice s dozorem. Podle § 35 odst. 2 tr. zák. současně zrušil výrok o trestu z rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 13. 4. 2010, sp. zn. 2 T 176/2009, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 3 To 253/2010, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu;

II. za shora uvedený zločin úvěrového podvodu jí podle § 211 odst. 5 tr. zákoníku uložil trest odnětí svobody v trvání pěti a půl roku, pro jehož výkon ji podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou.

V dalším bylo rozhodnuto o náhradě škody a podle § 226 písm. c) tr. ř. o zproštění obviněné obžaloby Městského státního zastupitelství v Brně pro skutky, ve kterých obžaloba ve spojení s ostatními útoky pokračujícího trestného činu spatřovala zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 8 To 369/2011, z podnětu odvolání obviněné podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o uložení samostatném trestu odnětí svobody v trvání pěti a půl roku a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněné za zločin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 5 tr. zákoníku uložil trest odnětí svobody v trvání tří a půl roku, pro jehož výkon ji podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznice s dozorem. Jinak ponechal rozsudek soudu prvního stupně nedotčen.

Proti tomuto rozsudku soudu druhého stupně obviněná podala prostřednictvím obhájce dovolání, v němž odkázala na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a k) tr. ř.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. pouze stručně zmínila, že jeho naplnění spatřuje v tom, že soudy obou nižších stupňů nerozhodly o jejím návrhu na propuštění z vazby, který učinila v rámci podání ze dne 20. 7. 2011.

Ve vztahu k dalším dvěma označeným dovolacím důvodům nejprve shrnula, že se jí v řízení před vydáním napadených rozhodnutí nedostalo spravedlivého zacházení, neboť soudy neprovedly úplné dokazování a na jeho podkladě vyvodily nesprávná skutková i právní zjištění. Odvolacímu rozhodnutí vytkla stručnost a nedostatečné vypořádání se s uplatněnými odvolacími námitkami a vznesla požadavek, aby dovolací soud tato pochybení napravil. Obviněná též uvedla, že za nedílnou součást textu podaného dovolání považuje i závěrečný návrh obhajoby učiněný před soudem prvního stupně a text veškerých podání a přednesů v odvolacím řízení.

V další části dovolání obviněná namítla, že byla odsouzena pro jiné skutky, než pro které byla trestně stíhána a pro něž byla obžalována, protože popisy skutků v jednotlivých usneseních o zahájení trestního stíhání, v obžalobě

a v prvostupňovém rozsudku spolu nekorespondují. Nevěděla tedy, jaké konkrétní jednání jí je kladeno za vinu a vůči jakým obviněním se má hájit, a měla za to, že nebyla zachována totožnost skutků. Poukázala rovněž na uvozující odstavec popisu skutkových zjištění výroku o vině, který podle ní nevyjadřuje žádnou nelegální činnost (vyjma tvrzení o opatřování nepravdivých potvrzení), nýbrž se jedná o standardní činnost podnikatelskou. K právnímu hodnocení věci odkázala na podrobný rozbor učiněný obhájkyní v závěrečném návrhu ze dne 10. 6. 2011. Rovněž uložení souhrnného trestu a aplikaci aktuálně platného trestního zákoníku a předchozího trestního zákona nepovažovala za správně vymezenou a shledala v ní nekonkretizované nedostatky.

Další námitkou obviněná zpochybnila použitou právní kvalifikaci s ohledem na výši škody způsobené u zločinu podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 5 písm. c) tr. zákoníku a za podstatné označila, že tato byla vyčíslena na částku 506 289,10 Kč, která je na hranici škody značné. Podle ní však soudy tuto výši škody řádně neobjektivizovaly a neaktualizovaly v průběhu trestního řízení, nýbrž vyšly z informací, které byly shromážděny dříve, než ve věci rozhodly. Obviněná tvrdila, že nezpůsobila žádnou škodu a vzhledem k tomu, že škodu poškozeným společností způsobily jiné osoby, které vystupovaly jako dlužníci ve vztahu k bankám, nemůže být činěna odpovědnou za tato jednání třetích osob a vedena k trestní odpovědnosti.

Obviněná shledala pochybení i při provádění prohlídky jiných prostor a pozemků. Měla za to, že byla zrealizována nelegálně, neboť ji nařídil státní zástupce, ale soudy tento nezákonný důkaz akceptovaly. Další obsáhlé výhrady směřovaly proti rozsahu dokazování a způsobu hodnocení provedených důkazů. Obviněná nesouhlasila ani s výrokem o trestu, jeho výši označila za absurdní a nepřiměřeně přísnou.

Obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 8 To 369/2011, a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud považuje za nutné nejprve zdůraznit, že se může při posuzování opodstatněnosti dovolání zabývat jen těmi skutečnostmi, které jsou v dovolání jako námitky uplatněny v souladu s obsahovými náležitostmi dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř. tak, aby z něj kromě jiného vyplývalo, který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů napadá. Tím je vyjádřena nutnost, aby byly výhrady dovolatele formulovány a vyjádřeny konkrétně a přímo v dovolání, které může být podáno jen z taxativně vymezených důvodů (srov. § 265b tr. ř.). Jestliže je vymezení dovolacího důvodu obligatorní obsahovou náležitostí podaného dovolání, pak je tím dán požadavek, aby veškeré nedostatky, které jsou dovoláním vytýkány, byly v jeho obsahu rozvedeny a konkretizovány. Znamená to, že v něm musí být vyjádřeny všechny shledávané argumenty tak, aby již z vlastního textu dovolání byly uplatněné výhrady patrné. Z těchto důvodů se dovolatel

nemůže úspěšně v dovolání opírat o odkaz na skutečnosti obsažené v řádném opravném prostředku či v jiných podáních učiněných v předcházejících fázích řízení, a to ani v závěrečných řečech učiněných před soudem prvního či druhého stupně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 940/2010, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešit 69, pod č. T 1325., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 8 Tdo 1264/2006, ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1192/2008, ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. 5 Tdo 1189/2011, či ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1467/2011). V daných souvislostech je argumentace spočívající pouze v odkazu na jiná dříve učiněná podání jen formalistickým přístupem vůči orgánu veřejné moci, a proto ji není možné objektivně akceptovat (srov. náleze Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. I. ÚS 17/05, uveřejněný pod č. 95 in Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 41. Vydání 1. Praha: C.H. Beck 2008).

Z těchto důvodů Nejvyšší soud nemohl přihlížet k té části dovolání, v níž dovolatelka pouze odkázala především na obsah závěrečného návrhu svého nebo své obhájkyně při hlavním líčení konaném soudem prvního stupně, a pro své další úvahy vycházel toliko z těch výhrad, jež jsou uvedené přímo v textu podaného dovolání.

Pokud obviněná v části dovolání omezila argumenty výhradně proti postupu soudů ve vazebním řízení, neboť s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. vytkla, že soudy v jistém stadiu tohoto řízení nerozhodly o jí podaném návrhu na propuštění z vazby, je potřeba uvést, že tato námitka stojí zcela mimo nejen označený dovolací důvod, ale je již ze své podstaty nepřijatelná. Přípustnost dovolání je vymezena v ustanovení § 265a odst. 1 tr. ř. tak, že dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. V ustanovení § 265a odst. 2 tr. ř. jsou taxativně uvedena rozhodnutí, proti nimž je dovolání přípustné. Z této úpravy je zřejmé, že dovolání je mimořádným opravným prostředkem s přísně zákonem stanovenými formálními podmínkami, za nichž ho lze uplatnit. Základní podmínkou a rozhodným hlediskem je existence pravomocného rozhodnutí ve věci samé. Proto ho nelze podat proti každému pravomocnému rozhodnutí, neboť není určeno k univerzálnímu přezkumu a k nápravě všech tvrzených vad a všech rozhodnutí. Při neexistenci rozhodnutí je podání dovolání jen proti nesprávnosti procesního postupu zcela vyloučeno. Proto dovolání, v němž je namítáno, byť i s odkazem na důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř., že soudy pochybily v některé fázi vazebního řízení, není dovoláním přípustným, a pokud by bylo podáno jen pro tuto výhradu, muselo by být podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. odmítnuto. Je-li uvedená námitka pouhou součástí i jiných důvodů, které směřují proti pravomocnému rozhodnutí ve věci samé, pak ji Nejvyšší soud z důvodu jejich nepřijatelnosti jen nepřezkoumává. Tak tomu je i v této projednávané věci.

Nejvyšší soud označil ve zbývající části dovolání za přípustné a shledal, že bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Při naplnění těchto formálních požadavků zkoumal, zda dovolatelkou označené dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h), tr. ř. byly uplatněny v souladu s jejich zákonným vymezením, a poté, co se s uplatněnými námitkami zevrubně vypořádal, dovolání obviněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. f) tr. ř.

Za předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného, které je jednou z podmínek použití privilegované skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1, 3 tr. zákoníku, se považuje takové jeho jednání, které je v příkrém rozporu s morálkou a svědčí o morální zvrhlosti, bezcitnosti, sobectví a neúctě poškozeného k ostatním osobám nebo společnosti. Spáchání činu v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného předpokládá, že pachatel na něj útočí v návaznosti na jeho předchozí zlé, zraňující, ponižující jednání nebo jednání hrozící způsobením závažné újmy na právech a pod vlivem jeho zraňujícího, ponižujícího či jinak negativně působícího účinku. Čin však není spáchán v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, jestliže sice poškozený pachateli způsobil příkoří (např. ho okradl), ale jediným cílem pachatele bylo následně se poškozenému pomstít.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1513/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. F. proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 8. 2012, sp. zn. 12 To 241/2012, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 2 T 35/2012.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 2 T 35/2012, byl obviněný J. F. uznán vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, kterých se dopustil tím, že v T. dne 9. 12. 2011 v době kolem 10.00 hod. až 11.00 hod. v ulici S. v domě čp. 456 po vykopnutí zabouchnutých dveří vnikl do bytu užívaného jeho nájemkyní H. M. a v bytě pak k tomu účelu donesenou dřevěnou nohou od stolu opatřenou v horní části kovovou šroubovicí napadl T. B. tak, že ho několikrát udeřil do horní poloviny trupu, kterou se poškozený snažil krýt rukama, a poškozenému tak způsobil zlomeniny obou loketních kostí, na pravé ruce zlomeninu tříštivou s posunem úlomků, vyžadující operační zákrok v rámci hospitalizace trvajících nejméně do 14. 12. 2011, s následným přiložením sádrové fixace na obě předloktí a další léčbou, která trvala nejméně osm týdnů.

Za tyto trestné činy byl obviněný odsouzen podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 a § 58 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací na podkladě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného a odvolání obviněného rozhodl rozsudkem ze dne 8. 8. 2012, sp. zn. 12 To 241/2012, tak, že

I. z podnětu odvolání státního zástupce rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3, 4 tr. ř. nově obviněného při nezměněném výroku o vině odsoudil podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku zařadil do věznice s dozorem.

II. Odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti tomuto rozsudku soudu druhého stupně podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání. Odkázal v něm na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť měl za to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Ve stručném odůvodnění tohoto dovolání obviněný uvedl, že nesprávnost použité právní kvalifikace spatřuje v tom, že u poškozeného nenastala v důsledku jeho činu těžká újma na zdraví a že se činu dopustil v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. K první z označených výhrad poukázal na to, že jeho jednání nemohlo naplnit skutkovou podstatu zločinu podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, ale mohlo jít nanejvýše o přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, protože zranění poškozeného nebylo možné kvalifikovat jako těžkou újmu na zdraví, neboť u poškozeného nenastala vážná porucha zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 tr. zákoníku. I přes tento argument obviněný připustil možnost posouzení činu podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku, když úmysl způsobit těžkou újmu na zdraví nebyl prokázán. Další důvod, proč podle obviněného nebylo možné v jeho činu shledávat zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, spočíval v tom, že jednal až v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, jenž rodinu obviněného okradl v době bezprostředně předcházející spáchanému činu, což podle obviněného byla okolnost zakládající posouzení jemu za vinu kladeného jednání jako přečinu ublížení na zdraví podle § 146a odst. 1 tr. zákoníku.

Na základě těchto námitek obviněný považoval posouzení jeho činu podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku za nesprávné a navrhl, aby Nejvyšší soud dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

Když Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, posuzoval, zda bylo podáno v souladu s označeným dovolacím důvodem.

Dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se podává, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Výhrady obviněného, že u poškozeného nenastala

těžká újma na zdraví anebo že jednal ze zavrženíhodné pohnutky, a proto měla být použita kvalifikace podle § 146 odst. 1, event. 3 anebo podle § 146a odst. 1 tr. zákoníku, mají hmotně právní povahu. Nejvyšší soud dále zkoumal, zda je takto podané dovolání opodstatněné.

Zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví.

Podle skutkových zjištění soudem prvního stupně popsanych ve výroku rozsudku se obviněný činu dopustil v bytě, kde poškozený pobýval u své partnerky, nájemkyně předmětného bytu, a napadl ho k tomu účelu donesenou dřevěnou nohou od stolu opatřenou v horní části kovovou šroubovicí. Úder obviněný vedl do horní poloviny trupu poškozeného, jenž se rány snažil krýt rukama. Tím mu obviněný způsobil zlomeniny obou loketních kostí, na pravé ruce šlo o tříštivou zlomeninu s posunem úlomků, vyžadující operační zákrok, na levé ruce o zlomeninu bez těchto těžších komplikací. Po pětidenní hospitalizaci byl poškozený předán se sádrovými fixacemi obou rukou do domácího léčení trvajících nejméně osm týdnů.

Soud prvního stupně podle odůvodnění rozsudku (viz strana 4) pro závěr o způsobení těžké újmy na zdraví vyšel především z toho, že poškozený byl omezen v běžném způsobu života po dobu delší než šest týdnů, a to i přesto, že poškozený tvrdil, že po sundání sádry již neměl žádné potíže. Odvolací soud se s tímto závěrem soudu prvního stupně ztotožnil a shledal újmu, kterou poškozený utrpěl, plně v souladu s podmínkami, jež jsou vymezeny v § 122 odst. 2 tr. zákoníku. Vyloučil tak možnost posouzení činu obviněného podle § 146 tr. zákoníku a ani neshledal, že by obviněný jednal z omluvitelné pohnutky podle § 146a tr. zákoníku (strana 5 rozsudku odvolacího soudu).

Nejvyšší soud k těmto závěrům uvádí, že ohledně těžké újmy na zdraví je nutné vycházet z hledisek vymezených v ustanovení § 122 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož se těžkou újmu na zdraví rozumí vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění, jak jsou uvedeny pod písmeny a) až i) tohoto ustanovení. Aby byl tento pojem naplněn, musejí být splněny zároveň dvě podmínky, a to jednak, že jde o vážnou poruchu zdraví nebo vážné onemocnění, a jednak vzniklá újma musí odpovídat alespoň jednomu z taxativně uvedených typů zdravotních problémů v písmenech a) až i).

Vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění znamená (na rozdíl od „ublížení na zdraví“) velmi citelnou újmu v obvyklém způsobu života poškozeného (např. poškozený se musel pohybovat pomocí berlí a byl výrazně omezen v provádění osobní hygieny a tělesných potřeb, když byl odkázán na částečnou pomoc druhé osoby).

V projednávané věci soudy spatřovaly u poškozeného těžkou újmu na zdraví v tom, že šlo o delší dobu trvajících poruch zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku, o niž se jedná, když vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění

omezovalo způsob života poškozeného nejméně po dobu šesti týdnů. Obecné a jednoznačné kritérium pro to, kdy jde o těžkou újmu na zdraví a kdy lze vzniklou újmu považovat za ublížení na zdraví (§ 122 odst. 1 tr. zákoníku), není možné definovat, neboť vždy záleží na okolnostech konkrétní újmy a stavu poškozeného, které se budou vždy různit, a je nutné je v každé posuzované věci objasnit. Lze na ni usuzovat vždy jen s ohledem na konkrétní poznatky vycházející zejména z lékařských zpráv, vyjádření a znaleckých posudků, od nichž se odvíjí správný závěr o tom, jakou povahu má ublížení na zdraví nebo jaké nebezpečí pro napadeného z útoku pachatele hrozilo. Pro takovéto závěry není pro soud směrodatné, jak se poškozený po útoku zdravotně cítil (srov. rozhodnutí č. 16/1964 Sb. rozh. tr.).

Oba soudy vycházely z objektivních zjištění, jež vyplynula především z lékařských zpráv o zranění a stavu poškozeného, jakož i o tom, jak dlouhou dobu představovalo omezení poškozeného v obvyklém způsobu života. Lze tak jenom v souladu se správnými závěry soudů nižších stupňů zdůraznit, že již samotná tříštivá zlomenina loketního kloubu svědčí o zranění, které má závažné dopady na obvyklý způsob života pacienta, který není schopen se o sebe řádně starat a vykonávat nejběžnější a pro život důležité úkony. Tento obecný fakt vyplynul i z lékařských zpráv uvádějících, že zranění poškozeného si vyžádalo operační zákrok v rámci hospitalizace trvající nejméně do 14. 12. 2011, s následným přiložením sádrové fixace na obě předloktí a další léčbou, která trvala nejméně osm týdnů (viz lékařské zprávy na č. l. 66 – 67, 166, odborné vyjádření chirurgického oddělení P. n. v T. na č. l. 69 – 71 spisu). Konkrétně u poškozeného byla po uvedené dobu omezena hybnost obou horních končetin, a po tuto dobu nadto trvala i celková nesoběstačnost poškozeného v některých důležitých úkonech. Zranění, a to i v průběhu léčení, bylo doprovázeno bolestivostí horních končetin. Jako možné lékař do budoucna připustil i snížení hybnosti končetin s možností poruchy čítí. Uvedený stav poškozeného potvrdila i družka poškozeného H. M., které popsala, jak se o poškozeného musela starat, a rovněž v souladu s lékařskou zprávou potvrdila, že se poškozený po dobu asi jednoho měsíce podroboval následné rehabilitaci horních končetin.

Uvedený závěr o způsobené těžké újmě na zdraví je plně v souladu nejen se skutkovými zjištěními, ale odpovídá i uvedeným zákonným hlediskům. Nelze proto brát v úvahu subjektivní sdělení poškozeného o tom, že nebyl vystaven prokázaným důsledkům způsobeného zranění, a jím tvrzený dobrý zdravotní stav ihned po sejmutí sádry, jakož i to, že již byl bez potíží, je v rozporu s objektivně provedeným dokazováním. Soudy proto také opodstatněně nevycházely pro své právní závěry ohledně této otázky z výpovědi poškozeného.

Nejvyšší soud se z těchto důvodů se soudy obou stupňů, pokud jde o závěr o těžké újmě na zdraví, ztotožnil, neboť má za to, že skutková zjištění dostatečně znaky zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku prokazují, a to především s ohledem na následek, který u poškozeného nastal.

Soudy tak správně shledaly, že obviněný poškozenému způsobil těžkou újmu na zdraví, a nepochybně ani v tom, že tak činil úmyslně. Opodstatněně vycházely z toho, že obviněný útok vedl proti horní polovině trupu poškozeného, ozbrojen dřevěnou nohou od stolu opatřenou kovovou šroubovicí, což je předmět, který byl způsobilý učinit jeho útoky proti tělesné integritě poškozeného důraznějšími. Obviněný útok směřoval do horní části trupu, tedy partií, u nichž věděl, že zde může u poškozeného dojít k závažným následkům na zdraví, a pro případ, že následek v podobě vážné újmy na zdraví poškozenému způsobí, byl s tím přinejmenším srozuměn. Soudy tudíž nepochybně v závěru, že obviněný jednal minimálně v úmyslu nepřímém (§ 15 odst. 1 písm. b/ tr. zákoníku).

Úmyslné způsobení těžké újmy na zdraví a naplnění znaků skutkové podstaty zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku vylučuje možnost právního posouzení činu obviněného jako přečinu ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, který se vztahuje jen na jednání, při němž vznikne lehká újma na zdraví. O tu se ovšem v této věci ze všech výše uvedených důvodů nejednalo.

Požadavek obviněného, aby byl jeho čin právně posouzen podle § 146a odst. 3 tr. zákoníku jako přečin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky, rovněž není v této věci akceptovatelný, neboť pro něj nebyly zjištěny potřebné okolnosti.

Podle § 146a tr. zákoníku je přečin spáchán z omluvitelné pohnutky tehdy, když je těžká újma na zdraví způsobena v silném rozrušení, ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Podle skutkových okolností v projednávané věci lze zcela vyloučit alternativu silného rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo z jiného omluvitelného hnutí mysli, neboť o tyto znaky se zde vůbec nejedná, ale obviněný se tohoto přečinu domáhá z důvodů předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Za zavrženíhodné jednání poškozeného se považuje chování v příkrém rozporu s morálkou, svědčící o morální zvrhlosti, bezcitnosti, bezohledném sobectví a o neúctě poškozeného k ostatním osobám nebo společnosti. Jde o jednání zlé, zraňující, ponižující nebo hrozící způsobením závažné újmy na právech, musí jít o skutečně velmi intenzivní jednání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 575/2011, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešitě 76, pod č. T 1395.). Uvedená skutková podstata tak umožňuje mírnější postih v případě, když pachatel sice způsobí těžkou újmu na zdraví, ale jedná tak v důsledku citového či psychického vypětí, jež u něj vyvolává předchozí jednání poškozeného. Toto předchozí zavrženíhodné jednání poškozeného však musí, aby splňovalo uvedená kritéria, v době, kdy obviněný čin páchá, stále ve svém zraňujícím, ponižujícím či jinak negativně na obviněného působícím účinku působit a čin obviněného jím musí být ovlivněn. Rozhodný je zde totiž právě tento neblahý účinek, který se v chování obviněného odráží a ovlivňuje city, emoce či obvyklé vnímání reality.

Obviněný se domáhá právní kvalifikace podle § 146a tr. zákoníku proto, že poškozený jeho manželku týden před projednávaným činem okradl o rodinné šperky. Podle uvedeného vymezení zavrženíhodného jednání poškozeného lze z obecného hlediska připustit, že okradení pachatele poškozeným může být za jistých okolností takovou situací, která představovala zavrženíhodné jednání poškozeného. Nelze však za ně považovat každé okradení, ale jen takové, které splňuje všechna hlediska, jak je omluvitelná pohnutka ve smyslu § 146a tr. zákoníku předpokládá. Nemůže o ni jít, když jediným cílem obviněného byla snaha se zloději pomstít či jej vytrést a promyslel si způsob provedení činu, na který se připravil, eventuálně ho plánoval atd.

Tak tomu bylo právě v projednávané věci. Poškozený manželce obviněného ukradl šperky a obviněný, když to zjistil, začal po nich pátrat v zastavárnách. Když je nikde neobjevil, rozhodl se poškozeného potrestat, a to s odstupem několika dnů od okradení. Věděl, kde poškozený přebývá, vyzbrojil se zbraní rozhodnut poškozeného fyzicky napadnout, což svědčí o tom, že obviněný nejednal v důsledku citového strádání z činu poškozeného, ale šlo mu jen a výlučně o pomstu, neboť po uplynutí několika dní od doby, kdy ke krádeži došlo, v něm zřejmě přetrvával vztek či rozladění ze ztráty věcí. Takové jednání nelze považovat za omluvitelnou pohnutku ve smyslu § 146a tr. zákoníku. Běžná krádež věcí, k nimž obviněný nemá žádný hluboký citový vztah nebo se nejedná o věci, které pro něj mají životní význam anebo jej jinak jejich ztráta může hluboce a citelně zasáhnout, obvykle nevykazuje znaky morální zvrhlosti, bezcitnosti bezohledného sobectví, který bývá v tomto případě zákonem požadován. I když obviněný poškozeného fyzicky napadl proto, že ten jeho manželce odcizil šperky, nejednal v takovém citovém rozpoložení, které omluvitelná pohnutka v podobě předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného předpokládá. Rovněž zde chybí působení emočního vlivu z takového předchozího jednání poškozeného, pod jehož působením musí obviněný, aby šlo o omluvitelnou pohnutku, jednat. V těchto souvislostech je tedy patrné, že nejsou naplněny okolnosti předpokládané u přečinu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a tr. zákoníku a Nejvyšší soud možnost takového právního posouzení činu obviněného vyloučil. Za správnou považuje kvalifikaci jako zločin ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku (v jednočinném souběhu s přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, proti němuž dovolatel v dovolání žádné výhrady nevznesl).

Na podkladě výše rozvedených úvah Nejvyšší soud shledal napadená rozhodnutí správnými a dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Ze zvýšené ochrany osob, které jsou svědky v materiálním smyslu, vyplývá, že ze skutečnosti, že osoba je ve vztahu k předcházejícímu trestnému činu pachatele svědkem a zároveň poškozeným, nelze vyvozovat žádné odchylky z hlediska trestněprávních podmínek a míry ochrany takového svědka. Je proto bez významu, že vyděračské jednání směřuje právě proti osobě, na které byl předtím spáchán trestný čin, z něhož by pachatel mohl být usvědčen její svědeckou výpovědí jako poškozeného, a že časově následuje bezprostředně po spáchání trestného činu, z něhož by mohl být pachatel trestného činu vydírání usvědčen (k tomu č. 15/2002, č. 13/2012 Sb. rozh. tr.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1007/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného T. B. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 7 To 759/2011, za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil a zrušil také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. 6 T 73/2011, byl obviněný T. B. uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na pět roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Kromě toho bylo obviněnému podle § 99 odst. 1, 4 tr. zákoníku uloženo protialkoholní ústavní ochranné léčení. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. bylo rozhodnuto o náhradě škody.

O odvolání obviněného bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 1. 2012, sp. zn. 7 To 759/2011. Podle § 258 odst. 1 písm. d), f) tr. ř. byl rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích zrušen a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo nově rozhodnuto tak, že obviněný byl uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na čtyři roky a osm měsíců, pro jehož výkon

byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, přičemž mu bylo podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zákoníku uloženo protialkoholní ústavní ochranné léčení. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. bylo nově rozhodnuto také o náhradě škody.

Nejvyšší státní zástupce podal v zákonné lhůtě v neprospěch obviněného dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem. Napadl výrok o vině obviněného přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Namítl, že skutek, který Krajský soud v Ústí nad Labem kvalifikoval jako přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, měl být správně posouzen jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. Vytkl, že Krajský soud v Ústí nad Labem se neřídil stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaným pod č. 15/2002 Sb. rozh. tr. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadený rozsudek ve výroku, proti němuž směřovalo dovolání, i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Skutek, jehož právní posouzení je z hlediska vztahu napadeného rozsudku a podaného dovolání sporné, spočíval podle zjištění Krajského soudu v Ústí nad Labem a předtím i podle zjištění Okresního soudu v Litoměřicích v podstatě v tom, že obviněný dne 19. 4. 2011 kolem 20.00 hod. mezi obcemi R. a D., okr. L., poté, co se společně s další osobou dopustil loupežného přepadení poškozeného T. J., si poškozeného vyfotografoval do svého mobilního telefonu se slovy „já tu jeho držku vyfotím“ a „když ho nezabijem teď, najdeme si ho jindy, jestli cekne“, dále vůči poškozenému opakovaně pronesl výrok „jestli to řekneš bengům, je po tobě“, a nakonec poškozenému hodil klíče od jeho vozidla a pak již si ho nevíšal.

Přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku záleží mimo jiné v tom, že pachatel jiného pohrůzkou násilí nutí, aby něco opominul. O zločin vydírání podle § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku se jedná mimo jiné tehdy, jestliže pachatel spáchá čin na svědkovi v souvislosti s výkonem jeho povinnosti.

Okresní soud v Litoměřicích uvedl k právnímu posouzení skutku paušálně jen to, že obviněný naplnil všechny znaky skutkové podstaty zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. e) tr. zákoníku po stránce objektivní i po stránce subjektivní. Nad tento rámeček neuvedl nic bližšího.

Krajský soud v Ústí nad Labem se neztotožnil s aplikací ustanovení § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, což odůvodnil tím, že „teoreticky by se mohlo jednat o materiálního svědka s ohledem na rozhodnutí č. 15/2002 Sb. rozh. tr., avšak krajský soud má za to, že prvé bezprostředně navazující jednání vůči té-

muž poškozenému nelze kvalifikovat jako vydírání na svědkovi, a když nemůže být takto posouzeno, jednalo se tak o vydírání prosté“.

K výkladu zákonného znaku trestného činu vydírání podle § 235 odst. 2 písm. e) tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů), které je obsahově totožné s ustanovením § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku účinného od 1. 1. 2010, přijalo trestní kolegium Nejvyššího soudu stanovisko publikované pod č. 15/2002 Sb. rozh. tr. Z obsahové shody obou citovaných ustanovení vyplývá, že toto stanovisko je aplikovatelné i po 1. 1. 2010.

Ze zmíněné úvahy Krajského soudu v Ústí nad Labem je patrné, že tento soud si byl vědom stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu, avšak neřídil se jím vzhledem k okolnosti, že jednání obviněného, kterým pronesl pohružky na adresu poškozeného, bezprostředně navazovalo na jednání, kterým se proti poškozenému dopustil loupeže, přičemž kladl důraz na to, že po předcházející loupeži byly pohružky prvním jednáním obviněného vůči poškozenému.

Právní názor Krajského soudu v Ústí nad Labem je mylný.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu publikované pod č. 15/2002 Sb. rozh. tr. vychází z toho, že svědkem ve smyslu § 235 odst. 2 písm. e) tr. zák. a tedy i ve smyslu § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku není jen osoba, která již byla formálně předvolána v procesním postavení svědka k výslechu v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci, ale každá osoba od doby, kdy svými smysly vnímala skutečnosti, o nichž pak musí pravdivě vypovídat v případě, že se ocitne v procesním postavení vyžadujícím od ní popis vnímaných skutečností, pokud jsou tyto skutečnosti významné pro rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci. Stanovisko vykládá pojem „svědek“ širěji v jeho materiálním významu, tj. jako osobu, která něco viděla, slyšela, cítila nebo jinak vnímala, a nikoli úzce jen v jeho formálním významu, tj. jako osobu, která byla v rámci probíhajícího řízení předvolána k výslechu. Tento výklad je v souladu s účelem ustanovení § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, jímž je zajistit zvýšenou ochranu osob, které z vlastního smyslového vnímání disponují poznatky o skutečnostech významných pro rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, proti vyděračskému jednání směřujícímu k tomu, aby tyto osoby neuvedly pravdivě své poznatky o takových skutečnostech. Prostřednictvím zvýšené ochrany osob, které jsou svědky v materiálním smyslu, se ostatně zajišťuje také ochrana řádného výkonu veřejné moci. Typickým případem opodstatněné aplikace ustanovení § 175 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku je jeho použití při právním posouzení skutku spočívajícího v tom, že pachatel, spolupachatel či účastník trestného činu si je vědom, že jeho trestné jednání vnímala jiná osoba, která by ho mohla pravdivou výpovědí usvědčit, a proto na tuto osobu zaútočí násilím, pohružkou násilí nebo pohružkou jiné těžké újmy se záměrem odradit ji od pravdivé výpovědi pro případ, že by byla vyslýchána jako svědek. Přitom svědkem může být i osoba, proti které byl trestný čin spáchán (poškozený). Z toho, že osoba je ve vztahu

k předcházejícímu trestnému činu svědkem a zároveň poškozeným, nevyplývají žádné odchylky či zvláštnosti, pokud jde o podmínky a míru ochrany takového svědka. Žádný význam nemá případná okolnost, že vyděračské jednání časově následuje bezprostředně po spáchání trestného činu, z něhož by mohl být pachatel vyděračského jednání usvědčen. Bez významu je také to, že vyděračské jednání směřuje proti osobě, na které byl předtím spáchán trestný čin, z něhož by pachatel mohl být usvědčen svědeckou výpovědí této osoby jako poškozeného. Jakýkoli význam postrádá i to, že vyděračské jednání pachatele je po spáchání předcházejícího trestného činu jeho prvním aktem vůči poškozenému. Žádná z těchto okolností ani jejich souhrn nemůže přesvědčivě odůvodnit závěr, že svědkem ve smyslu § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku není osoba, proti které směřuje vyděračské jednání, jehož cílem je přinutit ji, aby neuvedla pravdu o předcházejícím trestném jednání pachatele, pro případ, že bude vyslýchána jako svědek a že tedy bude mít povinnost vypovídat pravdivě.

V posuzované věci nemá Nejvyšší soud důvod odchytil se od citovaného stanoviska publikovaného pod č. 15/2002 Sb. rozh. tr., a to ani se zřetelem ke skutkovým okolnostem, na jejichž zjištění byl založen výrok o vině obviněného. Tyto okolnosti nevykazují nic, co by stavělo posuzovaný skutek mimo dosah citovaného stanoviska a tím pádem i mimo dosah ustanovení § 175 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. Skutek měl být správně posouzen jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. e) tr. zákoníku.

Napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v části, v níž byl obviněný uznán vinným přečinem vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, je rozhodnutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak ho v neprospěch obviněného uplatnil nejvyšší státní zástupce. V důsledku toho nemůže napadený rozsudek, jímž bylo rozhodnuto o odvolání obviněného, obstát jako celek.

Nejvyšší soud proto zrušil napadený rozsudek, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Krajský soud v Ústí nad Labem znovu rozhodne o odvolání obviněného proti rozsudku Okresního soudu v Litoměřicích a bude se při tom řídit právním názorem, který v tomto usnesení vyslovil Nejvyšší soud.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Zdravotní pojišťovny nejsou v řízeních o nároku na náhradu nákladů na péči hrazenou ze zdravotního pojištění, které vynaložily v důsledku zaviněného protiprávního jednání třetí osoby vůči pojištěnci, osvobozeny od soudních poplatků podle zákona č. 549/1991 Sb. ve znění účinném od 1. 9. 2011.

(Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové
ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. 19 Co 104/2012)

O k r e s n í s o u d v Ústí nad Orlicí výrokem I usnesení ze dne 5. 1. 2012 zrušil usnesení téhož soudu ze dne 13. 12. 2011, kterým bylo žalobkyni uloženo zaplatit soudní poplatek za řízení 1000 Kč. Výrokem II současně žalobkyni nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Výrok I okresní soud odůvodnil tak, že soudní poplatek za řízení ve výši 1000 Kč byl žalobkyni uložen nesprávně, neboť je podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 218/2011 Sb. od poplatku osvobozena. Výrok II odůvodnil tím, že nejednotný výklad shora citovaného ustanovení nepochybně není důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků podle § 138 odst. 1 o. s. ř., přičemž žádný jiný důvod pro osvobození od soudních poplatků žalobkyně nevedla. Navíc by toto rozhodnutí bylo nadbytečné, když je žalobkyně v tomto řízení od poplatku osvobozena.

Žalobkyně podala včas odvolání směřující podle obsahu proti výroku II usnesení okresního soudu. Namítla, že uplatněný nárok je nárokem na náhradu nákladů za vynaloženou zdravotní péči opírajícím se o § 55 zákona č. 48/1997 Sb. Žalobkyně proto podala návrh na osvobození od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění. Okresní soud se však s názorem žalobkyně na existenci jejího osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení neztotožnil, ačkoliv je podle něho od poplatku osvobozeno řízení ve věcech pojistného na veřejné zdravotní pojištění, přičemž náklady na léčení pojištěnce oprávněné v důsledku zaviněného protiprávního jednání žalované, jejichž náhrada je požadována, byly plně hrazeny z prostředků pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Dle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění je od poplatku osvobozeno rovněž řízení, jímž se navrhovatel v řízení o náhradu škody na zdraví domáhá náhrady nákladů léčení, přičemž v daném případě jde jednoznačně o vymáhání nákladů na léčení. Při rozhodování o osvobození od soudního poplatku je nezbytné přihlídnout i ke skutečnosti, že v případě nepřiznání osvobození od soudního poplatku bude tento hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění, které jsou určeny k zajištění úhrad poskytované zdravotní péče a jejichž čerpání na

provozní náklady zdravotní pojišťovny je limitováno vyhláškou č. 418/2003 Sb. Nepřiznání osvobození od soudních poplatků dle názoru žalobkyně odporuje i smyslu novely zákona o soudních poplatcích provedené zákonem č. 218/2011 Sb., když zákonodárce měl záměr zdravotní pojišťovny osvobodit od soudních poplatků ve věcech prostředků veřejného zdravotního pojištění a novou úpravou § 11 poplatkového zákona tak nahradit příslušná ustanovení zrušené vyhlášky č. 117/1998 Sb. Zrušení prováděcí vyhlášky nemůže mít za následek platbu soudních poplatků zdravotními pojišťovnami. Proto nechtě je napadený výrok usnesení okresního soudu změněn tak, že odvolací soud rozhodne tak, že žalobkyni přizná osvobození od soudních poplatků.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolání bylo podáno včas osobou k němu oprávněnou. Odvolací soud proto z jeho podnětu přezkoumal napadenou část usnesení okresního soudu, a to bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.). Odvolání žalobkyně neshledal opodstatněným.

Okresní soud v odůvodnění svého usnesení žalobkyni dostatečně vysvětlil, že poplatkové osvobození, jehož přiznání se domáhá, jí nemůže být poskytnuto. Důvody, pro které poplatkové osvobození žádá, totiž nespádají pod ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., podle něhož na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Žalobkyně se přitom domáhá poplatkového osvobození jednak podle § 11 odst. 1 písm. b) a jednak podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném od 1. 9. 2011, tzn. má za to, že je podle prvně citovaného ustanovení od poplatku osvobozeno řízení v této věci, případně že jí podle druhého citovaného ustanovení náleží osobní poplatkové osvobození. Existence kteréhokoliv z těchto poplatkových osvobození by však bez dalšího byla důvodem pro takový postup soudu, při němž by jí soudní poplatek vůbec nebyl vyměřen, nikoliv pro rozhodování o přiznání takového poplatkového osvobození s ohledem na osobní, majetkové či sociální poměry účastníka řízení. Již z tohoto důvodu je usnesení okresního soudu v odvoláním napadeném výroku II věcně správné a odvolací soud ho proto podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Výrok I usnesení okresního soudu nebyl odvoláním napaden, neboť tímto výrokem bylo zrušeno rozhodnutí o uložení poplatkové povinnosti žalobkyni, přičemž soud současně v odůvodnění usnesení vysvětluje, že se ztotožňuje s názorem žalobkyně, že jí náleží osobní poplatkové osvobození podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích v platném znění. Odvolání žalob-

kyně proti výroku II usnesení bylo tedy s ohledem na takto vyslovený právní názor prvoinstančního soudu víceméně bezpředmětné. S ohledem na odvolací námitky však považuje odvolací soud za nezbytné vyslovit svůj právní názor na otázku, zda poté, kdy zákonem č. 218/2011 Sb. byla zrušena vyhláška č. 117/1998 Sb., o osvobození od soudních poplatků, která přiznávala v ustanovení § 1 odst. 2 osobní poplatkové osvobození zdravotním pojišťovnám, šlo-li o nároky na náhradu škodu způsobené jim třetí osobou tím, že ublížila na zdraví pojištěné osobě, na jejíž léčení zdravotní pojišťovna vynaložila náklady na péči hrazenou ze zdravotního pojištění (regres), náleží zdravotním pojišťovnám v těchto řízeních osobní či věcné poplatkové osvobození přímo podle § 11 zákona o soudních poplatcích ve znění účinném od 1. 9. 2011. Prvoinstanční soud dospěl k závěru, že žalobkyni náleží osobní poplatkové osvobození dle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích, podle něhož se od poplatku osvobozuje též navrhovatel v řízení o náhrady škody na zdraví včetně náhrady škody na věcech vzniklé v souvislosti s ublížením na zdraví a náhrady nákladů léčení. Odvolací soud však tento názor nesdílí. Toto osobní poplatkové osvobození se totiž podle jednoznačného jazykového vyjádření „navrhovatel v řízení o náhradu škody na zdraví“ nemůže vztahovat na nárok zdravotní pojišťovny na náhradu nákladů zaplacených zdravotnickému zařízení za léčení jejího pojištěnce, uplatněný proti třetím osobám, v důsledku jejichž zaviněného protiprávního jednání došlo k poškození zdraví pojištěnce, neboť se nejedná o nárok na náhradu škody na zdraví poškozeného podle občanského zákoníku. V tomto směru odkazuje odvolací soud na ustálenou judikaturu obecných soudů, zejména na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 30/2002. Právo zdravotní pojišťovny na náhradu škody spočívající v tom, že pojišťovna uhradila náklady na léčení svého pojištěnce v příčinné souvislosti s tím, že mu bylo zaviněným protiprávním jednáním třetí osoby způsobeno poškození na zdraví, je zakotveno v ustanovení § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Tímto ustanovením je tak ve vztahu k občanskému zákoníku speciálním právním předpisem založen samostatný nárok zdravotní pojišťovny vůči třetím osobám (s nimiž není ve smluvním vztahu) na náhradu jí vynaložených nákladů zdravotní péče, jsou-li zákonné předpoklady splněny. Jedná se tedy svou povahou o nárok na náhradu škody, v řízení o náhradu této škody však nelze zdravotní pojišťovně přiznat postavení navrhovatele v řízení o náhradu škody na zdraví. Namítá-li žalobkyně, že úmyslem zákonodárce při zrušení vyhlášky č. 117/1998 Sb., která jí v těchto řízeních přiznávala osobní poplatkové osvobození, nebylo jeho odnětí, důvodová zpráva k zákonu č. 218/2011 Sb. naopak svědčí o opaku. Výslovně se v ní totiž uvádí, že „vyhláška Ministerstva financí č. 117/1998 Sb., o osvobození od soudních poplatků, se navrhuje zrušit z toho důvodu, že některá řízení, která jsou podle této vyhlášky osvobozena, budou napříště zpoplatněna,

a vyhláška je tak v rozporu s cíli, které návrh zákona sleduje“. Z textu vyhlášky č. 117/1998 Sb. přitom vyplývá, že jediným v úvahu přicházejícím řízením podle ní bylo právě řízení o návrzích zdravotních pojišťoven na náhradu škody opírající se o § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., když v ostatních případech se jedná o osvobození za úkony. Podle přesvědčení odvolacího soudu se tedy na žalobkyni osobní poplatkové osvobození podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích ve znění účinném od 1. 9. 2011 nevztahuje. Stejně tak se odvolací soud neztotožňuje s jejím názorem, že by mělo být od soudního poplatku osvobozeno řízení o těchto nárocích podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích v platném znění, když ve srovnání s textem tohoto ustanovení ve znění účinném do 31. 8. 2011 nedošlo k rozšíření tohoto ustanovení o žádná nová řízení, přičemž předešlý i stávající text tohoto ustanovení neumožňuje řízení o uplatněném nároku podřadit pod žádné z tam taxativně vyjmenovaných řízení.

Ze shora uvedeného tedy vyplývá, že pokud by měla být řízení o nárocích podle § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, nadále osvobozena od soudních poplatků, muselo by se tak stát změnou stávající úpravy zákona o soudních poplatcích, případně právním předpisem vydaným Ministerstvem financí podle § 16 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Za právní úpravy účinné od 1. 9. 2011 však nelze dovodit ani věcné osvobození předmětného řízení ani osobní osvobození navrhovatele v něm.

Je-li ve správním řízení spoluvlastníku uložena povinnost k odstranění skládky, je povinen skládku odstranit. Splní-li tuto povinnost, vzniká mu právo na poměrnou náhradu účelně vynaložených nákladů vůči ostatním spoluvlastníkům ve smyslu ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012,
sp. zn. 22 Cdo 125/2011)

Žalobkyně byla vyzvána Magistrátem města O. k odstranění neoprávněné skládky na pozemku parc. č. 1083/2, ostatní plocha, v kat. úz. M. O., v obci O. Žalobkyně jako spoluvlastnice 10/24 předmětného pozemku tuto skládku na své náklady odstranila a požaduje poměrnou úhradu ve výši 402 500 Kč s příslušenstvím od žalovaného, který je spoluvlastníkem 14/24 předmětného pozemku.

O k r e s n í s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 12. 1. 2010, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 19. 8. 2010, ve výroku I. zastavil řízení co do zaplacení 145 833,40 Kč s příslušenstvím a ve výroku II. uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 256 666,60 Kč s příslušenstvím. Ve výroku III. pak rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobkyně je spoluvlastnicí 10/24 a žalovaný 14/24 pozemku parc. č. 1083/2, ostatní plocha, parc. č. 1144/1, zastavěná plocha a nádvoří, parc. č. 1182/4, zastavěná plocha a nádvoří, budovy č. p. 1491 nacházející se na pozemku parc. č. 1144/1, to vše v katastrálním území M. O., obci O. Žalobkyně svůj spoluvlastnický podíl nabyla v dobrovolné dražbě poté, co žalovaný nevyužil svého předkupního práva a uvedené nemovitosti nekoupil od právního předchůdce žalobkyně, podniku P., s. p. „v likvidaci“. Dále bylo prokázáno, že oba účastníci věděli o existenci skládky a nutnosti jejího odstranění. K odstranění skládky však byla Magistrátem města O. vyzvána pouze žalobkyně. Původce skládky se nepodařilo zjistit. Bylo však zjištěno, že neoprávněná skládka se na předmětném pozemku nacházela již před dobrovolnou dražbou, ve které žalobkyně předmětný pozemek získala. Žalobkyně uzavřela smlouvu o dílo s J. J., který tento odpad roztrídil a odklidil. Protože se jednalo o odpad, který bylo třeba třídit ručně, a byl značně objemný, činila konečná cena 690 000 Kč. Cena byla uhrazena žalobkyní, přičemž P., s. p. „v likvidaci“, vyplatil žalobkyni poměrnou část vynaložených nákladů s ohledem na spoluvlastnický podíl, vydražený žalobkyní, ve výši 250 000 Kč. Soud prvního stupně považoval za nadbytečné zadávat v řízení znalecký posudek ohledně určení obvyklé hodnoty likvidace skládky. K námitce započtení uplatněné žalovaným soud prvního stupně nepřihlédl,

protože je předmětem probíhajícího řízení mezi účastníky o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví.

Soud prvního stupně považoval likvidaci skládky, která měla za následek „vyčištění“ pozemku, za opravu, resp. údržbu společné věci, přičemž náklady na tuto údržbu byly vynaloženy pouze žalobkyní. Vyšel při právním posouzení věci z ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení a z § 47b odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích, podle kterého lze udělit pokutu za přestupek fyzické osobě, pokud neudržuje čistotu a pořádek na svém nebo jím užívaném pozemku tak, že naruší vzhled obce. Dále pak soud prvního stupně aplikoval § 10 odst. 1 zákona o odpadech. Na základě uvedených zákonných ustanovení dospěl k závěru, že žaloba je důvodná. Od celkové částky, vynaložené za odstranění skládky, odečetl částku uhrazenou státním podnikem P., s. p. „v likvidaci“, a náklady rozdělil podle poměru podílů účastníků.

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 7. 2010 rozsudek soudu prvního stupně v napadeném výroku II. změnil tak, že žalobu o zaplacení částky ve výši 256 666,60 Kč s příslušenstvím zamítl (výrok I. rozsudku odvolacího soudu). Zároveň rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II. rozsudku odvolacího soudu).

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovým stavem věci zjištěným soudem prvního stupně, nikoliv však s jeho právním posouzením. Odvolací soud uvedl, že podle platného znění zákona o odpadech neměla žalobkyně jako spoluvlastnice předmětného pozemku povinnost na vlastní náklady skládku odstranit. Tuto námitku měla žalobkyně uplatnit již v průběhu správního řízení vedeného před Magistrátem města O. Rozhodnutí žalobkyně, že odstraněním skládky zhodnotí cenu předmětného pozemku, aniž by o tom vyrozuměla žalobce a požádala o jeho souhlas, je absolutně neplatným právním úkonem. Uzavření smlouvy o odstranění skládky nelze považovat za neodkladný úkon učiněný menšinovým spoluvlastníkem v rámci nezbytné opravy nebo údržby nemovitosti, neboť povinnost okamžitě odstranit skládku nevyplývá z platné právní úpravy a navíc skládka akutně neohrožovala zdraví osob, případně životní prostředí. Naléhavost odstranění skládky podle názoru odvolacího soudu dovozovala žalobkyně od své vlastní potřeby předmětné pozemky a budovy užívat. Odvolací soud aplikoval na danou věc § 139 obč. zák. a dovedl, že případné zhodnocení pozemku odstraněním skládky lze vypořádat až při zániku spoluvlastnictví.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání a uplatnila dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a), b) o. s. ř. Podle jejího názoru vyplývá povinnost spoluvlastníků předmětného pozemku odstranit neoprávněnou skládku z § 58 odst. 2 zákona o obcích, § 47b odst. 1 písm. d) zákona o přestupcích, z § 10 odst. 1 zákona o odpadech a z § 127 odst. 1 a § 415 obč. zák. Dovolatelka má za to, že skládka bránila užívání předmětných nemovitostí a ohrožovala nemovitosti nebezpečnými odpady. Navíc skládka bránila

nerušenému výkonu vlastnických práv vlastníků sousedních nemovitostí. Skutečnost, že bylo zahájeno správní řízení ze strany Magistrátu města O. pouze vůči žalobkyni, je podle dovolatelky pochopitelná z hlediska složitosti vedení řízení s žalovaným trvale žijícím v zahraničí. Domnívá se, že není rozdíl mezi případem, kdy byla odstraněna skládka na základě správního řízení, nebo se tak stalo dobrovolně ze strany spoluvlastníka. Dovolatelka je toho názoru, že je třeba považovat vyklizení neoprávněné skládky za nezbytnou údržbu předmětného pozemku, resp. předmětných nemovitostí. Nezbytnost této údržby podle ní vyplývá z provedených důkazů a dovolatelka ji spatřuje v tom, že hrozila kontaminace předmětných nemovitostí odpady, nebylo možno nemovitosti užívat, byly porušovány právní předpisy, za což hrozilo uložení pokuty, a docházelo k zásahům do výkonu vlastnického práva vlastníků sousedních pozemků. Pro odstranění skládky tak podle žalobkyně existovaly významné důvody. Dovolatelka dále vytkla nalézacím soudům, že řízení zatížily vadou, když nerozhodly o kompenzační námitce žalovaného. Navrhla zrušit rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se závěry odvolacího soudu. Považuje za nesprávné, aby spoluvlastníci nemovitostí nesli odpovědnost za neodstranění nepovolené skládky, kterou sami nezřídili. Proto je podle něj aktuální znění zákona o odpadech, které vlastníkovu pozemku neukládá povinnost odstranit nepovolenou skládku, zcela v pořádku. Shodně s názorem odvolacího soudu uvádí, že se v daném případě nejednalo o údržbu společné věci a nároky menšinového spoluvlastníka, vyplývající z právních úkonů, které činil bez souhlasu a vědomí většinového spoluvlastníka, nelze vypořádat za trvání spoluvlastnického vztahu. Tvzení dovolatelky o tom, že skládka narušuje vzhled obce a je tak v rozporu s příslušnými ustanoveními zákona o obcích a zákona o přestupcích, považuje žalovaný za nepravdivé, protože předmětné nemovitosti nejsou součástí centra města O.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou, účastníci řízení zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), zkoumal přípustnost dovolání.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

Rozhodnutí odvolacího soudu je založeno na závěru, že odstranění tzv. černé skládky žalobkyní je nutno podřadit pod tzv. hospodaření se společnou věcí ve smyslu ustanovení § 139 odst. 2 obč. zák. Jestliže žalobkyně jako menšinová spoluvlastnice neprovedla odstranění skládky po dohodě se žalovaným, jde o jednání, jehož důsledkem bylo provedení úkonu nikoliv nezbytného. Odvolací soud uzavřel, že v takovém případě lze zhodnocení pozemku – provedení odstranění skládky – mezi účastníky vypořádat až v souvislosti se zrušením a vypořádáním spoluvlastnictví.

Byť se dovolací soud zčásti ztotožňuje se závěry vyslovenými odvolacím soudem, ve svém důsledku není rozhodnutí odvolacího soudu správné.

Nalézací soudy vyšly ze zjištění, že na pozemku ve spoluvlastnictví účastníků se nachází tzv. černá skládka, podléhající právnímu režimu zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (dále jen „zákon o odpadech“), přičemž původce této skládky zůstal nezjištěn.

U Magistrátu města O., odboru životního prostředí, jakožto orgánu veřejné správy na úseku odpadového hospodářství, probíhalo pod sp. zn. ŽP/16117/06/KZ správní řízení týkající se likvidace této skládky, v rámci kterého byla žalobkyni uložena povinnost z pozemku odpady odklidit do 15. 11. 2006 s tím, že správnímu orgánu budou předloženy doklady prokazující odklizení odpadu a jejich předání oprávněné osobě k dalšímu využití nebo odstranění. Žalobkyně byla v rámci správního řízení poučena, že pokud nebude skládka v uvedeném termínu odstraněna, bude vůči ní správním orgánem postupováno podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a jeho ustanovení o správních deliktech s hrozcí pokutou ve výši až 100 000 Kč, resp. podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

Podle § 139 odst. 1, 2, 3 obč. zák. z právních úkonů týkajících se společné věci jsou oprávnění a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně. O hospodaření se společnou věcí rozhodují spoluvlastníci většinou, počítanou podle velikosti podílů. Při rovnosti hlasů nebo nedosáhne-li se většiny anebo dohody, rozhodne na návrh kteréhokoliv spoluvlastníka soud. Jde-li o důleži-

tou změnu společné věci, mohou přehlasovaní spoluvlastníci žádat, aby o změně rozhodl soud.

Podle § 137 odst. 1 obč. zák. podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci.

V ustanovení § 139 odst. 2 obč. zák. upravuje zákon tzv. hospodaření se společnou věcí, aniž by tento pojem sám blíže vymezoval. Za hospodaření se společnou věcí ve smyslu § 139 obč. zák. lze v nejširším pojetí považovat ty úkony, které se týkají ekonomické stránky společné věci, k jejichž provedení však není z hlediska platnosti nezbytně nutný souhlas všech spoluvlastníků. Současně sem nespádají ani úkony, které je oprávněn činit každý podílový spoluvlastník, neboť ani tyto úkony nepodléhají právnímu režimu zakotvenému v uvedeném ustanovení (k tomu srovnej: Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 847).

Pod hospodaření se společnou věcí ve smyslu ustanovení § 139 odst. 2 obč. zák. bývá standardně zařazována úprava a údržba společné věci (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1300/2001, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy, 2003, č. 9, str. 307, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 32 Odo 752/2003, uveřejněné v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C.H. Beck, pod pořadovým č. C 2844). Uvedené atributy jsou spojeny zejména se samotným zachováním ekonomické podstaty věci, a proto se na ně důvodně vztahuje režim hospodaření se společnou věcí. Úprava věci zahrnuje dílčí zásahy do věci, které svým kvalitativním a kvantitativním rozsahem nezasahují přímo podstatu věci, a nepředstavují tak její celkovou změnu; údržba společné věci pak je spojena s potřebou průběžného zachovávání funkčnosti a ochranou před jejím případným znehodnocením.

Jestliže v daném případě se na pozemku ve spoluvlastnictví účastníků nacházela tzv. černá skládka, nemá dovolací soud pochybnost o tom, že náklady vynaložené na její odstranění představují náklady na údržbu společné věci a jako takové spadají pod režim hospodaření se společnou věcí.

Pro účely uplatňování nároků na vypořádání investic a nákladů vynaložených na věc je třeba rozlišovat případy, kdy investice a náklady jsou učiněny s (byť i konkludentním) souhlasem spoluvlastníků (§ 139 odst. 2 obč. zák.) anebo bez tohoto souhlasu.

V případě, že ostatní spoluvlastníci s nákladem vynaloženým jedním nebo více spoluvlastníky na věc souhlasí (a je nerozhodné, zda se jedná o náklady na nutnou úpravu nebo údržbu či o náklady na jinou než nutnou opravu a údržbu), jde o dohodu o hospodaření se společnou věcí a investující spoluvlastník má proti ostatním spoluvlastníkům právo na úhradu vynaložených prostředků

(§ 137 odst. 1 obč. zák.); totéž platí v případě rozhodnutí většinového spoluvlastníka učiněného postupem podle § 139 odst. 2 obč. zák. (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2001, sp. zn. 22 Cdo 599/99, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C.H. Beck, pod pořadovým č. C 583); není-li mezi spoluvlastníky dohodnuto, jakým způsobem se budou na těchto investicích podílet, je rozhodující velikost spoluvlastnických podílů.

Jedná-li se o investice jakéhokoliv druhu, vynaložené jedním ze spoluvlastníků na společnou věc se souhlasem spoluvlastníků ostatních (či vynaložené na základě principu majority), jsou jejich části, připadající na spoluvlastnické podíly neinvestujících spoluvlastníků, splatné (nebyla-li mezi nimi uzavřena dohoda jiná) již za trvání spoluvlastnictví a nikoliv až po jeho zrušení (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. 22 Cdo 1596/2000, uveřejněné v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C.H. Beck, pod pořadovým č. C 696).

Tam, kde by se jednalo o vynaložení investic bez dohody spoluvlastníků a nešlo by ani o rozhodnutí na základě principu majorizace, nejedná se u investujícího spoluvlastníka o nárok vůči spoluvlastníkům ostatním, který by se opíral o dohodu (nebo rozhodnutí na základě majority) a ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák. Investující spoluvlastník se však může domáhat vydání bezdůvodného obohacení, které ostatním spoluvlastníkům vzniklo.

Pokud by se jednalo o investici na nutné opravy nebo údržbu, vznikla by povinnost vydat bezdůvodné obohacení vynaložením investice za trvání spoluvlastnického vztahu (k tomu srovnej výš citované rozhodnutí – C 583). V rozsudku ze dne 11. 9. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1879/2007, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí stanovisek pod pořadovým č. 53/2009, Nejvyšší soud vyložil, že pokud podílový spoluvlastník vynaložil prostředky na nikoliv nezbytné opravy a údržbu věci bez souhlasu druhého spoluvlastníka, bezdůvodné obohacení druhého spoluvlastníka vzniká až při zániku podílového spoluvlastnictví.

Ustanovení § 139 odst. 2 obč. zák. představuje normativní základ soukromoprávní úpravy hospodaření se společnou věcí. Nelze však odhlédnout od toho, že v konkrétních jednotlivých případech mohou být činnosti podléhající hospodaření se společnou věcí důvodně založeny také právními předpisy veřejnoprávními, resp. opatřeními a rozhodnutími z nich vycházejícími, tak jak se stalo v daném případě, kdy uvedeným předpisem byl zákon o odpadech. Je tomu tak tam, kde se hospodaření se společnou věcí dotýká oblastí regulovaných právě předpisy práva veřejného. V poměrech souzené věci se tato skutečnost projevila tak, že ve správním řízení orgán veřejné správy na úseku odpadového hospodářství reagoval na existenci tzv. černé skládky uložením povinnosti žalobkyni skládku odstranit.

Jestliže je tedy v rovině veřejného práva příslušným orgánem rozhodnuto o činnosti, kterou je spoluvlastník povinen realizovat, a která jinak svou povahou spadá pod režim hospodaření se společnou věcí, pak je nutno takový postup považovat za speciální případ hospodaření se společnou věcí. Pokud ve správním řízení byla úředním postupem žalobkyni uložena povinnost k odstranění skládky, byla žalobkyně povinna skládku odstranit, aniž by v daném případě byla nezbytná dohoda spoluvlastníků či rozhodnutí na základě principu majority o odstranění této skládky. Při splnění této povinnosti jí pak vzniká oprávnění k poměrné náhradě účelně vynaložených nákladů vůči ostatním spoluvlastníkům ve smyslu ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák.

Dovolací soud v daném směru odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 10. 6. 1925, sp. zn. Rv I 528/25 (Vážný 5105), podle kterého „na spoluvlastnících lze se domáhati poměrné náhrady nákladů, jež byly na společnou nemovitost spoluvlastníkem vynaloženy na základě úředního příkazu, třeba se tak stalo bez svolení ostatních spoluvlastníků“.

V této souvislosti dovolací soud dodává, že při úvaze o vypořádání vzájemného vztahu mezi účastníky z hlediska participace žalovaného na nákladech vynaložených žalobkyní je nutno vycházet z hlediska účelně vynaložených nákladů, přičemž právní základ je nutno spatřovat v ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák., jež vychází z toho, že na právech a povinnostech se spoluvlastníci podílejí podle velikosti spoluvlastnických podílů.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud proto napadený rozsudek podle ustanovení § 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3, věty první, o. s. ř. vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

V případě dosud neskončeného trestního řízení nemůže soud rozhodující v občanském soudním řízení zpravidla spravedlivě určit vhodnou formu nápravy podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., tj. buď samotné konstatování porušení práva, nebo finanční kompenzaci v penězích, neboť dosud není postaveno na jisto, zda poškozenému nebude jiná forma kompenzace poskytnuta v samotném trestním řízení. Zmírnění ukládaného trestu má přednost před finanční kompenzací, kterou lze uložit v řízení o náhradě škody (újmy).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2013,
sp. zn. 30 Cdo 2310/2012)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 18. 8. 2011 uložil žalované povinnost zaplatit žalobci jako náhradu nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení částku 75 000 Kč (výrok I.), co do částky 46 500 Kč žalobu zamítl (výrok II.) a přiznal žalobci náhradu nákladů řízení (výrok III.).

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 22. 2. 2012 potvrdil zamítavý výrok II. rozsudku soudu prvního stupně, změnil vyhovující výrok I. rozsudku soudu prvního stupně tak, že žaloba se i co do částky 75 000 Kč zamítá, a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Žalobce se domáhal odškodnění nemajetkové újmy ve výši 121 500 Kč za nepřiměřenou délku přípravného řízení vedeného pod sp. zn. 2 Zt 273/2003 a trestního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 2 T 451/2007 (dále jen „posuzované řízení“).

Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně. Usnesením policie ze dne 14. 4. 2003 bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin vydírání ve formě spolupachatelství, jež byl dne 7. 11. 2007 překvalifikován na trestný čin omezování osobní svobody. Během přípravného řízení, které trvalo do 28. 12. 2007, byla provedena řada úkonů směřujících k vyhledání důkazů a objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu. V roce 2003 byly vyhledávány důkazy, zadrženo a vyslechnuto 5 obviněných, sepsán úřední záznam o podaném vysvětlení poškozeného a uskutečněny další výslechy svědků. V následujících letech byli vyslýcháni další svědkové a žádáno o mezinárodní policejní spolupráci. Dne 28. 12. 2007 byla podána obžaloba k Obvodnímu soudu pro Prahu 2. Dne 19. 2. 2008 byl spis předložen Vrchnímu soudu v Praze k rozhodnutí o příslušnosti, který rozhodl dne 4. 3. 2008 o příslušnosti Obvodního soudu pro Prahu 2. Usnesení soudu prvního stupně ze dne 2. 5. 2008 o vrácení věci státní zástupkyni

k došetření bylo na základě stížnosti státní zástupkyně zrušeno usnesením odvolacího soudu ze dne 20. 8. 2008. Ve věci proběhla dvě hlavní líčení dne 27. 11. 2008 a 22. 1. 2009, poté byla věc odročena na neurčito z důvodu výsledku svědka R. nacházejícího se v Itálii. V době rozhodování odvolacího soudu trvalo řízení bezmála 9 let a dosud neskončilo.

Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že posuzované řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, ani s námitkou žalované, že žaloba byla uplatněna předčasně. Odvolací soud posoudil věc po skutkové stránce jako velmi složitou, jež si vyžádala provedení rozsáhlého vyšetřování z důvodu souvislosti s dalšími závažnými kauzami, opakovaně bylo také žádáno o právní pomoc do Itálie. Vyšetřovací úkony od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby i poté byly prováděny zcela plynule a bez průtahů, nejednalo se tedy o průtahy způsobené nečinností orgánů činných v trestním řízení. Podle náhledu odvolacího soudu hodnocení důkazů, respektive kvality jednotlivých úkonů prováděných v trestním řízení soudu v občanskoprávním řízení nepřislouší. Za situace, kdy v trestním řízení dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, nemůže být v kompenzačním řízení samostatně právně posuzováno dodržení či porušení procesních trestněprávních pravidel. Odvolací soud tedy zhodnotil posuzované řízení jako probíhající v přiměřené délce. Odvolací soud rovněž neshledal dostatečně relevantní důvody svědčící pro odchýlení se od pravomocného posouzení délky řízení v obdobné věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 11 C 40/2008.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Dle dovolatele byly ve věci provedeny úkony, které nesplňují povahu rozsáhlého, úplného a rychlého vyšetřování. Příčinu neskončení celé věci spatřuje dovolatel nikoliv ve složitosti věci, ale v evidentním pochybení orgánů činných v trestním řízení, které nevyslechly poškozeného procesně použitelným způsobem a nepostupovaly v řízení s řádnou péčí, když nevzaly v potaz, že se jednalo o naprosto klíčového svědka, v té době nebyla Česká republika součástí Evropské unie a poškozený se vyskytoval na adresách v ČR čistě formálně. Dovovatel poukázal na to, že průměrná délka trestního řízení pro trestný čin omezování osobní svobody činí 337 dní, tato tedy byla v případě žalobce překročena více než devítinásobně a jedná se o jednoznačný exces v průtazích v řízení, i přestože je brán v úvahu i mezinárodní prvek. Celková délka dosud neskončeného řízení činí více než devět let, přičemž žalobci hrozí trest odnětí svobody s horní hranicí osmi let. Délka řízení se tak dostává do zřejmého nepoměru s trestem, který hrozí. Dovovatel odkázal na judikaturu Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva a navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 7. 2009 (viz čl. II., bod 12 zákona č. 7/2009 Sb. a čl. II. bod 7. zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části výroku rozsudku soudu odvolacího, již byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, by dovolání samo o sobě přípustné nebylo, neboť dotčeným výrokem nebylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50 000 Kč (§ 237 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Dovolací soud nicméně přihlédl k tomu, že v obou částech výroku odvolacího soudu o věci samé bylo rozhodnuto o totožném nároku založeném na totožném skutkovém základu, a proto je na místě, aby jednotlivé části takto jen procesně rozděleného nároku v rozhodnutí dovolacího soudu sledovaly stejný právní osud, neboť se dovolatel nijak na štěpení nároku svojí dispozicí nepodílel (k tomu srov. např. náleze Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 117/04, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 37/2005, náleze Ústavního soudu ze dne 13. 7. 2006, sp. zn. I. ÚS 85/04, část II., uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 136/2006, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 543/2009, dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.n soud.cz). I přípustnost dovolání tedy musí být zvažována jednotně. Jelikož odvolací soud materiálně posoudil práva a povinnosti účastníků, která byla předmětem tohoto řízení, jinak než soud prvního stupně, je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolací soud ze spisového materiálu neshledal, že by bylo řízení stížnou některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolatel vyčítá nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem s tím, že délka dosud neskončeného trestního řízení je jednoznačně nepřiměřená a že dosavadní průběh kompenzačního řízení nedosáhl náležitého preventivního účinku, který by pravděpodobně zamezil dalším flagrantním pochybením ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Dovolací soud považuje za otázku zásadního právního významu, v jeho rozhodovací praxi dosud neřešenou, za jakých podmínek mohou obecné soudy rozhodující o žalobě na náhradu škody (újmy) v tzv. kompenzačním řízení poskytnout přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou délkou dosud neskončeného trestního řízení.

Nejvyšší soud ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněném pod R 58/2011 (dále jen „Stanovisko“), formuloval dva závěry, které je třeba vykládat ve vzájemných souvislostech. Nejvyšší soud pod pátou právní větou uvedl, že přiměřené zadostiučinění lze přiznat i tehdy, jestliže řízení, v němž došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1, věty třetí, a § 22 odst. 1, věty třetí, zákona, nebylo doposud pravomocně skončeno (nejde-li o stav neskončeného vedlejšího řízení), je-li zjevné, že již jeho dosavadní délka je nepřiměřená, a k porušení práva tak došlo. Soud v kompenzačním řízení podle okolností případu k této okolnosti přihlédne při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění, a to i v zájmu preventivního působení rozhodnutí o újmě na dosud neskončené řízení. Zároveň však Nejvyšší soud u třetí právní věty ve vztahu k možným způsobům odškodnění uvedl, že jiná forma náhrady může být přiznána zejména v trestním řízení, a to v podobě zmírnění ukládaného trestu. To je však možné jen za podmínky, že takové zmírnění je navázáno právě na porušení práva na přiměřenou délku řízení. V rozsudku trestního soudu musí být výslovně uvedeno, že uložený trest je mírnější právě proto, že soud přihlédl k okolnosti nepřiměřeně dlouhého řízení, nebo to z něj musí alespoň nezpochybitelně vyplývat. Musí z něj být též patrné, o jakou část byl trest zmírněn právě v důsledku přihlídnutí k nepřiměřeně délce řízení. Podle Evropského soudu pro lidská práva musí být toto zmírnění měřitelné a výslovné a z rozsudku musí být patrné, k jakému konkrétnímu snížení trestu v důsledku nepřiměřeně dlouhého řízení soud přistoupil (k tomu srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2640/2010, rozhodnutí Nejvyššího soudu v tomto rozsudku citovaná jsou dostupná na [www. nsoud.cz](http://www.n soud.cz)).

„Na rozdíl od jiných procesních práv, jejichž porušení lze napravit zpravidla zejména zmatečností a popřípadě opakováním řízení, jeho části nebo jednotlivého úkonu, porušení práva na přiměřeně rychlé řízení dodatečně napravit nelze. Lze zabránit, aby nedošlo k dalším průtahům, ale už jednou nastalý průtah odstranit nelze; lze pouze poskytnout za porušení práva náhradu nebo jinou kompenzaci, uvedení do původního stavu (*restitutio in integrum*) však možné není.“ (srov. Repík, B. K otázce právního prostředku nápravy při překročení přiměřené délky řízení. Bulletin advokacie, č. 6-7/2001). Prostředky nápravy porušení práva na projednání věci v přiměřeně lhůtě lze rozdělit na preventivní a kompenzační, přičemž Evropský soud pro lidská práva (dále též

„ESLP“) dává státům v zásadě na výběr, které prostředky nápravy porušení práva zvolí. ESLP v rozsudku ze dne 26. 10. 2000, ve věci *Kudła proti Polsku*, formuloval několik základních principů interpretace čl. 13 Evropské úmluvy o lidských právech (dále též „Úmluva“) ve spojení s právem na projednání věci v přiměřené lhůtě, z nichž nejdůležitější je ten, podle kterého prostředky, které mají být ve vnitrostátním právu k dispozici, musejí být způsobilé buď zamezit vzniku nebo pokračování tvrzeného porušení, anebo poskytnout dané osobě za každé již nastalé porušení vhodnou nápravu (§ 157 až 159 cit. rozsudku) (srov. Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. *Evropská úmluva o lidských právech*. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 718).

V platném českém právu jsou upraveny čtyři typy prostředků sloužících k nápravě porušení práva na přiměřenou délku řízení:

1. Ústavní stížnost slouží jako preventivní prostředek nápravy v případě nepřiměřeně dlouhého dosud neskončeného řízení, neboť Ústavní soud má pravomoc, kromě vyslovení porušení práva, zakázat příslušnému státnímu orgánu, aby pokračoval v porušování práva, a přikázat mu urychlit řízení (srov. § 82 odst. 3 písm. b/ zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Náprava se tu omezuje na morální satisfakci formou konstatování porušení práva a příkaz, aby bylo přijato opatření k urychlení řízení.

2. K ochraně proti nečinnosti v soudním řízení slouží stížnosti adresované orgánům státní správy soudů (srov. § 164 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů) a návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu (srov. § 174a zákona o soudech a soudních), které však nepředstavují další způsobilý preventivní prostředek nápravy, neboť účastník řízení nemá subjektivní právo na to, aby na státu vymohl výkon jeho kontrolní pravomoci. K ochraně proti nečinnosti správního orgánu slouží žádost podle § 80 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a žaloba proti nečinnosti správního orgánu podle § 79 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Ten, proti němuž se vede trestní řízení, a poškozený se mohou domáhat odstranění průtahů v přípravném řízení podle § 157a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

3. Žaloba na náhradu škody (újmy) podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též „OdpŠk“) není účinným prostředkem nápravy, jde-li o urychlení ještě dosud neskončeného řízení, tzn. není preventivním prostředkem nápravy, ale ve vztahu k poškozenému toliko prostředkem kompenzačním, jímž lze docílit konstatování porušení práva a přiznání odškodnění za utrpěnou újmu.

4. Tzv. alternativní způsob kompenzace formou zmírnění trestu uloženého v trestním řízení podle § 39 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

U dosud neskončeného řízení přichází do úvahy použití zejména preventivních prostředků nápravy uvedených pod body 1. a 2., neboť preventivní prostředky nápravy mají jednoznačně přednost před prostředky nápravy kompenzačními. „Má-li být již soudní systém zatěžován další agendou, ať je to tedy ta, jejímž účelem je porušení chráněného práva předcházet, nikoli pouze dodatečně napravit jeho důsledky formou určité kompenzace utrpěné újmy.“ (srov. Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012 s. 718). V případě trestního řízení však zpravidla obžalovaný nebude mít zvláštní zájem na tom řízení urychlovat, neboť naopak nepřiměřená délka řízení může být důvodem pro zmírnění uloženého trestu. Z hlediska možných kompenzačních prostředků nápravy, které lze použít v případě, že preventivní prostředky nápravy nejsou způsobilé přivodit nápravu závadného stavu, je třeba zvolit ten, který představuje pro poškozeného s ohledem na okolnosti případu odpovídající nápravu. Nevyužití preventivních prostředků však nelze klást poškozenému k tíži. Za situace dosud neskončeného trestního řízení má jednoznačně přednost kompenzační prostředek nápravy, který lze poskytnout přímo v trestním řízení zohledněním nepřiměřené délky trestního řízení při stanovení druhu a výměry trestu a který je tak zásadní a potud komplexní kompenzační formou, před kompenzačním prostředkem, kterým lze nahradit způsobenou újmu v režimu zákona č. 82/1998 Sb., ve kterém maximální možnou satisfakci představuje peněžní forma odškodnění.

Evropský soud pro lidská práva nikdy z článku 6 Úmluvy právo na zmírnění trestu, popř. zastavení trestního stíhání nevyvodil a vzhledem k jeho oprávněním zřejmě ani vyvodit nemohl. Jedná se o nápravu porušení práva, která se opírá čistě o vnitrostátní právo aplikované vnitrostátními soudy, a z hlediska ESLP se jedná pouze o právní prostředek v rukou státu, který může být důvodem ztráty postavení poškozeného ve smyslu článku 34 Úmluvy a tím i ztráty legitimity k podání stížnosti k ESLP (srov. Repík, B. K otázce právního prostředku nápravy při překročení přiměřené délky řízení. Bulletin advokacie, č. 6-7/2001). Evropský soud pro lidská práva nicméně v rozsudku ze dne 15. 7. 1982, ve věci *Eckle proti Německu*, stížnost č. 8130/78, pod bodem 66 a 67 připustil, že přestože snížení trestu a zastavení trestního stíhání, o nichž bylo rozhodnuto z důvodu nepřiměřené délky řízení, v zásadě dotčenou osobu nezbavuje postavení poškozeného, může z tohoto pravidla existovat výjimka, jestliže vnitrostátní orgány uznaly, buď explicitně, nebo alespoň pokud jde o podstatu, a poté napravily porušení Úmluvy. V očích Soudu se jeví takovýto prostředek nápravy jako vhodný, neboť podle ustálené judikatury Spolkového soudního dvora musí trestní soudce při stanovení trestu přihlížet k eventuálnímu překročení „přiměřené lhůty“ podle článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Ústavní soud v nálezu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 67/2005, uvedl, že

z mechanismu ochrany základních práv vytvořeného Úmluvou nelze bezprostředně vyvozovat způsob a meze ochrany základních práv ve vnitrostátním prostředí, neboť mechanismus ochrany základních lidských práv prostřednictvím řízení před Evropským soudem pro lidská práva je především subsidiární a dále je založen na principech mezinárodního práva veřejného. Z pravomocí Evropského soudu pro lidská práva nelze dovozovat způsob zajištění ochrany základního práva garantovaného Úmluvou ve vnitrostátním prostředí. Ochrana práva na přiměřenou délku řízení podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, resp. kompenzace jeho porušení, může být dosažena i prostředky, jež jsou vlastní trestnímu právu. Je proto povinností obecných soudů využít všech takových prostředků, které jim trestní právo poskytuje, k tomu, aby vedle práva na osobní svobodu bylo rovněž kompenzováno porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě.

Vzhledem k odlišné povaze řízení před Evropským soudem pro lidská práva nelze z pohledu vnitrostátní praxe pokládat za zcela určující to, jak k tomuto možnému prostředku nápravy přistupuje ve své judikatuře ESLP, neboť se tak děje výhradně na základě jeho procesního postupu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2243/2011, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, uveřejněný pod č. 52/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, ve znění opravného usnesení ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, proti němuž směřující ústavní stížnost byla usnesením Ústavního soudu ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1070/2012, odmítnuta).

Ustanovení § 31a odst. 2, věta první, OdpŠk stanoví, že zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že peněžní forma odškodnění má vždy subsidiární povahu ve vztahu k jiným satisfakčním prostředkům nápravy, kterými jsou podle zákona č. 82/1998 Sb. konstatování porušení práva a jiná forma náhrady, kterou představuje například omluva nebo zmírnění uloženého trestu. Je zřejmé, že soudy rozhodující v občanském soudním řízení nemohou rozhodnout o zmírnění uloženého trestu a jsou v tomto ohledu odkázány na spolupráci soudů rozhodujících v trestním řízení.

Zákon č. 82/1998 Sb. ani trestní zákoník výslovně nestanoví, jaký je vzájemný vztah nároku na odškodnění újmy za nepřiměřenou délku trestního řízení, o němž rozhodují soudy v občanském soudním řízení, a nároku na zmírnění uloženého trestu v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení uplatněného v trestním řízení. Nejvyšší soud zastává názor, že se jedná o jeden nárok, který vznikl na základě jedné škodné události (nepřiměřená délka řízení), jež se projevuje stejnou újmu poškozeného (nejistota ohledně výsledku řízení), a který lze odškodnit více v úvahu přicházejícími formami zadostiučinění jak v rámci civilního soudního řízení, tak v rámci řízení trestního, jejichž vzájemný

vztah je dán zněním § 31a odst. 2 OdpŠk. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010, uveřejněný pod č. 52/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V případě, že lze v rámci dosud neskončeného trestního řízení očekávat nahrazení nemajetkové újmy jinak, tj. např. zmírněním uloženého trestu, byt dosud nebylo rozhodnuto ani o vině poškozeného, má tato forma odškodnění přednost před finanční kompenzací, kterou lze uložit v řízení o náhradě škody (újmy). Ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk je případem způsobu vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývajícím z právního předpisu a v tomto ohledu omezuje účastníky v možnosti se svými nároky volně nakládat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, proti tomuto rozhodnutí směřovaly dvě ústavní stížnosti, první z nich Ústavní soud usnesením ze dne 10. 11. 2011, sp. zn. III. ÚS 3013/2011, odmítl, druhou náležením ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. I. ÚS 3016/11, zamítl). Ostatně nárok na náhradu škody spočívající v náhradě nákladů původního řízení může poškozený uplatnit také jen tehdy, jestliže neměl možnost učinit tak v průběhu řízení na základě procesních předpisů, anebo jestliže mu náhrada nákladů takto již nebyla přiznána (srov. § 31 odst. 2 OdpŠk).

Vzhledem k nutnosti posuzovat přiměřenost odškodnění jako celek komplexně a integrovaně je třeba trvat na tom, aby byl kompenzační prostředek nápravy uplatněn nejprve v dosud probíhajícím trestním řízení, a teprve poté, nebyla-li by újma poškozeného odškodněna vůbec nebo nedostatečně, lze uvažovat o odškodnění cestou žaloby na náhradu škody (újmy). Jelikož se jedná o nárok jediný s více možnými vzájemně provázanými formami zadoostiučnění, je třeba dbát na to, aby stejný nárok poškozeného na odškodnění nebyl uplatňován zároveň a tudíž duplicitně v občanském soudním řízení a v řízení trestním.

V souladu s výše uvedenými závěry je třeba vykládat i pátou právní větu Stanoviska inspirovanou rozhodovací praxí ESLP, v níž Nejvyšší soud formuloval závěr, že přiměřené zadoostiučnění lze přiznat i tehdy, jestliže řízení, v němž došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 odst. 1, věty třetí, a § 22 odst. 1, věty třetí, zákona, nebylo doposud pravomocně skončeno. Nejvyšší soud v této otázce nastínil možný postup, který se uplatní zejména při posuzování délky občanského soudního řízení, správního řízení a řízení podle soudního řádu správního, neboť hmotné ani procesní právo v těchto případech, na rozdíl od práva trestního, neupravuje alternativní způsoby kompenzace. Jelikož ESLP nemá k dispozici alternativní prostředky nápravy vlastní vnitrostátním právním řádům, nezbyvá mu, než působit i v dosud neskončených řízeních stejným způsobem, jako v řízeních skončených. Je nepochybné, že stížnost podaná k ESLP naplňuje svůj kompenzační a zároveň preventivně-sankční charakter, neboť je postihován stát jako celek bez ohledu na to, která

složka státní moci je za porušení práva chráněného Úmluvou odpovědná. Vnitrostátní soudy by však měly uvažovat o kompenzaci újmy způsobené v dosud neskončených řízeních pouze v případě, že se tento prostředek nápravy jeví pro poškozeného jako odpovídající. Žaloba na náhradu škody (újmy) má působit zejména jako kompenzační prostředek nápravy pro poškozeného, jemuž vznikla nesprávným úředním postupem státu nebo nezákonným rozhodnutím újma (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1313/2010).

V případě dosud neskončeného trestního řízení nemůže soud rozhodující v občanském soudním řízení zpravidla spravedlivě určit vhodnou formu nápravy podle § 31a odst. 2 OdpŠk, tj. buď samotné konstatování porušení práva, nebo finanční kompenzaci v penězích, neboť dosud není postaveno na jisto, zda poškozenému nebude jiná forma kompenzace poskytnuta v samotném trestním řízení. Výjimku mohou představovat případy vyžadující zohlednění okolností subjektivní povahy, např. vysoký věk či vážná nemoc poškozeného, které by snižovaly reálnou možnost jeho kompenzace (viz obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 4. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1455/2009), anebo situace extrémně dlouze vedeného trestního řízení s objektivně nedohledným koncem a bez možnosti uplatnění preventivních prostředků nápravy.

Nárok žalobce na odškodnění nepřiměřené délky dosud neskončeného trestního řízení byl proto žalobcem uplatněn v režimu zákona č. 82/1998 Sb. – pro tentokrát – předčasně. V důsledku výše uvedeného by bylo předčasné posuzovat otázku, zda se jedná o délku řízení ještě přiměřenou složitosti případu, chování poškozeného, postupu příslušných orgánů a významu předmětu řízení pro poškozeného či nikoliv. Žalobci však nic nebrání v tom, aby po skončení trestního řízení, a to i dojde-li k němu v důsledku čl. II. amnestie prezidenta republiky z 1. 1. 2013 v rámci tohoto řízení, kdy bude možné určit celkový rozsah a závažnost vzniklé nemajetkové újmy, jakož i komplexně zhodnotit postup orgánů veřejné moci během řízení, jednání poškozeného a další okolnosti případu (včetně významu toho, že bylo stíhání popř. skončeno z důvodu amnestie), uplatnil v zákonné lhůtě nárok podle zákona č. 82/1998 Sb.

Nejvyšší soud rovněž považuje za nepřípustné, aby obecné soudy posuzovaly a hodnotily postup orgánů činných v trestním řízení v dosud neskončeném trestním řízení, a tím zasahovaly do jeho průběhu. Ani ESLP v těchto případech neposuzuje správnost postupu orgánů veřejné moci během řízení, ale toliko hodnotí, zda orgány činné v trestním řízení přistupovaly k věci s péčí, kterou si vyžadoval význam řízení pro stěžovatele, resp. nezůstaly po nepřiměřeně dlouhou dobu zcela nečinnými. Postup orgánů veřejné moci během řízení je třeba hodnotit zejména podle toho, zda může být kvalifikován jako snaha rozhodnout ve věci v co nejkratším možném čase nebo jako bezdůvodná nečinnost, svévole či neschopnost vedoucí ke zbytečným prodávám ve vyřizo-

vání případu (srov. Stanovisko část IV., bod c/). Délku řízení může prodloužit i postup orgánů veřejné moci spočívající v procesních pochybeních, např. v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, nerespektování závazného právního názoru soudu vyššího stupně či nálezu Ústavního soudu, v prodlevách při předávání spisu mezi jednotlivými institucemi nebo v prodlevách mezi jednotlivými jednáními, jedná se však o procesní pochybení, která jsou zcela zřejmá a která není třeba hodnotit z pohledu, zda se jednalo o procesní postup v dané situaci vhodný a účelný nebo zda bylo možno učinit některý úkon lépe, neboť takové hodnocení by naráželo na zásadu víceinstančnosti soudního řízení či nezávislost soudce při rozhodování (srov. Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 3. vydání, Praha: C.H. Beck, 2012, s. 292). V daném případě byl žalobcem namítán postup orgánů činných v trestním řízení výsledkem jejich nezávislé činnosti a rozhodnutí v dané procesní fázi přípravného řízení a tento postup nepřísluší občanskoprávnímu soudu hodnotit, obzvláště ne v dosud neskončeném řízení.

Jelikož rozhodnutí odvolacího soudu je z výše uvedených důvodů nesprávné, postupoval Nejvyšší soud podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243d odst. 1, věta druhé a třetí, o. s. ř.).

Z hlediska naplnění výpovědního důvodu spočívajícího v neplacení nájemného (§ 711 odst. 2 písm. b/ obč. zák.) není rozhodné, že nájemce neuhradil poplatek z prodlení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012,
sp. zn. 26 Cdo 1778/2012)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 8. 9. 2010 vyhověl žalobě a určil, že výpověď z nájmu bytu č. 10 o velikosti 2+1 s příslušenstvím, ve 4. nadzemním podlaží domu č. p. 760, v ulici P. 110, v P. 4 (dále též „předmětný byt“, resp. „byt“ a „předmětný dům“), daná žalobkyní dopisem ze dne 3. 2. 2010, je neplatná; současně rozhodl o nákladech řízení. Vzal za prokázáno, že výpovědní důvod byl ve výpovědi skutkově vymezen tak, že žalobkyně nezaplatila nájemné a zálohy na služby od srpna 2009 do prosince 2009 a vyúčtování služeb za rok 2008 v celkové výši 26 573 Kč, že výpověď obsahovala poučení o zajištění přístřeší a o možnosti podat žalobu na určení její neplatnosti, že o jejím podání rozhodla rada Městské části P. 4, že žalobkyně zaslala dne 27. 1. 2010 na účet žalované částku 28 892 Kč, že oznámení o zvyšování nájemného i vyúčtování služeb za rok 2008 bylo vždy doručováno na jméno rodičů žalobkyně (předchozích nájemců bytu) a že otec žalobkyně Ing. B. v dopise ze dne 26. 9. 2006 (předloženém žalovanou k důkazu v řízení v projednávané věci) uvádí, že se s manželkou a nezletilým synem P. z bytu „odstěhovali na dobu určitou do srpna 2007 (správně 2008)“. Z obsahu spisu soudu prvního stupně ve věci sp. zn. 21 C 370/2008 vzal dále za prokázáno, že rozsudkem ze dne 25. 5. 2009 bylo rozhodnuto, že žalobkyně je výlučnou nájemkyní předmětného bytu, přičemž z odůvodnění tohoto rozsudku se podává, že soud vycházel ze zjištění, že žalobkyně do srpna 2006 vedla v bytě se svými rodiči společnou domácnost, kdy se tito odstěhovali spolu se svým nezletilým synem P. do bytu zvláštního určení a odhlásili se také z čerpání služeb, že otec jmenované v e-mailu ze dne 14. 10. 2008 sděloval žalované, že je nájemcem sporného bytu a že jeho odstěhování je pouze dočasné, a že u jednání konaného v označené věci u soudu prvního stupně dne 25. 2. 2009 poprvé jednoznačně uvedl, že z bytu odchází natrvalo. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že k přechodu práva nájmu na žalobkyni došlo „až při jednání dne 25. 2. 2009“ a že do té doby Ing. B. utvrzoval žalovanou (jako pronajímatelku) v tom, že byt opustil pouze dočasně. Byl-li do té doby nájemcem bytu, bylo mu řádně doručováno oznámení o zvyšování nájemného a žalobkyně jako jeho právní nástupkyně byla povinna platit nájemné ve zvýšené výši. Dovodil dále, že výpověď splňuje formální náležitosti uvedené v § 711 odst. 3 obč. zák. ve

znění po novele provedené zákonem č. 107/2006 Sb., avšak výpovědní důvod nebyl naplněn, neboť jeho existenci soud posuzuje ke dni doručení výpovědi (R 43/1999) a žalobkyně částky uvedené ve výpovědi zaplatila před tím, než jí byla doručena.

K odvolání žalované **M ě s t s k ý s o u d** v Praze rozsudkem ze dne 23. 3. 2011 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl; dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně, přičemž konstatoval, že mezi účastníky bylo nesporné, že žalobkyně neplatila nájemné a zálohy na služby ve výši požadované žalovanou v době od srpna 2009 do konce roku 2009 a že zaplatila částku, která byla vyčíslena ve výpovědi. Uvedl, že soud prvního stupně se správně zabýval (jako předběžnou) otázkou, ke kterému datu se žalobkyně stala nájemkyní bytu, jež byla rozhodná pro posouzení účinnosti oznámení o zvýšení nájemného ve vztahu k ní. Ztotožnil se s jeho závěrem, že se tak stalo v únoru 2009 a že vstoupila do právního postavení předchozích nájemců bytu včetně povinnosti platit nájemné v té výši, jak bylo zvyšováno v souladu se zákonem č. 107/2006 Sb. Konstatoval, že žalobkyně svým jednáním naplnila uplatněný výpovědní důvod podle § 711 odst. 2 písm. b) obč. zák., a zaujal názor, že není rozhodné, že dlužnou částku před doručením výpovědi uhradila, neboť protiprávní jednání nájemce nemusí k tomuto okamžiku trvat, postačí, že se jej před tímto datem dopustila. Dovodil dále, že výpověď není (z důvodů uvedených v odůvodnění napadeného rozhodnutí) v rozporu s dobrými mravy. Dospěl k závěru, že dluh žalobkyně převýšil trojnásobek měsíčního nájemného a úhrad za plnění poskytovaná za užívání bytu (dále „úhrad za služby“), který by při řádném plnění povinnosti nájemce činil částku 22 638 Kč (při měsíčním nájemném a zálohách na služby ve výši 7546 Kč). Žalovaná však na těchto platbách zaplatila za období od srpna do prosince 2009 o 18 845 Kč méně, než měla. K této dlužné částce je nutno připočíst poplatek z prodlení, jež za uvedené období činí 6862 Kč; nelze však zohlednit vyúčtování úhrad za služby za rok 2008 ve výši 8728 Kč, jež nebylo žalobkyni řádně doručeno.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a uplatnila v něm dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř. Rekapituluje obsah odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů a uvádí, že zásadní důvod neplatnosti výpovědi spatřuje v tom, že jí jako řádnému nájemci nikdy nebyla doručena oznámení o zvýšení nájemného učiněná žalovanou, nýbrž byla adresována a doručována jejím právním předchůdcům. Nevznikla jí tudíž povinnost platit zvýšené nájemné a žádný dluh na nájemném nemá; uplatněný výpovědní důvod by však nebyl dán, i kdyby tuto povinnost měla. Za pomoci obsáhlé argumentace vyjadřuje nesouhlas s právním posouzením otázky okamžiku přechodu nájmu a otázky naplnění uplatněného výpovědního důvodu podle § 711

odst. 2 písm. b) obč. zák. (zahrnutí poplatku z prodlení do trojnásobku měsíčního nájemného a úhrad za služby). Odvolacímu soudu rovněž vytýká, že jeho skutková zjištění týkající se údajného dluhu na nájemném, zálohách na služby a poplatku z prodlení nemají oporu v provedeném dokazování a že řízení je stíženo vadou, jestliže učinil skutková zjištění v tomto směru až v odvolacím řízení a tato zjištění jsou zjevně nesprávná, nedostatečně odůvodněná a nepřezkoumatelná. Rovněž tak namítá nesprávnost právního posouzení výpovědi z hlediska ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. Navrhla, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhla, aby dovolání bylo jako bezdůvodné odmítnuto, a uvedla, že žalobkyně pokračuje i po doručení výpovědi v neplacení nájemného a úhrad za služby.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán nejen rozsahem dovolání, ale i uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlídně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), i když nebyly dovoláním uplatněny.

Dovolatelka v dané věci uplatnila dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř.

O vadu řízení ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. se jedná v případě, že mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Za skutkové zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu § 241a odst. 3 o. s. ř. pokládat výsledek hodnocení důkazů, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo z přednesů účastníků nevyplývaly, ani jinak nevyšly v řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly v řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplývaly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak,

je z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti logický rozpor, nebo jestliže výsledek hodnocení důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133 až 135 o. s. ř. Skutkové zjištění nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného (případně i procesního) práva.

Právní posouzení věci je nesprávné (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V projednávané věci jde o žalobu na neplatnost výpovědi dané z důvodu podle § 711 odst. 1 písm. b) obč. zák.

Podle citovaného ustanovení může pronajímatel vypovědět nájem bytu, jestliže nájemce hrubě porušuje své povinnosti vyplývající z nájmu bytu. Přitom zákon za hrubé porušení povinností nájemcem bytu, které zakládá uvedený výpovědní důvod, výslovně označuje rovněž neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu ve výši odpovídající trojnásobku měsíčního nájemného a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu.

Daný výpovědní důvod je naplněn až tehdy, dosáhne-li neuhrazený dluh na nájemném a platbách za služby v určitém (konkrétním) okamžiku prodlení nájemce s plněním jeho peněžitých závazků částky odpovídající trojnásobku měsíčního nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu. Pro účely naplnění citovaného výpovědního důvodu je tedy rozhodující výše nesplaceného dluhu na nájemném a úhradách za služby. Nelze proto usoudit na naplnění výpovědního důvodu podle § 711 odst. 2 písm. b) obč. zák. v situaci, kdy nájemce sice opakovaně nezaplatil měsíční platby nájemného a úhrad za služby, avšak takto vzniklý dluh nedosáhl (v době před dáním výpovědi z nájmu bytu) částky odpovídající trojnásobku uvedených plateb (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. 26 Cdo 731/2008, a ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 26 Cdo 78/2010).

Naplnění daného výpovědního důvodu nelze podmiňovat tím, že v zákoně specifikované protiprávní jednání nájemce trvá i ke dni dání (doručení) výpovědi z nájmu bytu nájemci, resp. ke dni vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o. s. ř.) – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2001, sp. zn. 26 Cdo 532/2000, uveřejněný pod č. 144 v časopise Soudní judikatura 12/2001, a dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2006, sp. zn. 26 Cdo 3038/2005. K uvedenému právnímu názoru, jež je aplikovatelný i po účinnosti zákona č. 107/2006 Sb., se přihlásil Nejvyšší soud v již citovaných rozsudcích sp. zn. 26 Cdo 731/2008 a sp. zn. 26 Cdo 78/2010, a sdílí jej i v projednávané věci.

Podle ustálené judikatury (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2002, sp. zn. 26 Cdo 1486/2001, uveřejněný pod C 1421 v Souboru rozhodnutí

Nejvyššího soudu, dále např. rozhodnutí z 23. 4. 2008, sp. zn. 26 Cdo 7/2008, a z 22. 1. 2009, sp. zn. 26 Cdo 3536/2007) je okolnost, že nájemce ke dni rozhodování soudu nezaplatil pronajímateli dluh na poplatek z prodlení, právně významná pouze pro posouzení, zda výpověď pronajímatele z nájmu bytu daná nájemci z důvodu neplacení nájemného je či není v rozporu s dobrými mravy. Pouze z tohoto hlediska lze tedy pokládat poplatek z prodlení za tzv. „nájemné v širším slova smyslu“ (srov. rozsudek sp. zn. 26 Cdo 1486/2001). K uvedenému právnímu názoru se Nejvyšší soud přihlásil i po účinnosti zákona č. 107/2006 Sb. (kdy je hledisko dobrých mravů /§ 3 odst. 1 obč. zák./ zohledňováno v rámci posouzení /ne/platnosti výpovědi z hlediska § 39 obč. zák.) ve svém rozsudku sp. zn. 26 Cdo 731/2008 a nevidí důvodu odchýlit se od něho ani v souzené věci.

Z uvedeného pro projednávanou věc vyplývá, že odvolací soud nepochybil, vycházel-li z názoru, že jednání naplňující výpovědní důvod podle § 711 odst. 2 písm. b) obč. zák., nemusí trvat i ke dni doručení výpovědi z nájmu bytu a že postačí, dopustil-li se nájemce takového jednání před uvedeným datem.

S odvolacím soudem však zásadně nelze souhlasit, pokud z hlediska naplnění daného výpovědního důvodu považoval – v rozporu s výše citovanou judikaturou – za rozhodnou skutečnost, že žalobkyně neuhradila poplatek z prodlení, tj. jinými slovy řečeno, vyložil-li pojem „trojnásobek měsíčního nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu“ tak, že do něho lze zahrnout i částku, odpovídající poplatku z prodlení, a v důsledku toho považoval uplatněný výpovědní důvod za naplněný.

Odvolacímu soudu však lze v tomto směru vytknout i další, závažné pochybení.

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 21. 4. 2011, sp. zn. 26 Cdo 3260/2009, konstatoval, že po účinnosti zákona č. 107/2006 Sb. pronajímatel může (v případech zákonem stanovených) vypovědět nájem bytu, aniž by k tomu potřeboval rozhodnutí (přivolení) soudu. Ukončení nájemního vztahu k bytu je tak v uvedených případech v dispozici jeho subjektů a ingerence soudu je omezena na rozhodování o případném návrhu nájemce na určení neplatnosti výpovědi (§ 711 odst. 5 obč. zák.). To klade pochopitelně vyšší nároky na náležitosti výpovědi z nájmu bytu, včetně vymezení výpovědního důvodu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2009, sp. zn. 26 Cdo 1109/2009), jímž jsou vázáni jak subjekty nájemního vztahu, tak i soud v řízení o určení neplatnosti výpovědi. Nájemci musí být známo, z jakého důvodu je mu dávána výpověď z nájmu, a to i proto, aby mohl zvážit podání žaloby podle § 711 odst. 5 obč. zák. a aby v případném soudním řízení dostal své povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní, a měl taktéž možnost odpovídajícím způsobem právně argumentovat. Soud projednávající žalobu na neplatnost výpovědi z nájmu bytu přezkoumává náležitosti tohoto právního úkonu, a to i z hlediska

vymezení výpovědního důvodu s přihlédnutím ke stavu, jaký zde byl v době, kdy byl učiněn; není tedy oprávněn, a to ani za pomoci výkladu (§ 35 odst. 2 obč. zák.), „překvalifikovat“ uplatněný výpovědní důvod.

Jak vyplývá z obsahu výpovědi, pronajímatelka (žalovaná) v ní skutkově vymezila uplatněný výpovědní důvod tak, že nájemkyně (žalobkyně) dluží zde vyčíslené nedoplatky „nájemného a služeb“, jakož i nedoplatek představující vyúčtování služeb za rok 2008; žádný poplatek z prodlení nebyl do výpovědi zahrnut. Rovněž tak žaloba neobsahovala tvrzení, že výpověď je neplatná i z toho důvodu, že byla dána i pro nezaplacení poplatku z prodlení.

Se zřetelem k výše uvedenému není závěr odvolacího soudu, že výpovědní důvod podle § 711 odst. 2 písm. b) obč. zák. byl naplněn, správný.

Protože na tomto nesprávném právním závěru, který vyústil v zamítnutí žaloby, napadený rozsudek spočívá, nepovažoval dovolací soud za nutné přezkoumávat rozsudek odvolacího soudu i z hlediska dalších uplatněných dovolacích důvodů podle § 241a odst. 2 písm. a), odst. 3 o. s. ř., neboť tvrzené vady řízení, resp. neúplná (nesprávná) skutková zjištění by nemohly být (při tomto nesprávném závěru) samy o sobě pro rozhodnutí odvolacího soudu právně relevantní.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

Název kraje jakožto vyššího územního samosprávného celku není před neoprávněným užitím chráněn podle § 12 odst. 1 ve spojení s § 10 odst. 1 obch. zák., ale podle § 19b odst. 2 obč. zák. Užití názvu „kraje“ pro podnikatelské účely je neoprávněným zásahem do oprávněných zájmů „kraje“.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 1. 2011,
sp. zn. 23 Cdo 2667/2008)

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 6. 4. 2007 uložil žalované povinnost do dvou měsíců od právní moci rozsudku rozhodnout o takové změně své obchodní firmy, že z ní bude odstraněno slovní spojení „Ústecký kraj“ v kterémkoliv gramatickém pádu nebo slovosledu a v téže lhůtě podat návrh této změny do obchodního rejstříku u příslušného soudu (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce je právnickou osobou ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění, a ustanovení § 18 odst. 2 obč. zák. a že svůj název „Ústecký kraj“ užívá s účinností od 1. 1. 2000 v souladu s ústavním zákonem č. 347/97 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění. Soud prvního stupně dále zjistil, že žalovaná byla zapsána do obchodního rejstříku dne 26. 11. 2004 s názvem „Dopravní podnik Ústeckého kraje, a. s.“. Mezi účastníky nebylo sporné, že žalobce není ani zakladatelem, vlastníkem ani spoluvlastníkem žalované společnosti a že žalovaná v té době neměla se žalobcem uzavřenu ani smlouvu o závazku veřejné služby na veřejné linkové dopravě k zajištění dopravní obslužnosti území Ústeckého kraje ve smyslu ustanovení § 19 zákona č. 111/1994 Sb., silničního zákona.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že název obchodní firmy žalované působí vůči veřejnosti klamavým dojmem, neboť asociuje spojení se žalobcem jako právnickou osobou (územním samosprávným celkem), což se nezakládá na pravdě. Klamavost označení je umocněna použitím slovního spojení „Dopravní podnik“, kdy výraz „podnik“ ve smyslu § 5 obch. zák. znamená soubor hmotných i nehmotných složek podnikání. Klamavost označení žalované posuzoval soud prvního stupně i ve srovnání s obchodní firmou „Dopravní podnik hl. m. Prahy“, přičemž veřejnosti je obecně známá skutečnost, že 100% vlastníkem této společnosti je hlavní město Praha. Oprávnění užívat název žalobce ve své obchodní firmě nezakládá ani historický vývoj společnosti z hlediska jejích právních předchůdců.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná porušila ustanovení § 10 obch. zák., neboť její firma tím, že obsahuje název žalobce, působí klamavě. Žalobce je proto oprávněn dle ustanovení § 12 obch. zák. a zároveň dle ustanovení § 19b odst. 2 obč. zák. domáhat se odstranění závadného stavu. Soud proto žalobě v celém rozsahu vyhověl.

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 26. 2. 2008 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a uložil žalované zaplatit náklady řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně. Považoval je za dostatečná a ztotožnil se i s právními závěry, na nichž soud prvního stupně své rozhodnutí založil.

Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně řádně věc posoudil z hlediska obou žalobcem uplatněných právních titulů, a to jednak z titulu ochrany před neoprávněným použitím názvu právnické osoby ve smyslu § 19b odst. 2 obč. zák. a i z titulu ochrany před neoprávněným užíváním firmy podle § 12 obch. zák. Konstatoval, že jako neoprávněné užití názvu právnické osoby je kvalifikováno jednání, při němž si jiná osoba zvolí název s názvem právnické osoby zaměnitelným, jako je to v daném případě, kdy součástí firmy žalované je název žalobce. Odvolací soud nepřisvědčil argumentaci žalované, že slovní spojení „Ústecký kraj“ v jeho firmě je pouze geografickým označením území, v němž realizuje svou hospodářskou činnost. Mezi žalobcem a žalovanou neshledal žádnou souvislost, z níž by bylo možné dovozovat oprávněnost užití názvu žalobce v názvu žalované, když žalobce k tomu ani neudělal souhlas.

Odvolací soud tak dospěl k závěru, že žalovaná užívá název žalobce v názvu své obchodní firmy neoprávněně. Odvolací soud se dále ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že obchodní firma žalované je v rozporu s § 10 odst. 1 obch. zák., neboť působí klamavě, když asociuje spojení se žalobcem. Tuto klamavost podtrhuje i slovní spojení „Dopravní podnik“, které navozuje dojem kapitálového propojení žalované s žalobcem. Odvolací soud dále odmítl námitku žalované, že klamavost firmy lze posuzovat pouze v okamžiku její volby a jejího zápisu do obchodního rejstříku. Rejstříkový soud v okamžiku zápisu nezkontroluje, zda znění zapisované obchodní firmy nezasahuje do práv třetích osob, a proto zápisem obchodní firmy do obchodního rejstříku nemůže zaniknout právo osob dotčených na svých právech obchodní firmou jiné osoby domáhat se ochrany svých práv později. Petit žaloby shledal odvolací soud zcela v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, které je podle jejího závěru přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jelikož napadené rozhodnutí řeší otázky zásadního právního významu, které v judikatuře dovolacího soudu doposud nebyly řešeny. K dovolacímu přezkumu předkládá následující právní otázky zásadního právního významu:

a) zda tvrzená klamavost označení určitého subjektu, v daném případě označení obchodní firmy žalované, dává žalobci právo domáhat se ochrany podle ustanovení § 12 obch. zák.;

b) zda se lze domáhat ochrany názvu právnické osoby podle ustanovení § 19b obč. zák. a vynucovat si změnu názvu právnické osoby, když žalobcův výkon práva na ochranu názvu právnické osoby podle § 19b obč. zák. má zřejmě šikanózní charakter;

c) zda se lze domáhat ochrany názvu právnické osoby podle ustanovení § 19b obč. zák. a vynucovat si změnu názvu jiné právnické osoby, když dosavadní situace nevede k újmě u subjektu domáhajícího se takové ochrany a naopak je způsobilá vést k újmě na nabytých právech u subjektu, který by měl svůj název změnit;

d) zda tvrzená klamavost označení určitého subjektu může být dovozována jen ze znění tohoto označení, aniž bylo prvoinstančním soudem zkoumáno, kdo, jakým způsobem a s jakými důsledky by mohl být tímto označením klamán;

e) zda se lze domáhat ochrany názvu právnické osoby podle ustanovení § 19b obč. zák. a vynucovat si změnu názvu jiné právnické osoby, když podle § 5 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, je explicitně stanoveno, že jiné subjekty než kraj jsou omezeny souhlasem kraje pouze potud, pokud mají v úmyslu užívat znak kraje;

f) zda stanovená povinnost změnit název právnické osoby může být vyjádřena tak, že omezuje žalovanou ve svobodné volbě jejího označení větší měrou, než by si vyžadovaly zájmy ochrany vyjádřené v ustanovení § 19b obč. zák. nebo v ustanovení § 10, resp. § 12 obch. zák.

Dovolatelka je toho názoru, že ochrany firmy podle § 12 obch. zák. se může domáhat pouze takový subjekt, který je zapsán jako podnikatel v obchodním rejstříku pod firmou a který byl dotčen na svých právech neoprávněným užíváním své firmy. Žalobce není podnikatel a nemá firmu. Pokud soud prvního stupně i soud odvolací přiznaly žalobci ochranu ve smyslu § 12 obch. zák., posuzovaly v tomto případě nárok vznesený žalobcem v rozporu s hmotným právem, jelikož podle § 12 obch. zák. ve spojení s § 8 obch. zák. je vyloučeno, aby byla taková ochrana přiznána veřejnoprávní korporaci. Dovolatelka namítá, že pokud soudy přiznaly žalobci ochranu jak podle § 19b odst. 2 obč. zák., tak podle § 12 obch. zák., posoudily věc v rozporu s hmotným právem.

Žalovaná dále namítá, že žalobce chtěl podanou žalobou způsobit žalované pouze nepříjemnosti, jelikož se s ním dostala do sporu ohledně zajišťování dopravní obslužnosti v Ústeckém kraji. Takový postup žalobce je nutné označit za šikanózní výkon práva. Pokud soud prvního stupně ani soud odvolací neposuzovaly danou záležitost z hlediska ustanovené § 3 odst. 1 obč. zák., řešily danou otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolatelka dále namítá, že při řešení obdobných sporů je třeba brát v úvahu právní principy a střet zájmů řešit metodou vážení zájmů. Nucenou změnou firmy by byla dotčena žalovaná, zatímco újma žalobce nebyla ani konkretizována ani dokazována. Soudy v tomto směru podle žalované postupovaly v rozporu s hmotným právem.

Pokud obchodní firma nesmí působit „klamavě“, pak dovolatelka upozorňuje, že slovo „klamavé“ implikuje škodu (újmu) způsobenou takovou klamavostí. Existencí takové újmy i vůči veřejnosti, jež měla být podle dovoláním napadených rozhodnutí dotčena, se však soud prvního stupně ani soud odvolací nezabývaly.

Dovolatelka konečně namítá, že formulací výroku rozsudku ve věci samé soudy překročily míru omezující autonomii žalované, jelikož výrok rozsudku je nepřiměřeně omezující, jestliže vylučuje používání jména žalobce v obchodní firmě žalované „v kterémkoliv gramatickém pádu“, což není z hlediska vyloučení klamavosti a zaměnitelnosti označení nezbytné.

Dovolatelka navrhla, aby rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně byl zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání namítá, že napadené rozhodnutí není přípustné, jelikož žalovanou namítané otázky nemají zásadní právní význam. K námitkám žalované uvádí, že podle § 12 obch. zák. se může ochrany domáhat každý, kdo je na svých právech dotčen neoprávněným užíváním firmy, z čehož vyplývá, že rozhodné je, zda žalovaná má firmu, kterou užívá klamavě, nikoliv zda má firmu žalobce. Žalobce dále uvádí, že žalovaná se nemůže dovolávat porušování dobrých mravů žalobcem, pokud sama porušuje právní předpisy svou klamavou firmou. Vznik zvláštní újmy není podle žalobce předpokladem aplikace § 19b obč. zák., ale je jím pouhé neoprávněné použití názvu právnické osoby. Klamavost firmy se posuzuje podle dojmu, kterým firma žalované působí na průměrného jedince, tedy na veřejnost. Proto není možné zkoumat dojem každého jedince, nýbrž je nutno zobecnit dojem, jakým obchodní firma působí na veřejnost, tedy na průměrného jedince. Žalobce je toho názoru, že žádný speciální zákon neupravuje institut ochrany názvu krajů, proto je nutno aplikovat obecná ustanovení občanského zákoníku upravující ochranu názvu právnických osob. K formulaci žalobního petitu žalobce podotýká, že neexistuje žádná užší formulace výroku, kterým by se žalované zabránilo v opětovném porušování práva a ve změně firmy na firmu jinou, avšak obdobně klamavou. V úvahu nepřichází ani obecný petit, který by byl nevykonatelný pro neurčitost, ani vyjmenování všech gramatických tvarů slovního spojení Ústecký kraj.

Žalovaná v dalším podání označeném jako „vyjádření žalované k vyjádření žalobce k dovolání ze dne 20. 6. 2008“ vyvrací námitky žalobce stejnými argumenty, které jsou uvedeny v samotném dovolání.

N e j v y š í í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle článku II. bodu 12 zákona č. 7/2009 Sb., obsahujícího přechodná ustanovení k novele občanského soudního řádu provedené tímto zákonem, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. 7. 2009) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. S ohledem na den, kdy bylo vydáno rozhodnutí odvolacího soudu (26. 2. 2008), bylo tedy v řízení o dovolání postupováno podle občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. 7/2009 Sb.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.), po zjištění, že dovolání žalované bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a byla řádně zastoupena advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští. Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná. Přichází proto v úvahu pouze přípustnost dovolání, jejíž podmínky stanoví § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Ta je dána tehdy, pokud dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Zásadní právní význam má rozsudek odvolacího soudu současně pouze tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v posuzované věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), přičemž se musí jednat o takovou právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud řešena nebo která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího sou-

du má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má. Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá zásadně pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního právního významu.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, neboť právní otázka ochrany názvu „kraje“ nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Uvedené vady řízení se z obsahu spisu nepodávají a dovolatelka ani takové vady v dovolání výslovně nenamítá.

Nejvyšší soud se dále zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle ustanovení 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., kterým je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené dispozicí právní normy).

Podle § 19b odst. 2 obč. zák. je možné se při neoprávněném použití názvu právnické osoby domáhat u soudu, aby se neoprávněný uživatel zdržel jeho užívání a odstranil závadný stav; je možné se též domáhat přiměřeného zado- stiučinění, které může být požadováno i v penězích.

Podle § 10 odst. 1 obch. zák. nesmí být firma zaměnitelná s firmou jiného podnikatele a nesmí působit klamavě. K odlišení firmy nestačí rozdílný dodatek označující právní formu.

Podle § 12 odst. 1 obch. zák., kdo byl dotčen na svých právech neoprávněným užíváním firmy, může se proti neoprávněnému uživateli domáhat, aby se takového jednání zdržel a odstranil závadný stav. Dále může požadovat vydání bezdůvodného obohacení a přiměřené zado- stiučinění, které může být poskytnuto i v penězích.

Dovolatelce lze přisvědčit, že pokud odvolací soud při řešení nastolené otázky neoprávněného použití názvu právnické osoby (žalobkyně) aplikoval § 12 odst. 1 ve spojení s § 10 odst. 1 obch. zák., učinil tak v rozporu s hmotným

právem. Dovolatelka správně poukazuje na § 8 odst. 1 obch. zák., podle něhož obchodní firma (dále jen „firma“) je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podle § 12 obch. zák. se proto ochrany může domáhat jen subjekt, který je jako podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Ústecký kraj není podnikatelským subjektem podle obchodního zákoníku, nýbrž veřejnoprávní korporací, která má vlastní majetek a vlastní příjmy vymezené zákonem a hospodaří za podmínek stanovených zákonem podle vlastního rozpočtu (srov. § 1 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, v platném znění). Odvolací soud se tedy v tomto směru dopustil nesprávného právního posouzení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Odvolací soud ale řešenou věc ochrany názvu žalobkyně správně posoudil podle § 19b odst. 2 obč. zák., vycházející z názoru, že jednání, při němž si jiná osoba zvolí název s názvem právnické osoby zaměnitelným, je neoprávněným užitím názvu právnické osoby. Správně dovodil, že právě o takové neoprávněné užití názvu právnické osoby se v daném případě jedná, jestliže součástí názvu firmy žalované je název žalobce. Odvolacímu soudu nelze vytknout nesprávné právní posouzení, nepřisvědčil-li argumentaci žalované, že slovní spojení „Ústecký kraj“ v jeho firmě je pouze geografickým označením území, v němž realizuje svou hospodářskou činnost. Naopak, užití názvu „kraje“ pro podnikatelské účely je neoprávněným zásahem do oprávněných zájmů „kraje“, neboť takové označení „kraje“ navozuje pro třetí osoby jistou souvislost s právnickou osobou „Ústecký kraj“. Neoprávněné použití názvu právnické osoby je deliktním jednáním, které naplňuje skutkovou podstatu právní ochrany před neoprávněným uživatelem ve smyslu § 19b odst. 2 obč. zák. (srov. Občanský zákoník, komentář, J. Švestka, J. Spáčil, M. Škárová, M. Hulmák a kol., C.H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 231 až 232). Případně je odkázat i na článek „Cybersquatting formou neoprávněného útoku na název obce prostřednictvím doménového označení“, uveřejněný v Časopise pro právní vědu a praxi, v němž autor Ivo Telec na str. 321 řeší případ protiprávního zásahu do práva na název právnické osoby, a to za situace, kdy delikvent přivodí nebezpečí záměny s jinou právnickou osobou neoprávněným užitím názvu právnické osoby pro označení své domény v počítačové síti. Autor dovozuje, že v takovém případě se veřejnost může domnívat, že předmětná doména je spjata s právnickou osobou, jejíž název je použit.

Rovněž v posuzovaném případě navozuje použití názvu „Ústecký kraj“ v názvu žalované souvislost s právnickou osobou „Ústecký kraj“. Mezi žalobcem a žalovanou, jak vyplývá ze skutkových zjištění, ale neexistuje žádná souvislost, z níž by bylo možné dovozovat oprávněnost užití názvu žalobce ve firmě žalované, a že by žalobce k takovému užití svého názvu udělil souhlas.

Žalobci lze přisvědčit, že vznik zvláštní újmy není předpokladem aplikace § 19b obč. zák., ale je jím pouhé neoprávněné použití názvu právnické osoby.

Nerozhoduje, zda delikvent, tj. osoba, která použije názvu jiné právnické osoby neoprávněně, se svým neoprávněným jednáním obohatil či způsobil svým jednáním jiné osobě škodu (srov. Občanský zákoník, komentář, J. Švestka, J. Spáčil, M. Škárová, M. Hulmák a kol., C.H. Beck, 1. vydání, 2008, str. 232).

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud v souladu s § 19b odst. 2 obč. zák. potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, jímž byla žalované uložena povinnost rozhodnout o takové změně své obchodní firmy, že z ní bude odstraněno slovní spojení „Ústecký kraj“ v kterémkoli gramatickém pádu nebo slovosledu a zároveň podat návrh této změny do obchodního rejstříku u příslušného soudu.

Dovolací soud s ohledem na uvedený závěr nemohl považovat za oprávněnou námitku žalované, že stanovená povinnost změnit název právnické osoby nemůže být vyjádřena tak, že by ji omezovala ve svobodné volbě jejího označení větší měrou, než by si vyžadovaly zájmy ochrany vyjádřené v ustanovení § 19b obč. zák. Rozhodnutí odvolacího soudu sice žalovanou do jisté míry omezuje ve volbě názvu společnosti, ale toto omezení je oprávněně s ohledem na ochranu názvu žalobce podle § 19b obč. zák. a za situace, kdy volbou svého názvu se žalovaná dopustila deliktního jednání, které je postihováno zdržením se užívání názvu jiné právnické osoby a povinností odstranit závadný stav.

Pokud dovolatelka namítá, že vynucená změna názvu žalované má ze strany žalobce šikanózní charakter a že takové jednání žalobce odporuje § 3 odst. 1 obč. zák., je nutno přesvědčit žalobci, který poukazuje na to, že skutková tvrzení o šikanózním jednání žalobce nebyla v řízení před soudem prvního ani druhého stupně prokázána. Pokud žalovaná projevila názor, že podaná žaloba je spíše výsledkem napjatých vztahů mezi účastníky, vyplývající z probíhajících soudních sporů mezi účastníky, soud prvního stupně, stejně jako odvolací soud, uvedenou souvislost neshledal. Oba soudy neučinily žádná skutková zjištění o tom, že by se žalobce vůči žalované dopustil šikanózního jednání.

Za tohoto skutkového stavu není možno důvodně vytýkat odvolacímu soudu, že neposuzoval věc i z hlediska § 3 odst. 1 obč. zák. Námitka dovolatelky je tedy v tomto směru nedůvodná.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nebyl uplatněn důvodně, a proto, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.), dovolání žalované podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.

Obchodní zákoník (ani zákoník občanský) nestanoví pro obchodní podmínky, které jsou součástí smlouvy, jiný režim jejich změny než pro smlouvu samotnou. Nevyhradí-li si proto účastníci ve smlouvě nebo obchodních podmínkách, které jsou její součástí, zvláštní způsob změny obchodních podmínek, řídí se předpoklady pro jejich změnu zákonnou úpravou pro změnu obsahu smlouvy samotné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013,
sp. zn. 23 Cdo 1098/2012)

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem, v pořadí druhým, ze dne 29. 6. 2011 zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala na žalovaném zaplacení částky 1 160 000 Kč s příslušenstvím (bod I. výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (bod II. výroku).

Soud prvního stupně shledal nedůvodným uplatněný nárok žalobkyně na náhradu škody, která jí měla vzniknout porušením povinností žalovaným ze smlouvy o spolupráci uzavřené mezi účastníky. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že mezi účastníky byla dne 1. 5. 2004 uzavřena Smlouva o spolupráci, kde žalobkyně vystupovala jako leasingová společnost a žalovaný jako dealer. Součástí této smlouvy byly Podmínky pro sjednávání a uzavírání leasingových smluv (dále jen „Podmínky“). Ke Smlouvě o spolupráci byly uzavřeny Dodatky č. 1 a 2. Dne 18. 4. 2007 uzavřela žalobkyně a leasingový uživatel leasingovou smlouvu č. 31029482 na vozidlo LEXUS RX 400h 26. Předmětné vozidlo žalobkyně kupní smlouvou LS 31029482 odkoupila od prodávajícího za cenu 1 160 000 Kč. Leasingový nájemce uhradil mimořádnou splátku 710 000 Kč a byl povinen platit měsíční splátky 11 895,63 Kč. Posléze muselo být předmětné vozidlo vydáno do soudní úschovy u Okresního soudu v Chrudimi, když z usnesení Policie ČR vyplynulo, že na předmětném vozidle bylo pozměněno VIN. Původní VIN patřilo odcizenému vozidlu, ke kterému uplatnila nárok žalobkyně a pojišťovna U.

Soud prvního stupně Smlouvu o spolupráci posoudil podle ustanovení § 269 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jako smlouvu nepojmenovanou. Smlouva upravuje vzájemné vztahy jejích účastníků, mimo jiné i v oblasti prověřování vozidel. Povinnosti žalovaného jsou přitom upraveny čl. VI Smlouvy o spolupráci, Dodatkem č. 1 ke Smlouvě a bodem 6 Podmínek. Z žádného z uvedených ustanovení nevyplývá odpovědnost žalovaného za to, že VIN kód na předmětném vozidle byl přeražen. Přeražení VIN kódu nebylo ani v nejmenším patrné a žalovaný tak nemohl ani fyzickou kontrolou manipulaci s VIN kódem zjistit. K tomu, že

žalobkyně dovozovala odpovědnost žalovaného za ušlé pojistné plnění z tzv. Dodatku č. 1 k Podmínkám, uzavřel, že tento dodatek nebyl mezi účastníky uzavřen platně.

K odvolání žalobkyně V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 11. 2011 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (první výrok) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud vycházel ze zjištění soudu prvního stupně ve spojení se zjištěními učiněnými v rámci odvolacího jednání. Porušení povinnosti žalovaným mělo spočívat v tvrzeném porušení čl. VI Smlouvy o spolupráci, bodu 6 Podmínek a zejména pak bodu 2 Dodatku č. 1 k Podmínkám.

Odvolací soud neshledal předpoklady pro vznik odpovědnosti za škodu podle § 373 obch. zák. Ztotožnil se se soudem prvního stupně v tom, že Smlouva o spolupráci ve znění Dodatku č. 1 a 2 ke Smlouvě je smlouvou nepojmenovanou podle ustanovení § 269 odst. 2 obch. zák. Ve shodě se soudem prvního stupně dovodil, že tzv. Dodatek č. 1 k Podmínkám nemá náležitosti právního úkonu, neobsahuje označení smluvních stran a není tak patrné, kdo právní úkon činí, a rovněž není podepsán žalobkyní. Takový právní úkon je podle ustanovení § 37 občanského zákoníku neurčitý a nesrozumitelný, tudíž dle citovaného ustanovení neplatný. Cituje ustanovení § 273 odst. 1 obch. zák. přisvědčil žalobkyni, že obchodní podmínky ve smyslu uvedeného ustanovení, na které smlouva odkazuje a jež jsou k ní připojeny nebo jsou smluvním stranám známy, nemusí být samostatně podepisovány účastníky smluvního vztahu. V pochybnostech však musí ten, kdo se jich dovolává, prokázat, že byly ke smlouvě připojeny anebo že byly druhé straně známy. O takový případ se však dle odvolacího soudu nejedná, když Dodatek č. 1 k Podmínkám nebyl žalovanému v době uzavírání smlouvy znám a ani nemohl, vzhledem k datu jeho vypracování, být ke smlouvě připojen. Při posouzení případného porušení povinností žalovaného ve vztahu k žalobkyni nelze proto vycházet z obsahu Dodatku č. 1 k Podmínkám, když tento se nestal ve smyslu ustanovení § 273 odst. 1 obch. zák. součástí smlouvy a nemá náležitosti dvoustranného právního úkonu, jehož důsledkem by byla změna smlouvy. Odvolací soud uzavřel, že v řízení nebylo prokázáno porušení povinností žalovaného ze Smlouvy o spolupráci, a to ani ve smyslu uplatněného čl. VI Smlouvy o spolupráci ve spojení s bodem 6 Podmínek.

Žalobkyně podala proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, odkazujíc co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a uplatňujíc dovolací důvody dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a), b) o. s. ř.

Dovolatelka se předně vyjadřuje k přípustnosti dovolání, kterou shledává v tom, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má pro právní strážce zásadní význam, neboť závěry odvolacího soudu spočívají na souboru otázek zásad-

ního právního významu, které jednak nebyly v rozhodovací činnosti dovolacího soudu dosud řešeny, jednak jsou řešeny v rozporu se stávající judikaturou. Rozhodnutí odvolacího soudu tak spočívá na řešení těchto otázek, jimž přisuzuje zásadní právní význam:

1) Pokud je sjednána obchodní smlouva a její součástí se staly obchodní podmínky, zda lze za situace, kdy smlouva předpokládá možnost změny smlouvy dodatky, i obchodní podmínky v průběhu smlouvy měnit dodatky k podmínkám, kdy původní obchodní podmínky i dodatky k obchodním podmínkám byly vytvořené jednou smluvní stranou, a zda lze dodatky k obchodním podmínkám považovat za součást smluvních ujednání, když neobsahují podpisy obou smluvních stran, ale pouze akceptační podpis smluvní strany tuto změnu obchodních podmínek přijímající.

2) Zda, dojde-li v průběhu trvání smlouvy v obchodní věci ze strany jednoho subjektu k „novelizaci“ jeho obchodních podmínek, lze takovou novelizaci považovat mezi stranami za účinnou jejím převzetím druhou smluvní stranou, a to zejména za situace, kdy smluvní strany možnost změny smlouvy, a tím spíše obchodních podmínek, sjednaly.

3) Zda se prohlášením smluvní strany, že se změnou obchodních podmínek bude řídit, stávají nové obchodní podmínky součástí smluvních ujednání původní smlouvy, když obchodní podmínky jako součást smlouvy podepsány být nemusí.

4) Zda je dodatek obchodních podmínek po uzavření smlouvy samotné v průběhu času předložený jednou smluvní stranou smlouvy a podepsaný druhou stranou smlouvy, jež takový dodatek převzala, závazným změněným zněním obchodních podmínek ke smlouvě.

5) Zda důkaz o tom, že jedna smluvní strana měla písemně sjednanou povinnost a druhé straně sdělila písemně odlišnou informaci, jež ji vedla k úkonu, který by jinak neprovedla, má jít k tíži té strany, jež se nesprávnosti následně dovolává a na níž zakládá své právo na odškodnění.

6) Zda při existenci listinného důkazu, jež vytvořila jedna smluvní strana a jež zakládá písemnou informaci, jež není v souladu se smlouvou mezi účastníky sjednanou pravdivá a této nepravdivé písemné informace se smluvní strana domáhá jako důkazu ve svůj prospěch o tom, že takovou informaci uvádět nemusela, se může takového důkazu dovolávat ve svůj prospěch a soud jej hodnotit jako důkaz ve prospěch takové osoby, když je takový důkaz evidentně v rozporu s tím, co smluvní strana měla jako povinnost sjednáno.

7) Zda lze při dlouhodobé spolupráci mezi obchodními partnery požadovat po smluvní straně vyšší míru obezřetnosti, založenou nejen v písemné smlouvě.

8) Zda je odvolací soud povinen poučovat účastníka v odvolacím řízení podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. za situace, kdy tato potřeba vyplyne z odlišného v ústním odůvodnění uvedeného právního názoru odvolacího soudu,

ježž vyslovil ve svém předchozím zrušujícím rozhodnutí a v novém rozhodnutí se od svého původního názoru odklonil.

9) Zda ústní odůvodnění původního rozhodnutí odvolacího soudu, jež vede účastníka k závěru o předvídatelnosti rozhodování v dalším průběhu řízení, je pro odvolací soud v průběhu dalšího odvolacího řízení závazné i přesto, že při novém rozhodování nové skutečnosti a nové důkazy nevyvstaly.

Dovolatelka k tomu v dalším obsahu dovolání doplňuje, že Podmínky jsou nedílnou součástí a přílohou Smlouvy o spolupráci, jsou všeobecnými obchodními podmínkami ve smyslu ustanovení § 273 obch. zák. Dodatek č. 1 k Podmínkám je pak dodatkem právě k všeobecným obchodním podmínkám a nikoliv ke Smlouvě o spolupráci, a tedy v souladu s judikaturou Ústavního soudu (např. II. ÚS 691/04) i soudů obecných nemusí být tyto obchodní podmínky, tedy ani dodatek k nim, podepsány a nemusí obsahovat ani další náležitosti dvoustranného právního úkonu, jako jsou identifikace obou smluvních stran a jejich podpisy. Dále upozorňuje na to, že žalovaný tím, že zvolil jako kategorii prověření předmětného vozidla kategorii A – BEZ LUSTRACE, se dopustil zřejmého porušení Podmínek (čl. 6). Rozhodnutí odvolacího soudu je, pokud jde o Dodatek č. 1 k Podmínkám, v rozporu s ustálenou judikaturou Ústavního soudu i v rozporu s běžnou obchodní zvyklostí při přijímání „novel“ obchodních podmínek.

V závěru dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání žalobkyně vyjádřil tak, že dovolání považuje za nepřípustné.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud úvodem poznamenává, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012 s výjimkou uvedenou v dále specifikovaném ustanovení) se podává z bodu 7. přechodných ustanovení v článku II. části první zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., oprávněnou osobou řádně zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné, neboť pouze z podnětu přípustného dovolání lze přezkoumat správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku upravuje ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř. Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož podmínky tohoto ustanovení nebyly v souzené věci naplněny (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil). Přípustnost dovolání je tak třeba posoudit podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (o jehož zrušení uplynutím dne 31. 12. 2012 rozhodl Ústavní soud v nálezu ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11).

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Při zkoumání, zda rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může odvolací soud posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatelka v dovolání označila, případně jejichž řešení zpochybnila.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je, že řešená právní otázka měla pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou otázku, na níž výrok odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení založen.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatelka tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže odvolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. se podává, že dovolací přezkum je zde předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, protože způsobným dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu, jehož obsahovým vymezením je dovolací soud vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je pak možné – z povahy věci – posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné. Naopak nelze účinně uplatnit námitky proti skutkovým zjištěním způsobem, který předjímá dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., stejně jako důvod podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jestliže tvrzené vady procesu získání skutkových zjištění (zejména provádění a hodnocení důkazů) nezahrnují podmínku existence právní otázky zásadního významu (srov. shodně usnesení Ústavního soudu ze

dne 7. 3. 2006, sp. zn. III. ÚS 10/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2006, pod číslem 130).

Přípustnost dovolání tak nezakládají námitky dovolatelky označené pod body 5 až 9. Námitkami pod body 5 a 6 dovolatelka zpochybňuje skutková zjištění soudů, přičemž tak uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., který u dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nemá k dispozici. Obdobně námitkami pod body 8 a 9 uplatňuje vady řízení (dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), tyto námitky však v sobě nezahrnují podmínku existence právní otázky zásadního významu a přípustnost dovolání tak u dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. také založit nemohou. Dovolací soud konečně připomíná, že předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je, že řešená právní otázka měla pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou otázku, na níž výrok odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení založen. Přípustnost dovolání tak nezakládá námitka dovolatelky, zda „lze při dlouhodobé spolupráci mezi obchodními partnery požadovat po smluvní straně vyšší míru obezřetnosti, založenou nejen v písemné smlouvě“, neboť na řešení této otázky rozhodnutí odvolacího soudu založeno není.

Dovolání je však přípustné k řešení otázek dovolatelkou označených pod body 1 až 4 dovolání, neboť nebyly takto dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny. Námitky dovolatelky označené pod těmito body lze souhrnně označit jako nesouhlas s právním závěrem odvolacího soudu, podle něhož listinou označenou jako „Dodatek č. 1 k Podmínkám pro uzavírání leasingových/úvěrových smluv mezi žalabkyní a jejími obchodními partnery“ nedošlo ke změně práv a povinností stran smlouvy. Dovolatelka namítá, že podpisem žalovaného na Dodatku č. 1 k Podmínkám došlo ke změně obchodních podmínek a tím celé smlouvy, neboť Dodatek byl žalabkyní připraven, i když jí nebyl podepsán. Tyto dovolací námitky však nejsou opodstatněné.

Ze skutkových zjištění soudů, jimiž je dovolací soud vázán, vyplývá, že ve smlouvě o spolupráci datované 1. 5. 2004 se účastníci dohodli, že tato smlouva může být měněna nebo doplňována pouze písemnými dodatky. Součástí smlouvy učinili tzv. Podmínky pro uzavírání leasingových smluv mezi žalabkyní a jejími obchodními partnery. Ve smlouvě samotné ani v obchodních podmínkách si účastníci nedohodli jiný režim změny vzájemných práv a povinností ze smlouvy než písemnými dodatky ke smlouvě.

Podle § 273 obch. zák. část obsahu smlouvy lze určit také odkazem na všeobecné obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi nebo odkazem na jiné obchodní podmínky, jež jsou stranám uzavírajícím smlouvu známé nebo k návrhu přiložené (odst. 1). Odchylná ujednání ve smlouvě mají přednost před zněním obchodních podmínek uvedených v odstavci 1 (odst. 2).

Citované ustanovení upravuje možnost stran určit část obsahu smlouvy odkazem na obchodní podmínky při uzavření smlouvy. Neupravuje však předpoklady pro změnu práv a povinností účastníků smlouvy změnou obchodních podmínek.

K tomu, aby se nové znění obchodních podmínek při jejich změně stalo součástí uzavřené smlouvy, nepostačuje, aby strana, o jejíž podmínky jde, oznámila jejich změnu, ani s uvedením, že pokud druhá strana nesdělí nesouhlas do určité doby, platí změna za schválenou. Jestliže bude jednostranně oznámena změna obchodních podmínek, na které smlouva odkázala, není to platný úkon, v jehož důsledku by došlo ke změně smlouvy, a jednání jiné než podle původního znění, pokud nedojde řádným způsobem ke změně smlouvy, bude v rozporu se smlouvou (srov. shodně Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 925).

Obchodní zákoník (ani zákoník občanský) tak nestanoví pro obchodní podmínky, které jsou součástí smlouvy, jiný režim jejich změny než pro smlouvu samotnou. Nevyhradí-li si proto účastníci ve smlouvě nebo obchodních podmínkách, které jsou její součástí, zvláštní způsob změny obchodních podmínek, řídí se předpoklady pro jejich změnu zákonnou úpravou pro změnu obsahu smlouvy samotné.

V projednávané věci tedy odvolací soud dospěl ke správnému závěru, že jednostranným doručením návrhu Dodatku č. 1 k Podmínkám žalovanému nedošlo ke změně obsahu závazku.

Poukazuje-li dovolatelka na náleze Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 691/04, jde o nepřipadnou argumentaci. Citované rozhodnutí připouští možnost stran dohodnout si tzv. prorogační doložku podle § 89a o. s. ř. i ve všeobecných obchodních podmínkách, které učiní součástí smlouvy. Neřeší však otázku možných jednostranných změn obchodních podmínek, o něž jde v projednávané věci. Akcentuje-li citovaný náleze Ústavního soudu zásadu autonomie vůle stran, na niž dovolatelka poukazuje, je naopak právě v souladu s touto zásadou nutno respektovat výhradu účastníků, že práva a povinnosti ze smlouvy vyplývající mohou být měněny toliko písemnými dodatky a nikoli jednostrannou změnou obchodních podmínek.

Konečně zmiňuje-li dovolatelka, že žalovaný nenamítal neplatnost Dodatku č. 1 k Podmínkám, nejde ani zde o námitku důvodnou. Návrh neobsahoval označení stran, nebyla z něj zřejmá vůle stran uzavřít písemný dodatek ke smlouvě o spolupráci a změnit tak práva a povinnosti účastníků smlouvy, jak smlouva předpokládala. Odvolací soud jej proto správně posoudil jako neplatný pro jeho neurčitost podle § 37 odst. 1 obč. zák.

Jelikož dovolací soud neshledal naplnění žádného z uplatněných dovolacích důvodů, dovolání žalobkyně podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Údaj místa, kde má být placeno, musí být na směnce vyznačen způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, kde má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel směnky právo plnění vyžadovat; případná odchylka od „úředně zavedeného“ označení platebního místa (obce), nemající za následek vznik takových pochybností, není významná a není důvodem neplatnosti směnky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013,
sp. zn. 29 Cdo 3817/2012)

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. 8. 2012 k odvolání žalobce potvrdil rozsudek ze dne 4. 3. 2011, jímž K r a j s k ý s o u d v Plzni zrušil v plném rozsahu směnečný platební rozkaz ze dne 8. 10. 2010, kterým původně uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci částku 190 000 Kč s 6% úrokem od 30. 9. 2009 do zaplacení a náklady řízení.

Odvolací soud – odkazuje na skutková zjištění soudu prvního stupně a na ustanovení čl. I. § 11, § 75 a § 76 odst. 3 zákona č. 191/1950 Sb. (dále jen „směnečný zákon“) – se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o neplatnosti směnky, o jejímž zaplacení bylo rozhodnuto směnečným platebním rozkazem (dále jen „sporná směnka“), pro neurčitost vymezení platebního místa. Přitom zdůraznil, že údaj na směnce vyznačený („K. Vary“) požadavek určitosti nespĺňuje, a doplnil, že „směnka je neomezeně převoditelný cenný papír, její oběh tedy zákon přímo předpokládá“, přičemž „v úvahu přichází i indosace na zahraniční subjekt, u něhož znalost použité zkratky ani nelze předpokládat“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za příпустné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítaje, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatel má – na rozdíl od soudů nižších stupňů – za to, že platební místo uvedené na směnce „K. Vary, Nerudova 811/17“ je „zcela určitým a srozumitelným místem plnění“. „Zkratka statutárního města Karlovy Vary ve znění «K. Vary» je zkratkou ustálenou a je již spíše notorií. V tomto znění se užívá jak na dopravních značkách, tak i na důležitých listinách, a je proto obecně známá a užívaná. Platební místo kromě zkratky obce obsahuje rovněž údaj o přesném místě plnění, když uvádí ulici a číslo popisné domu.“

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé shledává Nejvyšší soud přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když přisuzuje napadenému rozhodnutí zásadní právní význam ve výkladu ustanovení čl. I. § 75 směnečného zákona, jde-li o řešení otázky určitosti platebního místa na směnce.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení čl. I. § 75 směnečného zákona vlastní směnka obsahuje:

1. označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána;
2. bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu;
3. údaj splatnosti;
4. údaj místa, kde má být placeno;
5. jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno;
6. datum a místo vystavení směnky;
7. podpis výstavce.

Z výše citovaného ustanovení je nepochybné, že nezbytnou náležitostí vlastní směnky je údaj místa, kde má být placeno, když její výstavce se právě v platebním místě zavazuje směnku zaplatit a věřitel má právo jen v tomto platebním místě na dlužníkovi plnění podle směnky požadovat. Platební místo je tak místem, kde má být směnka při splatnosti k placení předložena a případně také pro neplacení protestována. Přitom údaje o místě, kde má být placeno, nesmí být rozporné a nelze akceptovat ani uvedení místa placení způsobem alternativním. V takových případech by totiž nebylo možno jednoznačně a bez jakýchkoliv pochybností určit, kde (v jakém místě) má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel takové směnky právo plnění vyžadovat (k tomu srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 1645/2005).

Současně platí, že k naplnění požadavku určitosti platebního místa postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města, a to bez zřetele k tomu, zda případně existuje více takových míst shodného

názvu (viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3922/2008, ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2007, a ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3106/2009).

Pro rozhodnutí v projednávané věci je tak stěžejní posouzení, zda vymezení platebního místa způsobem „K. Vary“ požadavkům shora uvedeným vskutku odpovídá.

Jakkoliv platí, že každá obec má svůj název a ke změně názvu obce dává souhlas Ministerstvo vnitra na návrh obce (srov. ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích /obecní zřízení/), požadavek, aby na směnce bylo uvedeno místo platební – název obce – bez sebemenší odchylky od takto určeného názvu, z ustanovení čl. I. § 75 směnečného zákona dovodit nelze.

Naopak podstatné je, zda údaj místa, kde má být placeno, je na směnce vyznačen způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, kde má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel směnky právo plnění vyžadovat; případná odchylka od „úředně zavedeného“ označení (platebního) místa (obce), nemající za následek vznik takových pochybností, není významná (a není důvodem neplatnosti směnky). K tomu, že náležitost údaje platebního místa nesmí být posuzována s přehnanou přesností, srov. v literatuře např. Smitek, J., Štěpina, J., *Nové směnečné právo*, Praha 1941, str. 20 (obecně), jakož i Rouček, F., *Jednotný směnečný řád*, Praha, 1941, str. 38 (připouštějící vymezení platebního místa způsobem „na K. Vinohradech“).

Při respektování výše formulovaných zásad shledává Nejvyšší soud – na rozdíl od soudů nižších stupňů – údaj platebního místa na sporné směnce („K. Vary“) dostatečně určitým (nevzbuzujícím pochybnosti o tom, že jde o Karlovy Vary) a nezpůsobujícím neplatnost dané směnky; proto rozhodnutí soudů nižších stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř.).

Pro posouzení, zda věřitel hlasuje ve „vlastní“ věci nebo ve věci osoby věřiteli „blízké“ (§ 53 insolvenčního zákona), je rozhodný stav v době hlasování. Toto posouzení se pak logicky váže k osobě, která má postavení věřitele v době hlasování. Skutečnost, že osobou, která by hlasovala ve vlastní věci nebo ve věci osoby blízké, byl právní předchůdce věřitele, který má hlasovat, důvodem k vyloučení tohoto věřitele z výkonu hlasovacího práva není.

Předpokladem hlasování věřitelů o předloženém reorganizačním plánu není schválení znaleckého posudku ve smyslu § 155 insolvenčního zákona. Tato skutečnost také sama o sobě není důvodem, pro který by neměl být předložen reorganizační plán v zákonem určené lhůtě osobou k tomu oprávněnou.

Jestliže dlužník v reorganizačním plánu, který nepřijala každá skupina věřitelů (ve smyslu § 348 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), nekonkretizoval věřitele s pohledávkami za majetkovou podstatou a s pohledávkami jim na roveň postavenými (podle stavu v době předložení reorganizačního plánu), ani neuvedl, jakým způsobem je uhradí (ačkoliv se z reorganizačního plánu podává, že takoví věřitelé zde jsou), ani v něm nekonkretizoval pohledávky nezajištěných věřitelů, je to důvodem pro zamítnutí reorganizačního plánu proto, že nemohl úspěšně projít testem dle § 348 odst. 2 insolvenčního zákona.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012,
sen. zn. 29 NSČR 18/2010)

Usnesením ze dne 9. 11. 2009 zamítl **K r a j s k ý s o u d** v Praze (dále jen „insolvenční soud“) reorganizační plán dlužníka AB, spol. s r. o., (bod I. výroku) a prohlásil konkurs na jeho majetek (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

- 1) Usnesením ze dne 7. 5. 2009 zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka.
- 2) Usnesením ze dne 8. 6. 2009 povolil insolvenční soud reorganizaci dlužníka a vyzval jej, aby do 120 dnů od povolení reorganizace předložil reorganizační plán.
- 3) Dlužník předložil reorganizační plán 5. 10. 2009 (téhož dne byl reorganizační plán zveřejněn v insolvenčním rejstříku) a dne 9. 10. 2009 předložil zprávu o reorganizačním plánu.
- 4) Usnesením ze dne 13. 10. 2009 schválil insolvenční soud zprávu k reorganizačnímu plánu zveřejněnou v insolvenčním rejstříku téhož dne.
- 5) Schůze věřitelů, která se konala 2. 11. 2009, neschválila znalecký posudek.

6) Další schůze věřitelů, konaná téhož dne, hlasovala o předloženém reorganizačním plánu, přičemž ze závěrů tohoto hlasování vyplynulo, že reorganizační plán byl přijat, pokud jde o zajištěné věřitele, skupinou č. 3 a 5, skupinou zajištěných věřitelů č. 1, 2, 4 a 6 reorganizační plán přijat nebyl. V případě nezajištěných pohledávek byl reorganizační plán přijat skupinou č. 9, 10 a 11, skupinou nezajištěných věřitelů č. 7 a 8 přijat nebyl.

7) Celková výše přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů, včetně popřených (u nichž však nedošlo k popření hlasovacích práv), činí 38 062 813 hlasů, z čehož nezajištění věřitelé byli 11 990 747 hlasy pro a 14 269 950 hlasy proti schválení reorganizačního plánu.

Na tomto základě insolvenční soud – cituje ustanovení § 348 insolvenčního zákona – uzavřel, že:

1) Předložený reorganizační plán není v rozporu s ustanoveními insolvenčního zákona, ani jinými právními předpisy. Náležitosti předepsané ustanovením § 338 a násl. insolvenčního zákona reorganizační plán dlužníka obsahuje, byť je zpracován povrchně, v mnoha směrech je nejasný a jeho záměr lze zjistit až ze zprávy k reorganizačnímu plánu

2) Reorganizační plán, jenž nebyl přijat všemi skupinami zajištěných i nezajištěných věřitelů, obsahuje obligatorní náležitosti vyžadované ustanovením § 340 odst. 1 insolvenčního zákona, takže i přes výhrady shora jsou splněny podmínky uvedené v § 348 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona.

3) Nelze jednoznačně uzavřít, že dlužník předloženým reorganizačním plánem sledoval nepoctivý záměr (§ 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona).

4) Jelikož nebyla splněna podmínka uvedená v § 348 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona, zkoumal insolvenční soud splnění podmínek uvedených v § 348 odst. 1 písm. d) a e) insolvenčního zákona. U podmínky uvedené v § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona není jednoznačné, jak by při schválení reorganizačního plánu probíhalo uspokojování jednotlivých věřitelů.

5) Podstatou reorganizačního plánu není restrukturalizace pohledávek věřitelů spočívající případně v odkladu jejich splatnosti, nýbrž prominutí velké části dluhů dlužníku. Reorganizační plán ani nepředpokládá uhrazení všech pohledávek zajištěných věřitelů, takže se nejeví reálným, že by věřitelé v rámci reorganizace získali vyšší plnění než v rámci konkursu.

6) Dlužník si nepřipouští, že v současné době převážná část jeho provozní činnosti není zisková (bez ohledu na nemožnost využití finančních prostředků exekučně blokových) a – jak potvrdil na poslední schůzi věřitelů – chce po schválení reorganizačního plánu pokračovat v činnosti ve všech provozovnách a prodávat je (mimo část areálu v N., kde chce i nadále provozovat podnikání) jako provozovanou část podniku. Již samo toto tvrzení svědčí o nereálnosti úvah dlužníka, a to i v návaznosti na ustanovení § 348 odst. 1 písm. e) insolvenčního zákona; výše pohledávek za majetkovou podstatou činí k 30. 10.

2009 minimálně 4 611 294 Kč, na účtech dlužníka blokových exekutorem je 3 553 000 Kč a další finanční prostředky na účtech nemůže dlužník použít k úhradě těchto pohledávek, neboť jsou určeny k uspokojení zajištěných věřitelů. Tato čísla svědčí o tom, že dlužník není schopen tyto „postinsolvenční“ a jim na roveň postavené pohledávky uhradit poté, co by se reorganizační plán stal účinným, přičemž pouze věřitel, jímž je Česká republika – Finanční úřad v N. byl v době projednávání schválení reorganizačního plánu ochoten posečkat s úhradou těchto pohledávek do 31. 12. 2009 (písemné potvrzení vyžadované zákonem však dlužník ani o tom neměl).

7) Dlužníkovu tvrzení, že by tato „postinsolvenční“ pohledávka byla uhrazena z prostředků blokových exekutorem, není reálné (nejprve musí dojít k zastavení exekuce, což příslušný soud dosud odmítal učinit a vyčkává právní moci rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu). Použití finančních prostředků z prodeje Autosalonu v K. H., které by dlužník chtěl (jak uvedl na schůzi věřitelů) použít na úhradu této pohledávky vyšší než 2 500 000 Kč, by svědčilo na nepoctivý záměr dlužníka; tyto prostředky totiž dle reorganizačního plánu měly být použity na úhradu pohledávek nezajištěných věřitelů (ohlášeným jednáním by dlužník procento uspokojení nezajištěných věřitelů výrazně snížil). Takové jednání navíc nesvědčí o rovném zacházení s každou jednotlivou skupinou věřitelů (naopak tím mezi nimi dělá výrazné rozdíly).

8) Dlužník opomíjí, že pohledávky za majetkovou podstatou vytváří i v průběhu povolené reorganizace (že nejde jen o závazky, které vznikly blokáci účtu, ale plynou i z nedobré ekonomické situace při provozu podniku); dlužník od července 2009 neprovádí odvody za zaměstnance, a to ani v částkách, které jsou jim strženy ze mzdy.

9) Ohledně zajištěných věřitelů lze obecně dovodit, že reorganizační plán bude vůči nim spravedlivý vždy, jestliže na jeho základě dostanou obdobné plnění zajištěné obdobným zajištěním, jaké měli zaručeno před insolvenčním řízením. To však reorganizační plán nespĺňuje u věřitele č. 3 (ohledně areálu v N.). Ostatní zajištění věřitelé by dle insolvenčního soudu obdrželi plnění, které by obdrželi i mimo insolvenční řízení.

10) Nesouhlas nezajištěných věřitelů může insolvenční soud nahradit (ve smyslu § 349 odst. 2 insolvenčního zákona) pouze, pokud jsou dodrženy obecné podmínky, jež byly probrány shora, a pokud podle plánu má každý věřitel zařazený do této skupiny získat plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu není nižší než jmenovitá hodnota jeho zjištěné pohledávky s úrokem ke dni účinnosti reorganizačního plánu, nebo jestliže podle něj žádný z věřitelů, jehož pohledávka je podřizena pohledávkám takové skupiny, neobdrží žádné plnění. Tato podmínka by byla splněna, jen kdyby nezajištění věřitelé obdrželi plnou hodnotu svých přihlášených pohledávek, nebo kdyby věřitelé, jejichž pohledávka je podřizena těmto pohledávkám,

nebyli uspokojeni vůbec. Reorganizační plán dává nezajištěným věřitelům předpoklad uspokojení jejich přihlášených pohledávek ve výši 10 %, vůbec však nepočítá s tím, že by těmto věřitelům náležel i úrok z jejich pohledávek ke dni účinnosti reorganizačního plánu. To je sice vzhledem k ustanovení § 170 odst. 1 insolvenčního zákona problematické, ale zvláštní ustanovení, a je třeba se jím zabývat při sestavování a předložení reorganizačního plánu (a takto přirostlé úroky do něj zahrnout). Tím by zřejmě došlo ještě k dalšímu snížení výše procentuálního uspokojení nezajištěných pohledávek věřitelů. To však při rozhodování insolvenčního soudu není podstatné a je nutno řešit splnění podmínky druhé (první podmínku, tedy úplné uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, včetně přirostlých úroků, není dlužník schopen splnit).

11) Kdyby měl insolvenční soud schválit reorganizační plán bez souhlasu nezajištěných věřitelů, pak by reorganizační plán musel řešit situaci, kdy nejen „juniornější“ věřitelé, ale i společníci dlužníka, budou zbaveni všech stávajících nároků na majetek společnosti. K tomuto by mohlo dojít tím, že by se základní kapitál dosavadních společníků snížil na nulu, čímž by zrušil dosavadní obchodní podíly společníků a společnost dlužníka by musela být doplněna novým základním kapitálem minimálně ve výši dané zákonem, a tím by původní společníci toto své postavení ztratili. Vzhledem k tomu, že reorganizační plán dlužníka nic takového neřeší, jeho schválením by insolvenční soud porušil základní princip insolvenčního zákona vyjádřený právem absolutní přednosti (jak se uvádí výše).

12) Insolvenční soud se zabýval i realitou dlužníkovy revitalizačního procesu, a to s negativním výsledkem.

Jelikož insolvenční soud zamítl (z výše uvedených důvodů) reorganizační plán, rozhodl ve smyslu § 363 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona o přeměně reorganizace v konkurs, přičemž tak podle § 363 odst. 2 insolvenčního zákona učinil bez jednání.

K odvolání dlužníka **V r c h n í s o u d** v Praze usnesením ze dne 27. 1. 2010 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud vyšel z ustanovení § 348 insolvenčního zákona, uváděje k odvolací argumentaci především, že platná právní úprava umožňuje, aby úpadek dlužníka byl řešen jiným způsobem než konkursem, a to reorganizací (v případě podnikatele), oddlužením (v případě, že dlužník podnikatelem není), popřípadě jiným zvláštním způsobem, jenž insolvenční zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů. Zásady vymezené v ustanovení § 5 insolvenčního zákona přitom musí být respektovány ve všech insolvenčních řízeních bez výjimky, přičemž podmínky, za nichž soud rozhodne o konkrétním způsobu řešení úpadku, jsou vymezeny v části druhé insolvenčního zákona (ohledně reorganizace v hlavě II., ustanoveních § 316 až § 364 insolvenčního zákona).

Odvolací soud nesouhlasil s názorem dlužníka, že reorganizace jakožto preferovaný způsob řešení úpadku musí být insolvenčním soudem schválena vždy, „jeví-li se alespoň jako pravděpodobná“, uváděje, že odpovědnost za splnění podmínek vymezených insolvenčním zákonem pro tento způsob řešení úpadku nese v případech, kdy podal návrh na povolení oddlužení (správně reorganizace) a kdy sestavuje reorganizační plán, výlučně dlužník. Jde toliko k tíži dlužníka, není-li reorganizační plán schválen věřiteli, respektive nesplňuje-li ani podmínky, za nichž může být soudem schválen podle ustanovení § 348 odst. 2 insolvenčního zákona. Břímě přípravy reorganizačního plánu ani podmínek nezbytných k jeho realizaci neleží na insolvenčním soudu ani na znalci, jehož úkolem je provést ocenění majetkové podstaty. Sestavení reorganizačního plánu dlužníkem přitom nezávisí na zpracování znaleckého posudku, ale naopak, činnost znalce je závislá na tom, jakou součinnost a jaké podklady pro zpracování znaleckého posudku mu poskytne dlužník.

Odvolací soud se ztotožnil s hodnocením reorganizačního plánu provedeným insolvenčním soudem, ale považoval za nezbytné zdůraznit, že reorganizační plán je velmi obecný, způsob reorganizace je v něm popsán velmi nejasně a neobsahuje dostatek údajů, z nichž bylo lze dovodit, jaké konkrétní kroky hodlá dlužník učinit a jak je zajištěno splnění valné části závazků.

K tomu odvolací soud dodal, že podle části 3. reorganizačního plánu spočívá způsob provedení reorganizace v kombinaci následujících opatření: 1) v restrukturalizaci pohledávek věřitelů spočívající v prominutí jejich části a odkladu jejich splatnosti, 2) v prodeji větší části majetkové podstaty a 3) v pokračování provozu podniku s tím, že opatření provozní povahy (zčásti již realizovaná) vytvoří prostředky pro úhradu pohledávek za podstatou. V následujících bodech dlužník tato opatření zdánlivě rozepsal. Ve skutečnosti však v bodě 3.1 odkázal na část 2. plánu, z níž lze pouze dovodit, že splatnost pohledávky Č. banky, a. s., bude odsunuta do 30. 6. 2010, splatnost pohledávky AIL a QIL do 31. 12. 2010 a splatnost pohledávky SCR, a. s., do 30. 11. 2011. Z bodu 3.2 reorganizačního plánu plyne, že dlužník hodlá prodat blíže neurčenou část svého podniku („podle jednotlivých provozoven“), přičemž výslovně uvedl provozovny v K. H., K. a N. s tím, že posledně uvedená provozovna bude rozdělena, prodán bude servis vozidel a dlužník bude nadále využívat objekt prodejny.

V části 4. reorganizačního plánu dlužník uvedl, že činnost jeho podniku bude pokračovat s tím, že rozsah služeb bude redukován, a že budou (a zčásti již byla) realizována blíže neurčená opatření k efektivitě provozu podniku, přičemž jejich hlavním cílem je dosáhnout toho, aby podnik vytvářel kladný hospodářský výsledek, tedy aby nebyla konzumována majetková podstata a aby byly vytvářeny finanční prostředky použitelné na úhradu závazků vůči věřitelům. Jaký výtěžek by měl být prodejem majetku dosažen, ani jakých

výsledků bylo dosaženo při provozu podniku od povolení reorganizace, není v reorganizačním plánu uvedeno.

Dlužník v části 2. reorganizačního plánu popsal – pokračuje odvolací soud – že eviduje věřitele zajištěné, nezajištěné a věřitele – společníky, které vyčlenil do skupin podle shodného postavení a shodných hospodářských zájmů, a deklaroval, že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené budou uhrazeny nejpozději do třiceti dnů od účinnosti reorganizačního plánu, nedojde-li k dohodě o odložení splatnosti, a že po skončení reorganizace nebude mít žádné závazky vůči stávajícím věřitelům. Konkrétní věřitele pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených a jejich výši však v reorganizačním plánu neuvedl. U zajištěných věřitelů výši jejich pohledávek uvedl, u nezajištěných věřitelů nikoli. Oproti pohledávkám zajištěných věřitelů (u nichž předpokládá úhradu z výtěžku zpeněžení zástav) a pohledávkám nezajištěných věřitelů (u nichž zřejmě předpokládá úhradu ze zisku, jenž bude dosažen provozováním podniku), neuvedl dlužník v reorganizačním plánu, z jakých zdrojů budou uhrazeny pohledávky za podstatou a pohledávky jim na roveň postavené.

Na tomto základě dospěl odvolací soud stejně jako insolvenční soud k závěru, že podmínky umožňující schválení reorganizačního plánu soudem, vymezené v ustanovení § 348 odst. 2 insolvenčního zákona, v daném případě nejsou splněny.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že se náležitě nevypořádal se všemi námitkami, které uplatnil v odvolání, a že převážná část jeho rozhodnutí obsahuje citaci odůvodnění odvoláním napadeného usnesení insolvenčního soudu a citaci odvolání.

Dovolatel cituje ustanovení § 53 insolvenčního zákona, k čemuž poukazuje na to, že byl členem spořitelního družstva W., které pohledávku vůči němu (poté, co se stala splatnou a byla exekučně vymáhána) postoupilo věřitelům č. 16 a 38.

Dovolatel dovozuje, že i když družstvo W. postoupilo pohledávku věřitelům č. 16 a 38, zůstalo nabyvatelům pohledávky zachováno postavení založené jeho vztahem k družstvu W.; proto těmto věřitelům nemělo být (z důvodu uvedených v § 53 insolvenčního zákona) povoleno hlasování o schválení reorganizačního plánu.

V postupu insolvenčního soudu (jenž věřitelům č. 16 a 18 umožnil hlasovat) spatřuje dovolatel vadu řízení, která měla vliv na výsledek hlasování o schválení reorganizačního plánu a kterou nenapravit ani odvolací soud (jenž se s jeho odvolací námitkou potud nevypořádal).

Odvolacímu soudu dovolatel dále vytýká, že se v napadeném usnesení nevypořádal ani s jeho odvolací námitkou ohledně porušení ustanovení § 153 až § 156 insolvenčního zákona (když míní, že poté, co schůze věřitelů neschválila znalecký posudek, měla být určena osoba nového znalce v souladu s ustanovením § 156 insolvenčního zákona).

Dovolatel rovněž nesouhlasí s tím, že odvolací soud se zabýval pouze ustanovením § 348 insolvenčního zákona, a s tím, jak odvolací soud hodnotil jeho reorganizační plán. Má za to, že jím sestavený reorganizační plán splňuje náležitosti uvedené v § 340 insolvenčního zákona a „pouze došlo k problémům spočívajícím v tom, že dlužník nemohl udržet podnik v řádném provozu naplňujícím reorganizační plán, a to z důvodu nařízení exekuce na majetek dlužníka“.

Dovolatel uvádí, že nemohl plnit povinnosti a závazky vyplývající z ustanovení § 111 odst. 2 insolvenčního zákona vzhledem k blokaci finančních prostředků na jeho účtu nařízenou exekucí (aniž by insolvenční správce a insolvenční soud učinil úkony, jež by dlužníku umožnily ony povinnosti plnit). Dovolatel zdůrazňuje, že tato skutečnost byla důležitá pro sestavení reorganizačního plánu a jeho naplňování a kritizuje odvolací soud za to, že se jí nezabýval.

Z výše uvedeného dovolatel usuzuje na existenci ohlášených dovolacích důvodů, s tím, že u něj nebyly splněny podmínky pro prohlášení konkursu (a naopak byly splněny podmínky pro povolení reorganizace).

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovolání napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. 6. 2010 (tedy naposledy ve znění zákona č. 285/2009 Sb.)

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud pak shledává dovolání v této věci přípustným podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve spojení s ustanovením § 237 odst. 1 písm. c)

o. s. ř., když zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje (v mezích otevřených dovolací argumentací) výkladu ustanovení § 53, § 153 až § 156 a § 348 insolvenčního zákona; potud jde o otázky dovolacím soudem dosud neřešené.

Závěr, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší soud přijal s vědomím faktu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11 (uveřejněným pod č. 241/2010 Sb.) zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. až uplynutím 31. 12. 2012, a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měl dovolatel právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jím podaného dovolání (srov. též nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, a ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. II. ÚS 2371/11).

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Nejvyšší soud se nejprve – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

K jednotlivým dovolacím argumentům Nejvyšší soud uvádí následující.

1) K výkladu § 53 insolvenčního zákona

Podle ustanovení § 53 insolvenčního zákona, nejde-li o volbu věřitelského výboru, nesmí žádný z věřitelů hlasovat ve vlastní věci nebo ve věci osoby věřiteli blízké anebo osoby, která tvoří s věžitelem koncern.

Citované ustanovení se nachází v insolvenčním zákoně beze změny ode dne jeho přijetí a stejně bylo formulováno i ve vládním návrhu insolvenčního zákona (který projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém 4. volebním období 2002 - 2006 jako tisk č. 1120). Podle zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona (k § 53), toto ustanovení formuluje pro věřitele zákaz hlasovat (s tam popsanou výjimkou) ve vlastní věci nebo ve věci osoby jednající s ním ve shodě. Se zřetelem k variabilitě případů, o které může jít, se vymezení pojmu „vlastní věc“ ponechává judikatuře.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že nemá žádných pochyb o tom, že pro posouzení, zda věřitel hlasuje ve „vlastní“ věci nebo ve věci osoby věřiteli „blízké“ (§ 53 insolvenčního zákona), je rozhodný stav v době hlasování. Toto posouzení se pak logicky váže k osobě, která má postavení věřitele v době hlasování. Skutečnost, že osobou, o které by bylo možno říci, že hlasuje ve vlastní věci nebo ve věci osoby blízké, byl právní předchůdce věřitele, který má hlasovat, důvodem k vyloučení tohoto věřitele z výkonu hlasovacího práva není.

Dovolání tedy potud není opodstatněné.

2) K výkladu § 153 až § 156 insolvenčního zákona

Podle ustanovení § 153 insolvenčního zákona, jestliže insolvenční soud rozhodne, že způsobem řešení úpadku je reorganizace, spojí s tímto rozhodnutím i rozhodnutí o ustanovení znalce za účelem ocenění majetkové podstaty; současně znalci uloží, aby posudek vypracoval písemně. Obdobně insolvenční soud postupuje, jestliže schůze věřitelů vedle usnesení o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem přijme i usnesení, kterým doporučuje zpeněžení majetkové podstaty podle § 290 (odstavec 1). Schůze věřitelů, která přijme usnesení o způsobu řešení úpadku reorganizací, nebo schůze věřitelů, která vedle usnesení o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem přijme i usnesení, kterým doporučuje zpeněžení majetkové podstaty podle § 290, může též přijmout usnesení, kterým určí osobu znalce podle odstavce 1; v takovém případě rozhodne insolvenční soud o ustanovení znalce podle tohoto usnesení (odstavec 2).

Z ustanovení § 155 insolvenčního zákona se dále podává, že pro účely ocenění majetkové podstaty na základě rozhodnutí insolvenčního soudu podle § 153 platí, že provoz dlužníkovy podniku skončil ke dni podání znaleckého posudku; části majetkové podstaty, ke kterým je uplatněno právo na uspokojení ze zajištění, se ve znaleckém posudku ocení i odděleně (odstavec 1). Znalecký posudek podle odstavce 1 předkládá znalec insolvenčnímu soudu, který neprodleně poté svolá za účelem jeho projednání a schválení schůzi věřitelů, ke které předvolá i znalce; znalecký posudek musí být zveřejněn v insolvenčním rejstříku nejpozději 15 dnů přede dnem, kdy se má schůze věřitelů konat (odstavec 2). Po projednání znaleckého posudku rozhodne schůze věřitelů o tom, zda jej schvaluje; usnesení schůze věřitelů o schválení znaleckého posudku je přijato, jestliže z věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů pro ně hlasovaly nejméně dvě třetiny všech přítomných věřitelů, počítáno podle výše pohledávek (odstavec 3). Podle usnesení schůze věřitelů o schválení znaleckého posudku vydá insolvenční soud rozhodnutí o ceně majetkové podstaty; proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné (odstavec 4).

Dle § 156 insolvenčního zákona, jestliže schůze věřitelů znalecký posudek neschválí, může přijmout usnesení, kterým určí osobu nového znalce; ustanovení § 153 až 155 platí obdobně.

Dovolatel namítá, že odvolací soud pochybil, jestliže se nevypořádal s jeho odvolací námitkou, podle níž poté, co schůze věřitelů neschválila (2. 11. 2009) znalecký posudek, měl insolvenční soud postupem dle ustanovení § 156 insolvenčního zákona určit nového znalce, když neschválení znaleckého posudku vedlo k tomu, že nebylo možné správně rozčlenit pohledávky zajištěných věřitelů a přiřadit jim hlasy pro účely hlasování ve skupině zajištěných a nezajištěných věřitelů (takto reprodukuje odvolací námitku napadené rozhodnutí na str. 6 v odstavci 1).

Takto formulovaná odvolací námitka zjevně směřovala k úpravě obsažené v § 167 odst. 2 insolvenčního zákona, podle které platí, že je-li podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky, považuje se pohledávka co do takto zjištěného rozdílu za pohledávku nezajištěnou.

Odvolací soud vskutku k této námitce neuvedl v napadeném rozhodnutí výslovně ničeho, takže úkolem Nejvyššího soudu je zhodnotit, zda k jejímu vypořádání (z hlediska možného vlivu na správnost rozhodnutí insolvenčního soudu) postačoval závěr odvolacího soudu o tom, že nebyly naplněny podmínky pro schválení reorganizačního plánu ve smyslu § 348 odst. 2 insolvenčního zákona.

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že vlastní příprava reorganizačního plánu není závislá na tom, zda byl postupem dle § 153 a násl. insolvenčního zákona schválen znalecký posudek oceňující majetkovou podstatu. Jakkoliv se z ustanovení § 167 odst. 2 insolvenčního zákona podává, že takový posudek může mít (do doby, než se skutečná hodnota zajištění vyjeví případným zpeněžením zajištění) vliv na posouzení, v jakém rozsahu bude věřitel považován (i pro účely hlasovacích práv) za zajištěného věřitele, podstatné je, zda v době výkonu hlasovacího práva zde takový posudek je. V režimu posudku podle § 153 a násl. insolvenčního zákona má přitom (tento) význam jen posudek schválený schůzí věřitelů.

Jinak řečeno, předpokladem hlasování věřitelů o předloženém reorganizačním plánu není schválení znaleckého posudku ve smyslu § 155 insolvenčního zákona. Tato skutečnost také sama o sobě není důvodem, pro který by neměl být předložen reorganizační plán v zákonem určené lhůtě osobou k tomu oprávněnou. V daném případě měl přednostní právo předložit reorganizační plán dlužník a podstatné (pro posouzení účinků neschválení znaleckého posudku) je, že ani poté, co první ze dvou schůzí věřitelů konaných 2. 11. 2009 neschválila předložený znalecký posudek, dlužník nežádal o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu (§ 339 odst. 1 insolvenčního zákona), což by v situaci, kdy reorganizační plán byl v původní podobě předložen 5. 10. 2009, mohlo vytvořit prostor pro úpravy reorganizačního plánu.

Za dané situace tedy v době konání schůze věřitelů, která hlasovala o přijetí předloženého reorganizačního plánu, neexistovala žádná překážka, jež by takovému hlasování bránila, a nebyla uplatněna žádná skutečnost, jež by pro účely posouzení, zda takové hlasování mělo být v daném místě a čase přípustné, měla význam.

Odvolací soud tedy nepochybil, jestliže pro výsledek odvolacího řízení pokládal za určující aplikaci § 348 insolvenčního zákona, aniž se samostatně zabýval tím, zda insolvenční soud mohl nebo měl zadat vypracování nového znaleckého posudku.

3) K výkladu § 348 insolvenčního zákona

Podle ustanovení § 348 insolvenčního zákona insolvenční soud schválí reorganizační plán, jestliže a) je v souladu s tímto zákonem a jinými právními předpisy, b) lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím není sledován nepoctivý záměr, c) jej každá skupina věřitelů přijala nebo se podle § 347 odst. 4 považuje za skupinu, která jej přijala, d) každý věřitel podle něj získá plnění, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdržel, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem, ledaže přijímající věřitel souhlasí s nižším plněním, e) pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené byly uhrazeny nebo mají být podle reorganizačního plánu uhrazeny ihned poté, co se reorganizační plán stane účinným, ledaže bylo mezi dlužníkem a příslušným věřitelem dohodnuto jinak (odstavec 1). Insolvenční soud může schválit reorganizační plán, i když není splněna podmínka uvedená v odstavci 1 písm. c), jestliže reorganizační plán přijala alespoň jedna skupina věřitelů, s výjimkou skupiny věřitelů uvedených v § 335. Učiní tak za předpokladu, že reorganizační plán zajišťuje rovné zacházení s každou zjištěnou pohledávkou v rámci každé skupiny věřitelů, která jej nepřijala, je-li ve vztahu ke každé takovéto skupině reorganizační plán spravedlivý a lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že schválení a uskutečnění reorganizačního plánu nepovede k dalšímu úpadku dlužníka nebo k jeho likvidaci, ledaže je likvidace reorganizačním plánem předvídána (odstavec 2).

Dle § 351 odst. 1 insolvenčního zákona, nejsou-li splněny všechny podmínky pro schválení reorganizačního plánu, insolvenční soud jej zamítne.

Oba soudy se podrobně zabývaly tím, zda jsou splněny předpoklady schválení reorganizačního plánu ve smyslu § 348 insolvenčního zákona, proti čemuž klade dovolatel obecnou námitku, že jím sestavený reorganizační plán splňuje náležitosti uvedené v § 340 insolvenčního zákona a že nemohl plnit povinnosti a závazky plynoucí z § 111 insolvenčního zákona v důsledku nařízené exekuce.

Závěr, na němž spočívá napadené rozhodnutí, však těmito námitkami vyvrácen nebyl.

Již jen ta okolnost, že dlužník v reorganizačním plánu nekonkretizoval věřitele s pohledávkami za majetkovou podstatou a s pohledávkami jim na roveň postavenými (podle stavu v době předložení reorganizačního plánu) ani nevedl, jakým způsobem je uhradí (ačkoliv se z reorganizačního plánu podává, že takoví věřitelé zde jsou), stejně jako okolnost, že reorganizační plán nekonkretizuje pohledávky nezajištěných věřitelů, je důvodem pro zamítnutí reorganizačního plánu, neboť ten již proto (vzhledem k tomu, že jej nepřijala každá skupina věřitelů ve smyslu § 348 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona)

nemohl úspěšně projít testem ve smyslu § 348 odst. 2 insolvenčního zákona (u pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených srov. i § 348 odst. 1 písm. e/ insolvenčního zákona).

Reorganizační plán již vzhledem k výše řečenému nedával odpověď na otázku, zda je spravedlivý ve vztahu ke každé skupině, která jej nepřijala, ani nedovoloval důvodně předpokládat, že jeho schválení a uskutečnění nepovede k dalšímu úpadku dlužníka (srov. § 348 odst. 2 insolvenčního zákona).

To, zda dlužník mohl plnit povinnosti podle § 111 insolvenčního zákona, nebylo (nemohlo být) příčinou, pro kterou reorganizační plán nedával odpovědi na otázky rozhodné pro jeho schválení.

Důvod zamítnout reorganizační plán tedy dán byl (§ 351 odst. 1 insolvenčního zákona). V situaci, kdy zde nebyla jiná osoba oprávněná předložit reorganizační plán (žádný z věřitelů návrh na povolení reorganizace nepodal a rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku reorganizací nebylo přijímáno schůzí věřitelů), pak přeměna reorganizace v konkurs plynula z dikce § 363 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (lhůta k předložení reorganizačního plánu uplynula, aniž dlužník jako jediná osoba oprávněná jej předložit požádal o její prodloužení).

V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. neuplatnil dovolatel jiné argumenty, než jsou ty, s nimiž se Nejvyšší soud vypořádal již v rovině právního posouzení věci.

Jelikož vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se nepodávají ani ze spisu, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání jako nedůvodné zamítl.

Je-li popřeno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění v poměrech předvídaných ustanovením § 196 odst. 2 insolvenčního zákona, pak bez ohledu na důvody popření (tj. bez ohledu na to, zda je popřena /jen/ pravost /existence/ pohledávky vůči osobnímu dlužníku /odlišnému od zástavního dlužníka, ohledně jehož majetku je vedeno insolvenční řízení/, nebo zda je popřeno /jen/ právo na uspokojení ze zajištění /aniž by byla zpochybněna existence pohledávky vůči osobnímu dlužníku/, popř. zda je popřena jak existence pohledávky, tak i právo na uspokojení ze zajištění), podává žalobu na určení práva na uspokojení pohledávky ze zajištění věřitel pohledávky.

Žalobu na popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění podanou insolvenčním správcem, jenž s účinky podle ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona popřel právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, soud jako podanou neoprávněnou osobou odmítne (§ 160 odst. 4, věta první, insolvenčního zákona); ustanovení § 198 odst. 3 insolvenčního zákona v daných poměrech aplikovat nelze. Skutečnost, že taková žaloba byla insolvenčním správcem podána dříve, než podal žalobu na určení práva na uspokojení ze zajištění věřitel, tak není překážkou, která by bránila tomu, aby následně podanou žalobu soud projednal a rozhodl o ní (není překážkou podle § 83 odst. 1 o. s. ř.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013,
sen. zn. 29 ICdo 11/2012)

V r c h n í s o u d v Praze k odvolání žalobce usnesením ze dne 4. 1. 2012 potvrdil usnesení ze dne 22. 9. 2011, jímž Krajský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) – odkazuje na ustanovení § 83 odst. 1, § 103 a § 104 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu – zastavil řízení pro překážku litispendence.

Odvolací soud přitakal insolvenčnímu soudu v závěru, podle něhož projednání žaloby, jíž se žalobce po žalovaném domáhal určení, že jeho vykonatelná a zajištěná pohledávka ve výši 22 155 821,92 Kč s právem na oddělené uspokojení ze zajištění v žalobě specifikovanými nemovitostmi ve vlastnictví dlužníka (dále jen „nemovitosti“), došlé insolvenčnímu soudu 2. 5. 2011, brání řízení vedené u insolvenčního soudu pod sp. zn. 41 ICm 1036/2011 (zahájené dne 22. 4. 2011 – dále též jen „související řízení“), ve kterém se insolvenční správce domáhá vůči žalobci určení, že pohledávka žalobce přihlášená do insolvenčního řízení úpadce jako pohledávka vykonatelná a zajištěná v částce 22 155 821,92 Kč není po právu a není zajištěna majetkem dlužníka.

Přitom zdůraznil, že v obou případech „jde o stejné účastníky, stejný skutkový stav věci a stejný žalobní návrh“, s tím, že „obě řízení se liší pouze tím, že žalobce v tomto sporu je ve sporu vedeném pod sp. zn. 41 ICm 1036/2011 v postavení žalovaného a žalovaný v tomto sporu je v postavení žalobce“. Na zmíněnou situaci – pokračoval odvolací soud – „pamatuje“ ustanovení § 198 odst. 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), podle něhož vyjde-li v průběhu řízení o žalobě na popření nevykonatelné pohledávky najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou vykonatelnou, není to důvodem k zamítnutí žaloby, žalovaný je však v takovém případě povinen prokázat důvod svého popření podle § 199 insolvenčního zákona. To platí podle odvolacího soudu i v případě, že probíhá řízení o popření vykonatelné pohledávky a v průběhu řízení o takové žalobě vyjde najevo, že popřená pohledávka je pohledávkou nevykonatelnou. „I když je žalobní petit v tomto sporu vymezen pozitivně a v pořadí v prvním sporu je vymezen negativně, rozhodnutí soudu o každém z nich má v insolvenčním řízení stejný právní důsledek, a to určení, zda žalobce má či nemá za dlužníkem pohledávku ve výši 22 155 821,92 Kč s právem na uspokojení ze zajištění ze zastavených nemovitostí“.

Dále odvolací soud doplnil, že „právní postavení žalobce jako přihlášeného zajištěného věřitele se v insolvenčním řízení nezmění v jeho neprospěch ani v případě, že insolvenční správce svou žalobu na popření vykonatelné pohledávky vezme zpět poté, kdy toto řízení bude již pravomocně zastaveno pro překážku litispendence. Právním důsledkem zpětvzetí žaloby insolvenčním správcem bude to, že jím popřená pohledávka je zjištěna. Také insolvenční správce má totiž v insolvenčním zákoně stanovenou zákonnou hmotněprávní prekluzivní lhůtu k podání žaloby na popření vykonatelné pohledávky, a to v § 199 odst. 1, a jestliže tato lhůta správcem marně uběhla (např. proto, že včas podanou žalobu vzal zpět), platí, že v takovém případě je pohledávka zjištěna. Je právně nevýznamné, zda ve skutečnosti jde o pohledávku vykonatelnou či nikoliv. Ukáže-li se, že fakticky je popřená pohledávka pohledávkou nevykonatelnou, neznamená to, že neexistuje, ale má to jen procesní důsledek v eventuálně probíhajícím incidenčním sporu v tom, který z účastníků má ohledně pohledávky důkazní břemeno o svých skutkových tvrzeních. Jestliže však poběží pouze spor o žalobě insolvenčního správce na popření vykonatelné pohledávky a správce vezme svoji žalobu zpět, bude se v insolvenčním řízení na pohledávku žalobce v tomto sporu pohlížet jako na pohledávku zjištěnou a dojde k jejímu uspokojení bez ohledu na to, zda jde o pohledávku vykonatelnou či nikoliv.“

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., namítaje existenci dovolacího důvodu podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel akcentuje, že v projednávané věci se domáhá primárního určení, že jeho pohledávka je pohledávkou zjištěnou (ve smyslu ustanovení § 201 odst. 2 insolvenčního zákona), a eventuálně (sekundárně) určení, že jeho pohledávka je po právu, přičemž předmětem řízení vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. 41 ICM 1036/2011 je pouze určení, že pohledávka žalobce po právu není; již z tohoto důvodu rozhodnutí soudu nižších stupňů neobstojí.

Dále dovolatel poukazuje na rozdíl mezi oběma řízeními v tom směru, že v projednávané věci je žalobní návrh formulován „pozitivně“ a v související věci „negativně“; předmět zmíněných věcí tudíž není „toutéž věcí“, a to ani při posouzení „sekundárního“ žalobního návrhu a žalobního návrhu v souvisejícím řízení. V této souvislosti současně upozorňuje na pro něho nepříznivé následky, jež by mohlo vyvolat obstrukční jednání insolvenčního správce, vzal-li by žalobu podanou v souvisejícím řízení zpět.

Konečně dovolatel vyjadřuje přesvědčení, podle něhož při posouzení vykonatelnosti pohledávky nelze vycházet pouze z toho, jak bude pohledávka posouzena insolvenčním správcem, respektive z toho, zda insolvenční správce věřitele vyzve k uplatnění nároku u soudu či nikoliv.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Pro incidenční spory jsou ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání žalobce je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř., a je i důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 83 odst. 1 o. s. ř. zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.

Překážka věci zahájené brání tomu, aby byla projednána a rozhodnuta stejná věc, o níž již bylo dříve zahájeno jiné řízení. O stejnou věc jde tehdy, jde-li v pozdějším řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž bylo již zahájeno jiné řízení, a týká-li se stejného předmětu řízení a týchž osob; není přitom samo o sobě

významné, mají-li stejné osoby v různých řízeních rozdílné procesní postavení, například vystupují-li v jednom řízení jako žalovaní a v druhém jako žalobci. Tentýž předmět řízení je dán tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení (ze stejného skutku), jimiž byl uplatněn. Řízení se týká týchž osob i v případech, jestliže v pozdějším řízení vystupují právní nástupci osob, které jsou (byly) účastníky dříve zahájeného řízení (srov. např. důvody rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1002/2005, uveřejněného v časopise Soudní judikatura č. 3, ročník 2006, pod číslem 32 nebo důvody rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 328/2009, uveřejněného pod číslem 137/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jak je zřejmé z obsahu spisu, v projednávané věci je předmětem řízení požadavek na určení, že vykonatelná zajištěná pohledávka žalobce ve výši 22 155 821,92 Kč s právem na oddělené uspokojení ze zpeněžení nemovitostí, přihlášená do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka, je pohledávkou zjištěnou (ve smyslu ustanovení § 201 odst. 2 insolvenčního zákona), s tím, že pro případ (in eventum), že soud nenalezne důvody pro vydání výše uvedeného rozsudku, žalobce navrhuje vydání rozsudku, jímž bude určeno, že vykonatelná zajištěná pohledávka ve výši 22 155 821,92 Kč je po právu s právem na oddělené uspokojení ze zpeněžení nemovitostí.

Předmětem souvisejícího řízení (vedeného u insolvenčního soudu pod sp. zn. 41 ICM 1036/2011) je žaloba insolvenčního správce proti přihlašovatelí pohledávky (žalobci v projednávané věci) o určení, že pohledávka věřitele přihlášená do insolvenčního řízení dlužníka, jako pohledávka vykonatelná a zajištěná ve výši 22 155 821,92 Kč, není po právu a není zajištěna majetkem dlužníka.

Právní závěr odvolacího soudu ohledně překážky litispendence neobstojí již proto, že odvolací soud pomínul skutečnost, že se žalobkyně (dle petitu žaloby) domáhá určení pravosti (vykonatelné) pohledávky a práva na uspokojení ze zajištění pouze pro případ, že nebude vyhověno „primárnímu“ požadavku na určení, že vykonatelná zajištěná pohledávka s právem na uspokojení ze zajištění je (ve smyslu ustanovení § 201 odst. 2 insolvenčního zákona) pohledávkou zjištěnou.

Přítom není pochyb o tom, že výše uvedený „primární“ žalobní požadavek je zcela odlišný od předmětu řízení v souvisejícím řízení, jímž je žaloba insolvenčního správce na určení, že pohledávka není po právu a není zajištěna majetkem dlužníka.

V této souvislosti nelze přehlédnout ani to, že na rozdíl od žaloby na určení popřené pohledávky (§ 198 insolvenčního zákona), popřípadě žaloby na popření vykonatelné pohledávky (§ 199 insolvenčního zákona), žalobu o „zjištění vykonatelné pohledávky“ (odůvodněnou výslovným odkazem na ustanovení

§ 201 odst. 2 insolvenčního zákona) insolvenční zákon výslovně neupravuje a skutečnost, že vykonatelná pohledávka je zjištěna, je – ve smyslu odkazovaného ustanovení – pouze důsledkem toho, že nebyla včas podána žaloba na její popření nebo že taková žaloba byla zamítnuta anebo řízení o ní skončilo jinak než rozhodnutím ve věci samé (srov. § 201 odst. 2 insolvenčního zákona).

Konečně v poměrech projednávané věci je navíc zjevné, že insolvenční řízení je vedeno ohledně majetku zástavního dlužníka (odlišného od osobního dlužníka).

Podle ustanovení § 196 insolvenčního zákona popření výše pohledávky nemá vliv na její pořadí. Popření pořadí pohledávky nemá vliv na pravost nebo výši pohledávky (odstavec 1). Popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění má však u zajištěného věřitele, který může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění, tytéž účinky jako popření pravosti pohledávky, a bylo-li toto právo popřeno jen zčásti, tytéž účinky jako popření výše pohledávky (odstavec 2).

Spor o právo na uspokojení přihlášené pohledávky ze zajištění je svou podstatou sporem o výhodnější (přednostní) pořadí uspokojení přihlášené pohledávky a jako takový je v úpadkovém právu tradičně vnímán jako spor o pořadí pohledávky; srov. v režimu zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, např. body I. a XXXI. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „stanovisko“), str. 169 až 170 (345 – 346) a str. 200 a 201 (376 – 377). Tomu pro insolvenční řízení odpovídá dikce ustanovení § 195 insolvenčního zákona, jež určuje, že o popření pohledávky co do jejího pořadí jde i tehdy, je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění.

Spor o pořadí pohledávky pro účely jejího uspokojení v insolvenčním řízení je přitom (bez ohledu na to, zda jde o pohledávku vykonatelnou) vždy sporem zahajovaným věřitelem, který pohledávku přihlásil (přihlášeným věřitelem). To platí i u vykonatelných pohledávek; rozhodnutím, popřípadě listinou, která je exekučním titulem, na základě kterých se pohledávka stala vykonatelnou, byl totiž stanoven jen základ a výše pohledávky. Pořadí ani právo na uspokojení ze zajištění nejsou řešeny (pokryty) exekučním titulem, a proto v tomto směru platí postup, jaký zákon určuje pro podání žalob v incidenčních sporech u nevykonatelných pohledávek. Pro poměry založené zákonem o konkursu a vyrovnání vyložil Nejvyšší soud tuto otázku opět již pod bodem XXXI. stanoviska (str. 203 /379/), přičemž jde o závěry plně uplatnitelné i na popření pořadí pohledávky, včetně popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění, v insolvenčním řízení vedeném podle insolvenčního zákona.

Ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona pak obsahuje pravidlo, které respektuje zvláštní povahu pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení

nikoliv jako osobní pohledávka věřitele vůči jeho osobnímu dlužníku, nýbrž (jen) z titulu zajištění – dlužník je pouze osobou, která svým majetkem zajišťuje pohledávku věřitele vůči jinému (osobnímu) dlužníku (v poměrech „zástavní pohledávky“ srov. k tomu v literatuře např. Bureš, J., Drápal, L.: Zástavní právo v soudní praxi, 2. vydání, Praha, C.H. Beck 1997, str. 16 a 17, a v rozhodovací praxi soudů např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 396/2003, uveřejněný pod číslem 31/2007 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1612/96, uveřejněné pod číslem 30/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 1997, sp. zn. 2 Cdon 967/97, uveřejněné pod číslem 46/1998 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

V takovém případě totiž popření pořadí pohledávky spočívající v popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění nutně vede i k zásahu do podstaty přihláškou uplatněné pohledávky (co do její pravosti nebo výše), jelikož bez práva na uspokojení pohledávky ze zajištění nemá věřitel důvod vůči dlužníku, jenž není jeho osobním dlužníkem, cokoliv přihlásit.

Proto také ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona pro tento případ vysvětluje, že oproti obecnému pravidlu plynoucímu z dikce § 196 odst. 1, věty druhé, má popření pořadí pohledávky spočívající v popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění u zajištěného věřitele, který může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění, tytéž účinky jako popření pravosti pohledávky, a bylo-li toto právo popřeno jen zčásti, tytéž účinky jako popření výše pohledávky. Na tom, že jde ve smyslu § 195 insolvenčního zákona o popření pořadí pohledávky, při kterém podává žalobu o určení pořadí vždy přihlášený věřitel (lhostejno, zda zajištěná pohledávka je pohledávkou vykonatelnou), ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona ničeho nemění.

Uvedené přitom platí bez zřetele k tomu, zda popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění je odůvodněno zánikem zajištěné (byť i vykonatelné) pohledávky nebo (při nezpochybněné existenci zajištěné pohledávky) jen neexistencí zajištění (např. námitkou neplatného vzniku zástavního práva).

Jinými slovy, je-li popřeno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění v poměrech předvídaných ustanovením § 196 odst. 2 insolvenčního zákona, pak bez ohledu na důvody popření (tj. bez ohledu na to, zda je popřena /jen/ pravost /existence/ pohledávky vůči osobnímu dlužníku /odlišnému od zástavního dlužníka, ohledně jehož majetku je vedeno insolvenční řízení/, nebo zda je popřeno /jen/ právo na uspokojení ze zajištění /aniž by byla zpochybněna existence pohledávky vůči osobnímu dlužníku/, popř. zda je popřena jak existence pohledávky, tak i právo na uspokojení ze zajištění), podává žalobu na určení práva na uspokojení pohledávky ze zajištění věřitel pohledávky. Žalobu na popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění podanou insolvenčním

správce, jenž s účinky podle ustanovení § 196 odst. 2 insolvenčního zákona popřel právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, soud jako podanou neoprávněnou osobou odmítne (§ 160 odst. 4, věta první, insolvenčního zákona); ustanovení § 198 odst. 3 insolvenčního zákona v daných poměrech aplikovat nelze. Skutečnost, že taková žaloba byla insolvenčním správcem podána dříve, než podal žalobu na určení práva na uspokojení ze zajištění věřitel, tak není překážkou, která by bránila tomu, aby následně podanou žalobu soud projednal a rozhodl o ní (není překážkou podle § 83 odst. 1 o. s. ř.).

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, není správné a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl dovolatelem uplatněn po právu, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil. Důvody, pro které neobstálo rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí insolvenčního soudu, proto Nejvyšší soud zrušil i je a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, část věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř.).

Byť je žalobcem uplatněný požadavek „druhově“ podřaditelný incidenčním sporům předvídaným ustanovením § 159 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, insolvenční soud v další fázi řízení nepřehlédne, že v rámci primárního petitu se žalobce domáhání (i) určení toho, že (...) pohledávka je zjištěna, tj. určení, se kterým insolvenční zákon výslovně nepočítá a u něhož bude nezbytné zkoumat i to, zda žalobce má na požadovaném určení naléhavý právní zájem ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř.

Zaměstnanec, který onemocněl nemocí z povolání v pracovním poměru sjednaném na dobu určitou, má po uplynutí doby trvání pracovního poměru nárok na náhradu za ztrátu na výdělků nejen tehdy, jestliže prokáže, že by byl dále zaměstnán, ale i v případě, kdy jeho další zaměstnávání lze podle okolností jen předpokládat.

Nebude-li zjištěno, že by poškozený zaměstnanec byl po skončení pracovního poměru na dobu určitou dále zaměstnán – kdyby nedošlo k nemoci z povolání – u téhož zaměstnavatele, nemá nárok na náhradu za ztrátu na výdělků vycházející z jeho příjmů u dosavadního zaměstnavatele v pracovním poměru na dobu určitou; majetkovou újmu vyvolanou nemocí z povolání lze vyjádřit jen pomocí takového výdělků, který by prokazatelně dosáhl při dalším zaměstnávání u jiného zaměstnavatele a který v příčinné souvislosti s nemocí z povolání ztratil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2013,
sp. zn. 21 Cdo 3299/2011)

Žalobkyně se žalobou podanou dne 29. 7. 2008 u Okresního soudu v Berouně domáhala, aby jí žalovaná na náhradě za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti zaplatila za dobu od 7. 4. 2007 „do července 2008 částku 178 675 Kč“ a nadále platila „měsíční náhradu ve výši adekvátní částce 1117,60 Kč denní náhrady nebo částku stanovenou na základě posudku soudního znalce“. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že byla zaměstnána u žalované jako montážní dělnice v pracovním poměru na dobu určitou od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2006, že ve dnech 2. 2. 2006 a 30. 11. 2006 u ní byla „diagnostikována nemoc z povolání“ a že jí byla vyplacena náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti za dobu ode dne 2. 2. 2006 do dne 6. 4. 2007 ve výši 58 848 Kč. Po skončení pracovní neschopnosti jí žalovaná odmítla platit náhradu za ztrátu na výdělků s odkazem na skutečnost, že pracovní poměr byl sjednán na dobu určitou, ačkoliv, kdyby „neonemocněla zjištěnou nemocí z povolání, nadále by byla u žalované zaměstnána, neboť po celou dobu trvání pracovního poměru neměla žalovaná vůči žalobkyni žádné výtky, pokud jde o množství a kvalitu odváděné práce“, a tudíž má nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti“.

Okresní soud v Berouně rozsudkem ze dne 19. 11. 2009 zamítl žalobu o zaplacení „náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši 178 675,24 Kč a dále měsíční renty“ a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Podle soudu prvního stupně se žalobkyni nepodařilo důkazy provedenými za řízení prokázat, že „by zde byly

okolnosti, které by nasvědčovaly tomu, že by pracovní poměr s ní byl uzavřen na dobu neurčitou, pokud by neonemocněla“. Vzal přitom v úvahu, že lékařský posudek, kterým byla kvalifikována nemoc z povolání u žalobkyně, byl žalované předložen až po skončení pracovního poměru účastníků, a že tedy zaměstnavatel nemohl vědět, že je žalobkyni diagnostikována nemoc z povolání, jakož i to, že v závěrečném „posudku byla žalobkyně hodnocena tak, že se neosvědčila z důvodu ztráty kvalifikace“ a že „rovněž z těchto důvodů pracovní poměr prodloužen nebyl“.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze usnesením ze dne 13. 4. 2010 zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Poté, co dovedil, že je nerozhodné, že se zaměstnavatel dozvěděl o nemoci z povolání u žalobkyně z lékařských posudků, které byly vypracovány až po skončení pracovního poměru účastníků, a že dlouhodobá pracovní neschopnost žalobkyně a „ztráta kvalifikace“ u žalobkyně byly „v příčinné souvislosti s onemocněním žalobkyně nemocí z povolání“, dospěl odvolací soud k závěru, že je v dalším řízení třeba se zabývat otázkou, zda by žalobkyně byla (nebýt nemoci z povolání) nadále zaměstnána u žalované, neboť by „průměrný výdělek dosahovaný u žalované byl průměrným výdělkem, do kterého by odškodnění náleželo“; kdyby žalobkyně nadále nemohla být zaměstnána u žalované, znamenalo by to, že by se vycházelo „při odškodňování z pravděpodobného výdělku, kterého by mohla žalobkyně dosahovat, neboť z okolností lze předpokládat, že jejím úmyslem je i nadále být zaměstnána“. Odvolací soud současně zdůraznil, že žalobkyně, která „v předchozí době vykonávala spíše kancelářské práce“, nemůže „využívat svých výdělečných schopností nikoliv v důsledku onemocnění nemocí z povolání, ale vzhledem k situaci na trhu práce“; v takovém případě by u ní nedocházelo ke ztrátě na výdělkem.

O k r e s n í s o u d v Berouně poté rozsudkem ze dne 26. 11. 2010 opět zamítl žalobu o zaplacení „náhrady za ztrátu na výdělkem po skončení pracovní neschopnosti ve výši 178 675,24 Kč a dále měsíční renty“ a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Po doplněném dokazování dospěl k závěru, že u „žalobkyně není a nebyl předpoklad, že by i nadále byla zaměstnána nejen u žalované, ale že by i nadále byla zaměstnána“. Soud prvního stupně přihlédl k tomu, že žalobkyně „již před tím, než nastoupila do zaměstnání k žalované, byla dlouhodobě bez zaměstnání, a to nejen s ohledem na plnění mateřských povinností, ale i dlouhou dobu předtím, než skutečně se nechala zaměstnat na dobu určitou“, a že žalobkyně nyní je „nadále hlášena na úřadu práce“, a navíc ze zprávy úřadu práce vyplývá, že, „pokud by skutečně jevila zájem o to být zaměstnána, práci by v současné době na trhu práce našla“. Podle soudu prvního stupně „nelze uzavřít, že by pracovala či měla být zaměstnána jako účetní nebo prováděla kancelářské práce“, neboť k tomu nemá „žádnou kvalifikaci“; kdyby vykonávala manuální práce, je zřejmé, že jde

o práce „méně finančně hodnocené než práce, které by přes své onemocnění mohla vykonávat“, a že tedy u žalobkyně nedochází ke ztrátě na výděлку.

K odvolání žalobkyně *K r a j s k ý s o u d* v Praze rozsudkem ze dne 26. 4. 2011 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Na základě skutkových zjištění soudu prvního stupně dospěl nejprve k závěru, že nelze předpokládat, že by žalobkyně byla u žalované i nadále (po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou) zaměstnána. I když pracovní neschopnost byla „fakticky pro důsledky onemocnění nemocí z povolání a v důsledku toho pak došlo i ke ztrátě kvalifikace tvrzené žalovanou“, musí být přihlédnuto k tomu, že žalobkyně je „absolventkou střední průmyslové školy a po jejím absolvování pracovala jako účetní po dobu pěti až sedmi let“, že žalobkyně „po narození syna v roce 1994 byla jedenáct let bez zaměstnání (z toho čtyři roky na mateřské dovolené), avšak od roku 1998 až do roku 2005, tedy po dobu sedmi let, byla vedena na úřadu práce jako uchazečka o zaměstnání“, aniž by měla „zdravotní omezení“, a že po skončení pracovní neschopnosti dne 6. 4. 2007 je „až dosud vedena na úřadu práce jako nezaměstnaná“, že „poté, co se dozvěděla, že s ní nebude obnoven pracovní poměr, neprojevila žádnou snahu o dohodu se zaměstnavatelem o jiném pracovním zařazení, ačkoliv nemohla předpokládat, že s ní bude pracovní poměr obnoven za situace dlouhodobé pracovní neschopnosti“. Při úvaze, zda „lze z okolností předpokládat, že by žalobkyně po skončení pracovního poměru u žalované, který by nebyl obnoven, konala práce u jiného zaměstnavatele“, odvolací soud přihlédl k tomu, že žalobkyně „má středoškolské vzdělání, v minulosti vykonávala i kancelářské práce“ a že „tuto pracovní činnost by mohla vykonávat i přes následky onemocnění nemocí z povolání“; nepodařilo-li se jí „takový pracovní poměr uzavřít, nelze tuto skutečnost dávat do souvislosti s nemocí z povolání a ztrátou na výděлку, která by tím žalobkyni případně vznikla“. Protože „z ničeho nelze dovodit ani to, že by žalobkyně nesehnala jednoduchou manuální práci v důsledku onemocnění“, jde o skutečnost související „se situací na trhu práce, což nelze klást k tíži žalované“. Odvolací soud uzavřel, že „v dané věci není možné podle okolností předpokládat, že by žalobkyně byla i nadále zaměstnána, případně její nezaměstnanost nemá příčinnou souvislost s onemocněním nemocí z povolání“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že se žalovanou uzavřela pracovní poměr na dobu určitou v trvání dvou let a že již „délka tohoto pracovního poměru svědčí o tom, že vlastně supluje pracovní poměr na delší dobu či na dobu neurčitou, pokud by se žalobkyně osvědčila“. Až do onemocnění nemocí z povolání žalobkyně pracovala řádně, byl zde tedy předpoklad, že s ní bude uzavřen další pracovní poměr, a je „nepochybné, že zaměstnavatel ztratil zájem nadále zaměstnávat pracovníci, která u něho

onemocněla nemocí z povolání, bylo-li zřejmé, že dosavadní práci nemůže vykonávat“. Žalobkyně by, nebýt nemoci z povolání, měla zájem pokračovat v práci u žalované, neboť „to pro ni byla existenční nutnost“, protože „manžel žalobkyně, na jehož příjmu byla rodina závislá, onemocněl a v roce 2011 zemřel“. Žalobkyně dovozuje, že jí nelze vytýkat, že v minulosti byla a v současnosti je vedena jako uchazečka o zaměstnání, neboť nebylo prokázáno, že by „někdy uzavření pracovního poměru odmítla“. Žalobkyně dále namítá, že nemá oporu v důkazech závěr odvolacího soudu o tom, že u ní nedochází ke ztrátě na výdělku, neboť manuální práce jsou hodnoceny méně než práce, které by mohla vykonávat, Žalobkyně je „značně znevýhodněna na trhu práce právě pro následky nemoci z povolání a za situace, kdy je i pro zdravého člověka obtížné najít práci, je její situace mnohem horší, což ovšem nesvědčí o tom, že by neměla zájem být i nadále zaměstnána“. Žalobkyně je přesvědčena, že odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení § 386 zákoníku práce, přípustnost dovolání dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu a navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadený rozsudek a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Vedlejší účastník navrhl, aby dovolací soud dovolání žalobkyně zamítl. Uvedl, že žalobkyně „neuvádí žádné nové skutečnosti ani důkazy, které by měly rozsudek odvolacího soudu změnit“. V řízení bylo prokázáno, že by se žalobkyní nebyla sjednána pracovní smlouva na dobu neurčitou a že její pracovní poměr by tedy skončil ke dni 31. 12. 2006, i kdyby se u ní neprojevila nemoc z povolání, o které se zaměstnavatel dozvěděl až po skončení pracovního poměru účastníků.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalobkyně proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalobkyně napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci potvrzen. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že soud prvního stupně v rozsudku ze dne 26. 11. 2010 rozhodl stejně jako ve svém předchozím rozsudku ze dne 19. 11. 2009, který byl zrušen usnesením odvolacího soudu ze dne 13. 4. 2010 (soud prvního stupně v obou případech žalobu zamítl). Dovolání žalobkyně proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovoatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přitom není založena již tím, že dovoatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu nepodléhá – srov. § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.), že žalobkyně pracovala u žalované na zákla-

dě pracovní smlouvy ze dne 14. 12. 2004 v pracovním poměru sjednaném na dobu určitou od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2006 jako montážní dělnice. Žalobkyně byla ode dne 2. 2. 2006 až do 6. 4. 2007 v pracovní neschopnosti. Dne 6. 2. 2007 vydala Klinika nemocí z povolání Všeobecné fakultní nemocnice v Praze lékařský posudek o uznání nemoci z povolání, podle něhož žalobkyně onemocněla nemocí z povolání uvedenou v Seznamu nemocí z povolání v Kapitole 2 pod položkou 10 „syndrom karpálního tunelu vlevo středně těžký“, která byla zjištěna dnem 2. 2. 2006. Dne 6. 9. 2007 vydala Klinika nemocí z povolání Všeobecné fakultní nemocnice v Praze další lékařský posudek o uznání nemoci z povolání, podle něhož žalobkyně onemocněla nemocí z povolání uvedenou v Seznamu nemocí z povolání v Kapitole 2 pod položkou 10 „syndrom karpálního tunelu vpravo středně těžký“, která byla zjištěna dnem 30. 11. 2006. Pracovní poměr účastnic skončil uplynutím sjednané doby trvání pracovního poměru dnem 31. 12. 2006. Žalobkyni byla odškodněna ztráta na výdělků po dobu pracovní neschopnosti (za dobu od 2. 2. 2006 do 6. 4. 2007), náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti jí žalovaná odmítá poskytnout.

Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí soudů v projednávané věci (mimo jiné) významné vyřešení právní otázky, za jakých předpokladů má právo na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti zaměstnanec, u něhož byla zjištěna nemoc z povolání v pracovním poměru uzavřeném na dobu určitou a u něhož došlo ke ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti až v době, kdy již tento pracovněprávní vztah uplynutím doby skončil. Uvedená právní otázka dosud nebyla v rozhodovací činnosti soudů ve všech souvislostech vyřešena. Protože vyřešení této právní otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci určující, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalobkyně proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – s ohledem na to, že žalobkyni vzniklo (mělo podle jejího tvrzení vzniknout) právo na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti dnem 7. 4. 2007, podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 7. 2007.

Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci za škodu vzniklou nemocí z povolání jsou podle ustanovení § 366 odst. 2 zák. práce nemoc z povolání (nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v Seznamu nemocí z povolání, stanovenému nařízením vlády č. 290/1995 Sb. ve znění

pozdějších předpisů), vznik škody a příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody.

Škoda, která vzniká následkem nemoci z povolání, spočívá též ve ztrátě na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání plné nebo částečné invalidity). Ke ztrátě na výdělku dochází proto, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za tuto ztrátu je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen pro své zdravotní postižení způsobené nemocí z povolání dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením. Škoda spočívající ve ztrátě na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání plné nebo částečné invalidity) je majetkovou újmou, která se stanoví ve výši rozdílu mezi výdělkem zaměstnance před vznikem škody a výdělkem dosahovaným zaměstnancem po zjištění nemoci z povolání, popřípadě, je-li zaměstnanec po zjištění nemoci z povolání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, výdělkem odpovídajícím výši minimální mzdy, s připočtením případného plného nebo částečného invalidního důchodu pobíraného z téhož důvodu; tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného a jeho neschopnost dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením. O vztah příčinné souvislosti mezi ztrátou na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) a nemocí z povolání se jedná tehdy, vznikla-li tato škoda (došlo-li k poklesu nebo úplné ztrátě výdělku) následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by ztráta na výdělku nevznikla tak, jak vznikla). Nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti (při uznání plné nebo částečné invalidity) vzniká dnem, kdy došlo k poklesu (ztrátě) výdělku.

Zaměstnanci, u něhož byla zjištěna nemoc z povolání v pracovním poměru sjednaném na dobu určitou, přísluší náhrada za ztrátu na výdělku vždy jen do doby, kdy měl tento pracovněprávní vztah skončit (§ 386 odst. 1, věta první, zák. práce). Po této době přísluší zaměstnanci náhrada za ztrátu na výdělku, jestliže je možné podle okolností důvodně předpokládat, že postižený by byl i nadále zaměstnán (§ 386 odst. 2, věta druhá, zák. práce).

Ustanovení § 386 odst. 1, věta první, zák. práce upravuje právo na náhradu za ztrátu na výdělku u zaměstnanců, kteří nemají výdělečnou činnost hlavním (základním) zdrojem svých příjmů a kteří proto uzavřeli pracovní poměr na dobu určitou jen příležitostně a po uplynutí sjednané doby by nadále nepracovali v pracovním poměru, i kdyby u nich nebyla zjištěna nemoc z povolání. V případě, že zaměstnanec, který uzavřel pracovní poměr na dobu určitou, do té doby pravidelně pracoval, nebo že je jinak zřejmé, že nešlo o zaměstnání jen ojedinělé, a že tedy hlavním (základním) zdrojem příjmů zaměstnance byla výdělečná činnost a kdy lze proto důvodně předpokládat, že by byl – kdyby nedošlo ke zjištění nemoci z povolání – opět zaměstnán, však není možné

důvodně dovozovat, že by po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou nebyl nadále zaměstnán; náleží mu proto – jak se uvádí v ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce – náhrada za ztrátu na výděлку i za dobu po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou. Je-li podle okolností odůvodněn závěr, že po skončení pracovního poměru sjednaného na dobu určitou by byl poškozený zaměstnanec nadále zaměstnán, není už – jak je zřejmé ze znění, smyslu a účelu ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce – z hlediska práva na náhradu za ztrátu na výděлку významné, zda by byl nadále zaměstnán u stejného nebo jiného zaměstnavatele nebo zda by nadále pravidelně konal práce v pracovním poměru na dobu neurčitou nebo opět v pracovním poměru na dobu určitou anebo na základě dohody o pracovní činnosti, popřípadě zda by výdělečnou činnost vykonával v rámci svého podnikání. Zaměstnanec, u něhož byla zjištěna nemoc z povolání v pracovním poměru sjednaném na dobu určitou, má tedy po uplynutí doby trvání pracovního poměru právo na náhradu za ztrátu na výděлку nejen tehdy, jestliže prokáže, že by byl dále zaměstnán (popřípadě provozoval podnikatelskou činnost), ale i v případě, kdy jeho další zaměstnávání (podnikání) lze podle okolností jen předpokládat.

Na závěr, kdy lze důvodně předpokládat, že by postižený zaměstnanec byl ve smyslu ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce „i nadále zaměstnán“, lze usuzovat – jak vyplývá z povahy věci – pouze s přihlédnutím k okolnostem, které tu byly v době zjištění nemoci z povolání a které vypovídají o tom, zda zaměstnanec uzavřel pracovní poměr na dobu určitou jen příležitostně (a po uplynutí sjednané doby trvání pracovního poměru by stejně nadále nepracoval) nebo zda hlavním (základním) zdrojem jeho příjmů byla (a nadále měla být) jeho výdělečná činnost (srov. též závěry obsažené v rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 1968, sp. zn. 6 Cz 24/68, uveřejněném pod č. 31 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1969, které vycházejí z obdobné právní úpravy a které jsou i nadále použitelné).

I když žalobkyně – jak bylo dokazováním zjištěno – před nástupem do zaměstnání u žalované na základě pracovní smlouvy ze dne 14. 12. 2004 po delší dobu nepracovala (podle odvolacího soudu žalobkyně byla po narození syna v roce 1994 jedenáct let /až do konce roku 2004/ bez zaměstnání, z toho čtyři roky na mateřské dovolené a sedm let v evidenci uchazečů o zaměstnání), nemělo zůstat stranou pozornosti především to, že žalobkyně v té době neměla žádný zdroj příjmů z vlastní ekonomické činnosti, který by zajišťoval její potřeby. Uzavřela-li se žalovanou (poté, co byla delší dobu evidována jako uchazečka o zaměstnání) pracovní poměr na dobu určitou v trvání dvou let, nelze to bez dalšího hodnotit jen jako příležitostný pracovní poměr, po jehož skončení by nevykonávala další vlastní výdělečnou činnost v některém ze základních pracovněprávních vztahů. K objasnění toho, zda uzavření pracovní smlouvy ze dne 14. 12. 2004 lze ze strany žalobkyně pokládat jen za ojedinelé zaměst-

nání nebo za projev výdělečné činnosti provozované v některém ze základních pracovněprávních vztahů (popřípadě v podnikání), lze použít – jak uvedeno již výše – pouze poznatky o skutečnostech, které tu byly v době zjištění první z nemoci z povolání (tj. ke dni 6. 2. 2006); na závěr o tom, zda by žalobkyně byla po uplynutí doby trvání pracovního poměru sjednané v pracovní smlouvě ze dne 14. 12. 2004 „i nadále zaměstnána“, nelze usuzovat z okolností, které nastaly po zjištění nemoci z povolání nebo dokonce po uplynutí sjednané doby trvání pracovního poměru, neboť nevypovídají (a ani nemohou nic vypovídat) o tom, jak by žalobkyně přistupovala ke své další výdělečné činnosti, kdyby u ní nebyla zjištěna nemoc z povolání.

Z uvedeného vyplývá, že okolnosti uvažované odvolacím soudem (a soudem prvního stupně) neposkytují spolehlivý základ pro právní závěr, zda u žalobkyně bylo možné ve smyslu ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce „podle okolností předpokládat“, že by byla zaměstnána (kdyby nedošlo k nemoci z povolání) i poté, co by uplynula doba trvání pracovního poměru sjednaná v pracovní smlouvě ze dne 14. 12. 2004. Právní posouzení věci soudy je proto neúplné a tedy i nesprávné.

Učiní-li soud závěr, že zaměstnanci přísluší náhrada za ztrátu na výdělků podle ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce, je zjištění o tom, zda by byl nadále zaměstnán u téhož nebo u jiného zaměstnavatele, významné jen z pohledu výše náhrady.

Na základě příjmů poškozeného zaměstnance z pracovního poměru na dobu určitou lze stanovit průměrný výdělek rozhodný pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělků v době následující po jeho skončení jen tehdy, kdyby bylo prokázáno, že by zaměstnanec byl znovu (po skončení pracovního poměru na dobu určitou) zaměstnán u téhož (dosavadního) zaměstnavatele; pouze v tomto případě lze dovozovat, že poškozený zaměstnanec by také v době po skončení pracovního poměru na dobu určitou dosahoval – nebýt nemoci z povolání – stejný výdělek jako před poškozením a že tedy ztráta na výdělků je v tomu odpovídající výši následkem (v příčinné souvislosti) nemoci z povolání. Kdyby bylo možné podle okolností důvodně předpokládat, že by postižený zaměstnanec byl i nadále zaměstnán, avšak nebylo by prokázáno, že by byl zaměstnán u téhož (dosavadního) zaměstnavatele, má sice právo na náhradu za ztrátu na výdělků, ale jen do výše průměrného výdělků, který by prokazatelně dosáhl u jiného zaměstnavatele, kdyby u něho nebyla zjištěna nemoc z povolání. Majetková újma vyvolaná nemocí z povolání tu nemůže být vyjádřena pomocí průměrného výdělků stanoveného z příjmů dosažených zaměstnancem v pracovním poměru na dobu určitou, ale jen takového výdělků, který by dosáhl při dalším zaměstnávání u jiného zaměstnavatele a který v příčinné souvislosti s nemocí z povolání ztratil.

Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla po skončení pracovní neschopnosti vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a že se proto považuje za její výdělek

po zjištění nemoci z povolání výdělek ve výši minimální mzdy, určené podle ustanovení § 111 zák. práce (srov. § 371 odst. 3, větu první, zák. práce), má – za předpokladu, že jí přísluší náhrada za ztrátu na výdělku podle ustanovení § 386 odst. 1, věty druhé, zák. práce – právo na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, jestliže její průměrný výdělek před vznikem škody přesahuje výši minimální mzdy. Kdyby měl být její průměrný výdělek před vznikem škody stanoven na základě výdělku, který by dosáhla při dalším zaměstnávání u jiného zaměstnavatele než žalované, kdyby netrpěla nemocí z povolání, lze samozřejmě přihlížet také k její kvalifikaci, kterou prokazatelně měla v rozhodné době.

Kvalifikací zaměstnance se obvykle rozumí souhrn znalostí, dovedností a odborných zkušeností, které zaměstnanec získal vzděláním a výkonem odborné praxe a které jsou využitelné při jeho účasti na výkonu závislé práce. Žalobkyně pracovala u žalované jako montážní dělnice, přičemž dosáhla, jak soudy zjistily, středoškolské vzdělání a v „minulosti vykonávala i kancelářské práce“. Uvažoval-li odvolací soud, že by práce odpovídající tomuto vzdělání a této odborné praxi mohla vykonávat i po zjištění nemoci z povolání, je třeba mu vytknout, že nepřihlédl k tomu, zda uvedené vzdělání a praxe žalobkyně jsou opravdu ještě (v současné době) využitelné při její účasti na výkonu závislé práce.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v Berouně) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 39 Wenn ein Täter gegenüber einer Amtsperson ein Kraftfahrzeug als Mittel der physischen Nötigung verwendet, in der Absicht, sie bei der Ausübung ihrer Rechtsgewalt zu beeinflussen, kann seine Handlung bei Erfüllung weiterer gesetzlicher Voraussetzungen als Straftat der bewaffneten Gewalt gegenüber einer Amtsperson gemäß § 325 Abs. 1 Buchst. a), Abs. 2 Buchst. a) StGB qualifiziert werden (vergleiche die unter der Nr. 36/1976-I, Sbd. von Strafentsch. veröffentlichten Urteile).
Zur Erfüllung dieses gesetzlichen Merkmals ist es nicht nötig, dass die betroffene Amtsperson dabei gesundheitlichen Schaden erlitten hat. Deshalb ist irrelevant, dass der Täter mit seinem gegen die Amtsperson verwendeten Fahrzeug nur geringe Geschwindigkeit entwickelt hat, die dieser objektiv gesehen, keine gesundheitliche Schädigung hätte verursachen können, sofern auch solch eine Handlung den Verlauf der Ausübung der Rechtsgewalt durch die Amtsperson beeinflusst hat (z.B., wenn der Täter den einschreitenden Polizisten angefahren hat, in dem er ihn mehrfach angestoßen hat, sodass dieser gezwungen war, beiseite zu treten).
- Nr. 40 Die frühere politische Zugehörigkeit von Richtern allein ist kein Umstand, die dessen Qualifikation, Rechtssachen unabhängig und unparteiisch und ohne Rücksicht auf die Person des Beschuldigten, einschließlich dessen Äußerungen, politischen Meinungen oder Einstellungen zu erörtern und zu entscheiden, in Zweifel ziehen würde.
- Nr. 41 Sofern einem Beschuldigten, der bis zum 1. 1. 2010 noch nicht eine rechtskräftig auferlegte Strafe zu gemeinnützigen Arbeiten ausgeübt hat, nach Inkrafttreten des Strafgesetzbuches laut dessen Bestimmung in § 65 Abs. 3 Buchst. a) vom Gericht die Frist zur Ausübung der auferlegten Strafe zu allgemeinnützigen Arbeiten um sechs Monate mit gleichzeitiger Bestimmung der Aufsicht verlängert wurde, dann ist für den Fall, dass der Beschuldigte Anlass zur Umwandlung des nicht ausgeübten Teils der Strafe zu gemeinnützigen Arbeiten in eine Freiheitsstrafe gegeben hat, das aus der Bestimmung des § 45a Abs. 4 StGB hervorgehende Verhältnis anzuwenden, d.h. – für jede auch nur angebrochenen zwei Stunden der nicht ausgeübten Strafe zu gemeinnützigen Arbeiten jeweils ein Tag des Freiheitsentzugs.
- Nr. 42 Laut Artikel II der Amnestieentscheidung des Präsidenten der Republik vom 1. Januar 2013 (Nr. 1/2013 Slg.) ist über die Einstellung einer rechtskräftig unbeeendeten Strafverfolgung zu entscheiden, mit Ausnahme der Strafverfolgung von flüchtigen Tätern, von deren Beginn am 1. Januar 2013 mindestens 8 Jahre vergangen sind, für Straftaten, für die das Strafgesetzbuch Freiheitsstrafen von weniger als 10 Jahren vorsieht.
Artikel II dieser Amnestieentscheidung ist nicht anwendbar bei Strafverfolgungen, die zum Datum der Amnestieausrufung rechtskräftig abgeschlossen waren und bei denen es zur Aufhebung des verurteilenden Urteils und hiermit zur Fortsetzung der Strafverfolgung aufgrund von Revision oder eines sonstigen außerordentlichen Rechtsmittels (eines Antrags auf Wiederaufnahme eines Verfahrens oder einer Beschwerde wegen Gesetzesverletzung) gekommen ist.
- Nr. 43 Gegen ein Urteil des Berufungsgerichts, kraft dessen gemäß § 257 Abs. 2 der StPO aufgrund des z.B. in der Bestimmung des § 11 Abs. 1 Buchst. a) StPO Angeführten, die Strafverfolgung eines Angeklagten mit Rücksicht auf die Abolitionsbestimmung der Amnestie eingestellt wurde, sind keine ordentlichen Rechtsmittel statthaft.
- Nr. 44 Zur Schlussfolgerung, ob die Merkmale erfüllt sind, die in der Verübung der Straftat der unerlaubten Herstellung und des sonstigen Umgangs mit Suchtstoffen und psychotropen Stoffen und Giften ‚in größerem Umfang‘ und ‚erheblichem Umfang‘ im Sinne des § 283 Abs. 2 Buchst. c), d); Abs. 3 Buchst. c), d) des StGB bestehen, ist ein bestimmtes Vielfaches derjenigen Menge des Suchtstoffes oder psychotropen Stoffes oder des Mittels ausschlaggebend, welches Suchtstoffe oder psychotrope Stoffe enthält 467/2009 Slg., die im Wortlaut der Regierungsverordnung Nr. 4/2012 Slg., als ‚kleinere, als kleine Menge‘ (siehe Spalte drei und fünf der Anlage Nr. 2 zur zitierten Regierungsverordnung) definiert ist. Ein ‚größerer Umfang‘ bedeutet dann das Zehnfach

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zur Information der Leser des Novatrix Verlags vorbereitet.

der ‚kleineren, als kleinen Menge‘; ein ‚erheblicher Umfang‘ bedeutet das Zehnfache des auf diese Weise bestimmten ‚größeren Umfanges‘ und der Begriff ‚großer Umfang‘ bedeutet das Zehnfache des so bestimmten ‚erheblichen Umfanges‘.

Grundlage für diese Bestimmung sollte das Vielfache der Menge des Wirkstoffes (Droge) sein, die im Sinne der Regierungsverordnung Nr. 467/2009 Slg. und im Sinne der Regierungsverordnung Nr. 4/2012 Slg. (Spalte fünf in deren Anlage Nr. 2). als ‚kleinere, als kleine Menge‘ definiert ist. Nur für den Fall, dass die genaue Menge des Wirkstoffes nicht festgestellt werden kann, z.B. wenn der Suchtstoff oder psychotrope Stoff bereits vom Verbraucher konsumiert wurde, darf von der Gesamtmenge der Droge ausgegangen werden, die der Täter im Sinne des § 283 Abs. 1 StGB (Spalte drei in Anlage Nr. 2 der zitierten Regierungsverordnung) unbeherrschterweise hergestellt, ein-, aus- oder überführt, angeboten, usw. hat, wenn es keine Zweifel darüber gibt, dass der Täter eine Droge von üblicher Qualität hergestellt oder sonstig mit dieser manipuliert hat.

Der ‚bestimmte‘ (größere, erhebliche, große) Umfang bei der Verübung der Straftat der unerlaubten Herstellung oder des Umganges mit Suchtstoffen und psychotropen Stoffen und Giften lässt sich allerdings nicht allein auf die Menge der entsprechenden Droge reduzieren, die der Täter im Sinne des § 283 Abs. 1 StGB illegal hergestellt oder mit der er manipuliert hat – bei ihrer Bestimmung werden auch die sonstigen Umstände in Betracht gezogen (siehe Urteil unter der Nr. 1/2006 und 12/2011 Sbd. von Strafentsch.). Deshalb ist es im konkreten Fall, sofern dies auch diese weiteren Tatumstände begründen, nicht ausgeschlossen, dass das entsprechende gesetzliche (Quantifikations-) Merkmal, das Voraussetzung für die Anwendung einer strengeren Qualifikation ist und das Ausmaß der verübten Straftat ausdrückt, auch dann erfüllt ist, wenn der Täter solch eine Menge der Droge hergestellt, ein-, aus- oder überführt, angeboten oder sonstig mit ihr manipuliert hat, die zwar nicht dem gesamten Zehnfachen der (gesetzlich) erforderlichen Menge entspricht, jedoch dieser Menge ausreichend nahe kommt, andererseits braucht dieses gesetzliche Merkmal nicht erfüllt sein, wenn die Menge der Droge das festgelegte Zehnfache, das entscheidend für den entsprechenden Umfang ist, nur unbedeutend überstieg.

Nr. 45 Die Bestimmung des § 345 Abs. 1, 2 StGB über die Straftat der falschen Verdächtigung (Beschuldigung) beinhaltet zwei selbstständige Tatbestände. In § 345 Abs. 2 StGB geht es gleichzeitig auch um einen qualifizierten Tatbestand, der auch die in § 345 Abs. 1 StGB angeführten Merkmale enthält. Wenn ein Täter beabsichtigt, die Strafverfolgung einer anderen Person herbeizuführen, wird seine Tat gemäß § 345 Abs. 2 StGB qualifiziert.

Das Merkmal des Tatbestands der Straftat der ‚falschen Verdächtigung‘ (Beschuldigung) gemäß § 345 Abs. 1 StGB ist nicht ‚die Absicht, einer anderen Person der Strafverfolgung auszusetzen‘, deshalb reicht zu ihrer Erfüllung auch nur die Feststellung aus, dass der Täter falsche Tatsachen darüber macht, dass eine andere konkrete Person auf eine Weise gehandelt hat, die den Tatbestand einer Straftat erfüllt.

Nr. 46 I. Das Oberste Gericht darf sich bei der Revision lediglich mit den Tatsachen befassen, die im Inhalt der Revision im Einklang mit den inhaltlichen Erfordernissen einer Revision gemäß § 265f Abs. 1 StPO geltend gemacht werden, und zwar, indem sie im Revisionstext konkret angeführt sind. Aus diesen Gründen kann sich der Revision Einlegende bei seinem Einspruch nicht nur auf einen Verweis auf die Tatsachen stützen, die er im ordentlichen Rechtsmittel oder in sonstigen, in vorangegangenen Verfahrensstadien gemachten Einbringungen vorgebracht hat und dies nicht einmal in den Schlussreden in Verfahren vor den Gerichten der ersten und zweiten Instanz.

II. Die Revision ist ein außerordentliches Rechtsmittel mit gesetzlich genau formulierten formellen Bedingungen, unter denen es angewendet werden kann (§ 265a Abs. 1 StPO). Grundvoraussetzung und entscheidender Gesichtspunkt ist die Existenz eines rechtskräftigen Urteils in der selbigen Sache. Bei Nichtexistenz eines konkreten Urteils ist die Einlegung von Revision allein wegen Unrichtiger prozessualer Verfahrensweise ausgeschlossen. Deshalb ist eine Revision, in der eingewendet wird – auch wenn mit Verweis auf den Revisionsgrund des § 265b Abs. 1

Buchst. k) StPO – die Gerichte hätten bei der Entscheidung über die Inhaftierung gefehlt, eine unzulässige Revision und das Revisionsgericht weist diese gemäß § 265i Abs. 1 Buchst. a) StPO zurück.

- Nr. 47 Als ‚vorangegangene, verwerfliche (verabscheuungswürdige) Handlung des Geschädigten‘ – eine der Voraussetzungen zur Anwendung des privilegierten Tatbestands der Straftat der Körperverletzung aus entschuldibaren Beweggründen gemäß § 146a Abs. 1, 3 StGB – wird solch eine Handlung angesehen, die in krassen Gegensatz zur guten Moral steht und von der moralischen Verworfenheit, Gefühllosigkeit und dem Egoismus des Geschädigten sowie von seiner Missachtung anderer Personen oder Gesellschaft zeugt. Die Verübung einer Straftat infolge einer vorangegangenen, verwerflichen (verabscheuungswürdigen) Handlung setzt voraus, dass der Täter die entsprechende Person in Verbindung mit dessen vorherigen, bösen, verletzenden, bzw. erniedrigenden Handlung oder einer Handlung angreift, durch die eine ernste Beeinträchtigung seiner Rechte drohte, sowie unter dem Einfluss ihrer verletzenden, erniedrigenden oder sonstigen negativen Auswirkungen. Eine Tat gilt dann nicht als ‚infolge einer vorangegangenen, verwerflichen (verabscheuungswürdigen) Handlung des Geschädigten‘ verübt, wenn der Geschädigte dem Täter zwar Unrecht zugefügt hat (ihn z.B. bestohlen hat), aber das einzige Ziel des Täters gewesen ist, sich am Geschädigten zu rächen.
- Nr. 48 Aus dem erhöhten Schutz von Personen, die Zeugen im materiellen Sinn sind, geht hervor, dass sich aus dem Umstand, dass eine Person in Beziehung zur vorangegangenen Straftat des Täters Zeuge und gleichzeitig Geschädigter ist, keinerlei Abweichungen in Bezug auf die strafrechtlichen Bedingungen und den Umfang des Schutzes solch eines Zeugen ableiten lassen. Daher ist bedeutungslos, dass die erpresserische Handlung gerade gegen diejenige Person gerichtet ist, gegen die vorher eine Straftat verübt worden ist, derer der Täter durch ihre Aussage als Geschädigter überführt werden könnte und dass sie zeitlich unmittelbar auf die Verübung der Straftat folgt, derer der Täter der Straftat der Erpressung überführt werden könnte (hierzu Nr. 15/2002, Nr. 13/2012 Sbd. von Strafentsch.).

Entscheidungen in Sachen nach dem bürgerlichen, Handels- und Verwaltungsrecht

- Nr. 58 Krankenkassen sind in Verfahren, in denen es um Ansprüche auf Ersatz der durch die Krankenversicherung gedeckten Kosten für die Gesundheitsfürsorge geht, die sie aufgrund einer verschuldeten, rechtswidrigen Handlung von Drittpersonen gegenüber Versicherten aufgebracht haben, laut Gesetz Nr. 549/1991 Slg. in der ab dem 1. 9. 2011 gültigen Fassung nicht von Gerichtsgebühren befreit.
- Nr. 59 Wenn im Verwaltungsverfahren einem Miteigentümer die Pflicht zur Beseitigung einer Deponie auferlegt wird, ist er verpflichtet die Deponie zu beseitigen. Wenn er diese Pflicht erfüllt, hat er im Sinne des § 137 Abs. 1, BGB Anspruch auf den verhältnismäßigen Ersatz der zweckmäßigen aufgewendeten Kosten gegenüber den sonstigen Miteigentümern.
- Nr. 60 Im Falle eines bisher nicht abgeschlossenen Strafverfahrens kann das in Zivilgerichtsverfahren entscheidende Gericht in der Regel nicht gerecht über die geeignete Form der Wiedergutmachung gemäß § 31a Abs. 2 Ges. Nr. 82/1998 Slg., d.h. entweder über die eigentliche Feststellung der Rechtsverletzung oder die finanzielle Kompensation in Geld entscheiden, da bisher nicht sicher ist, ob dem Geschädigten im eigentlichen Strafverfahren keine andere Form der Kompensation gewährt wird. Die Milderung der auferlegten Strafe hat Vorrang vor einer finanziellen Kompensation, die im Schadensersatzverfahren auferlegt werden kann.
- Nr. 61 Aus der Sicht der Erfüllung des Kündigungsgrunds, der in der Nichtbezahlung der Miete besteht (§ 711 Abs. 2 Buchst. b/ BGB), ist nicht ausschlaggebend, dass der Mieter keine Verzugsgebühr entrichtet hat.
- Nr. 62 Der Name einer Region als höhere Gebietskörperschaft der Selbstverwaltung ist nicht gemäß § 12 Abs. 1 in Verbindung mit § 10 Abs. 1 des HGB vor einer unberechtigten Verwendung geschützt, sondern gemäß § 19b Abs. 2 des HGB. Die Verwendung des Namens ‚Region‘ (als politischer Bezirk) zu unternehmerischen Zwecken gilt als unberechtigter Eingriff in die Interessen der ‚Region‘,

- Nr. 63 Weder das Handelsgesetzbuch, noch das Bürgerliche Gesetzbuch, legt für Geschäftsbedingungen, die Teil des Vertrags sind, ein anderes Regime ihrer Änderungen fest, als für den Vertrag selbst. Wenn die Vertragsteilnehmer im Vertrag oder in den Geschäftsbedingungen, die dessen Teil sind, keine besondere Form zur Abänderung der Geschäftsbedingungen vereinbart haben, halten sich die Bedingungen zu deren Änderung an die gesetzlichen Regelungen zur Änderung des eigentlichen Vertragsinhalts.
- Nr. 64 Die Angabe des Ortes, an dem ein Wechsel eingelöst werden soll (Zahlstelle), muss in diesem auf eine Weise vermerkt sein, die keine Zweifel darüber aufkommen lässt, wo der Aussteller des Wechsels zur Leistung verpflichtet ist und der Inhaber des Wechsels berechtigt ist, die Einlösung des Wechsels zu verlangen; eventuelle Abweichungen von der ‚amtlich eingeführten‘ Bezeichnung der Zahlstelle (Ortes), die keine solche Zweifel aufkommen lassen, sind belanglos und bewirken nicht die Ungültigkeit des Wechsels.
- Nr. 65 Zur Beurteilung, ob ein Gläubiger in ‚eigener‘ Sache oder in der Sache einer dem Gläubiger ‚nahestehenden‘ Person abstimmt (§ 53 des Insolvenzgesetzes), ist der Stand der Dinge zum Zeitpunkt der Abstimmung ausschlaggebend. Diese Beurteilung bezieht sich logischerweise auf diejenige Person, die zum Zeitpunkt der Abstimmung in der Position des Gläubigers ist. Der Umstand, dass die Person, die in eigener Sache oder in der Sache einer nahestehenden Person gestimmt hat, Rechtsvorgänger des Gläubigers war, der abstimmen soll, ist kein Grund, diesem Gläubiger die Ausübung seines Stimmrechts zu verwehren.
- Die Billigung des Sachverständigengutachtens im Sinne des § 155 des Insolvenzgesetzes ist keine Voraussetzung zur Abstimmung der Gläubiger über einen vorgelegten Reorganisationsplan. Dieser Umstand ist an für sich auch kein Grund dafür, dass der Reorganisationsplan von der dazu berechtigten Person nicht binnen der gesetzlichen Frist vorgelegt wird.
- Wenn ein Schuldner in dem nicht von jeder Gläubigergruppe angenommenen Reorganisationsplan (im Sinne des § 348 Abs. 1 Buchst. c/ des Insolvenzgesetzes) weder die Gläubiger mit Forderungen gegenüber der Vermögensmasse und ihnen gleichzustellenden Forderungen konkretisiert hat (laut Stand zum Zeitpunkt der Unterbreitung des Reorganisationsplans), noch angeführt hat, auf welche Weise er sie zu begleichen gedenkt (obwohl er im Reorganisationsplan erklärt, dass es solche Gläubiger gibt), noch in diesem die Forderungen einfacher (ungesicherter) Gläubiger konkretisiert, ist dies ein Grund zur Ablehnung des Reorganisationsplans, weil er in diesem Zustand nicht erfolgreich den Test laut § 348 Abs. 2 des Insolvenzgesetzes bestehen konnte.
- Nr. 66 Wenn das Recht auf Befriedigung einer Forderung aus der Sicherstellung in den in der Bestimmung des § 196 Abs. 2 des Insolvenzgesetzes vorausgesehenen Verhältnissen angefochten (bestritten) wird – ohne Rücksicht auf die Gründe der Anfechtung (d.h. ohne Rücksicht darauf, ob /lediglich/ die Echtheit /Existenz/ der Forderung gegenüber dem persönlichen Schuldner /dem vom Pfandschuldner unterschiedlichen Schuldner, hinsichtlich dessen Vermögen das Insolvenzverfahren geführt wird/ oder ob /lediglich/ das Recht auf Befriedigung aus der Sicherstellung angefochten wird /ohne die Existenz der Forderung gegenüber dem persönlichen Schuldner anzuzweifeln/, ggf. ob sowohl die Existenz der Forderung, als auch das Recht auf Befriedigung der Forderung aus der Sicherstellung angefochten wird), dann reicht der Gläubiger der Forderung Klage auf Bestimmung seines Rechts auf Befriedigung der Forderung aus der Sicherstellung ein.
- Eine vom Insolvenzverwalter eingereichte Klage auf Anfechtung des Rechts auf Befriedigung der Forderung aus der Sicherstellung, der mit den Wirkungen gemäß § 196 Abs. 2 des Insolvenzgesetzes das Recht auf Befriedigung der Forderung aus der Sicherstellung angefochten hat, weist das Gericht als von einer unberechtigten Person eingereichte Klage zurück (§ 160 Abs. 4, Satz eins, Insolvenzgesetz); die Bestimmung des § 198 Abs. 3 des Insolvenzgesetzes ist unter diesen Bedingungen nicht anwendbar. Der Umstand, dass der Insolvenzverwalter seine Klage früher eingereicht hat, als der Gläubiger seine Klage zur Bestimmung seines Rechts auf Befriedigung aus der Sicherstellung, stellt somit kein Hindernis dar, welches das Gericht daran hindern wür-

de, eine anschließend eingereichte Klage zu erörtern und über diese zu entscheiden (also kein Hindernis im Sinne des § 83 Abs. 1 der ZPO).

Nr. 67 Ein Arbeitnehmer, der in einem befristeten Arbeitsverhältnis an einer Berufskrankheit erkrankt, hat nach Ablauf des Arbeitsverhältnisses nicht nur dann Anspruch auf Ersatz des Verdienstausfalls, wenn er nachweisen kann, dass er hätte weiter beschäftigt werden können, sondern auch dann, wenn seine weitere Beschäftigung den Umständen entsprechend auch nur vorausgesetzt werden kann.

Wenn nicht festgestellt wird, dass der geschädigte Arbeitnehmer nach Beendigung des befristeten Arbeitsverhältnisses weiter beim gleichen Arbeitgeber beschäftigt worden wäre – wenn es nicht zu dieser Berufskrankheit gekommen wäre – hat er keinen Anspruch auf Ersatz des Verdienstausfalls, der aus seinem Einkommen im befristeten Arbeitsverhältnis beim bisherigen Arbeitgeber hervorgeht; der von der Berufskrankheit verursachte Vermögensschaden lässt sich nur mithilfe solch eines Verdienstes ausdrücken, den er nachgewiesenermaßen bei einer weiteren Beschäftigung bei einem anderen Arbeitgeber erreicht hätte und den er in ursächlichem Zusammenhang mit der Berufskrankheit eingebüßt hat.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases

- No. 39 If an offender uses a motor vehicle as a means of physical pressure against a person in authority with an intention to influence performance of his/her authority, his/her behaviour, with fulfilment of the other legal conditions, can be assessed as a criminal offence of violence against a person in authority committed with a weapon pursuant to section 325 (1) (a), (2) (a) of penal code (comp. a decision published under No 36/1976-I Coll. of decisions).
For fulfilment of legal features of this criminal offence it is not required causing damage to the health of the affected person in authority. Therefore it is irrelevant that the offender only was only using very small speed of the vehicle used against the person in authority which was not able to cause any damage to his/her health if such a behaviour influenced the exercise of authority of this person in authority despite that (e.g. if an offender drives on a policeman in action in such a way that he/she repeatedly bumped into the policeman and thus forced him to step aside).
- No. 40 Former political affiliation of judges is not a circumstance by itself which could lead to doubts concerning their capability to hear and decide matters independently and without bias regardless the person of the accused, including his/her expressions, political views, attitude etc.
- No. 41 If for the accused who had not performed the imposed punishment of community service as of January 1, 2010, the time for performance of the imposed punishment of community service was extended by the court by six months with the current determination of supervision after the penal code had come into force, pursuant to its provisions of section 65 (3) (a), in a situation when the accused gives a reason for changing the unperformed part of the punishment of community service into imprisonment, it is necessary to apply the proportion arising from the provisions of section 45a (4) of penal code, i.e. that every two hours of unperformed punishment of community service (even only started ones) are counted as one day of imprisonment.
- No. 42 Pursuant to article II of the decision of the president of the republic about amnesty from January 1, 2013 (No 1/2013 Coll.), it is necessary to decide about suspending legitimately unfinished legal prosecution, with an exception of criminal proceedings against an escaped person, from the beginning of which more than 8 years have already expired as of January 1, 2013 for criminal offences for which the penal code stipulates an imprisonment punishment not exceeding ten years.
Article II of this decision about amnesty cannot be applied to criminal proceedings which were completed legitimately as of the date of announcement of the amnesty, and the decision stipulating the sentence was cancelled and the criminal proceedings reopened on the basis of an appeal or another extraordinary remedy (proposal for reopening of proceedings or a complaint about breach of law).
- No. 43 No regular remedy can be used against a decision of the court of appeal by means of which the court suspended criminal proceedings of the accused with regard to the abolition provisions of the amnesty pursuant to section 257 (2) due to the reasons stipulated e.g. in the provisions of section 11 (1) (a) of penal code.
- No. 44 In order to draw a conclusion about fulfilment of the features of a criminal offence of illegal production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons “in a bigger extent”, “in a significant extent” and “in a large extent” pursuant to section 283 (2) (c) (d), (3) (c) (d) of penal code, the basis is a certain multiple of such an amount of the narcotic substance, psychotropic substance or preparation containing a narcotic or psychotropic substance which is stipulated as “an amount bigger than a small one” pursuant to the government decree No 467/2009 Coll. (see the third and fifth column of the Annex No 2 to the quoted government decree). “A bigger extent” is then ten times the amount bigger than a small one, “a significant extent is ten times the bigger extent determined in this way and “a large extent” is ten times the significant extent determined in this way.

The basis for this determination should be a multiple of the amount of the effectual substance (drug) defined as an amount bigger than a small one pursuant to the government decree No 467/2009 Coll., as amended by the government decree No 4/2012 Coll. (the fifth column in its Annex No 2). Only in case when it is not possible to find out the exact amount of the effectual substance, e.g. if the narcotic or psychotropic substance have already been consumed, it is possible to start from the total amount of the drug which the offender produced, imported, exported, offered etc. illegally pursuant to section 283 (1) of penal code (the third column in Annex No 2 of the quoted government decree) if there are no doubts here whether the offender produced or handled the drug in its usual quality.

However, the certain extent (bigger, significant, large) of committing of the criminal offence of illegal production and other handling of narcotic and psychotropic substances and poisons cannot be reduced only to the amount of the relevant drug which was produced or handled with illegally by the offender pursuant to section 283 (1) of penal code but other circumstances will also be taken into account during its determination (see the decisions No 1/2006 and 12/2011 Coll. of decisions). Therefore in a particular case, if it is also justified by these other circumstances of the offence, it is not excluded that the relevant legal (quantification) feature which conditions using of a stricter legal qualification and expresses the extent in which the criminal offence was committed is fulfilled even if the offender produced, imported, exported, transited, offered or otherwise handled with such an amount of the drug which would not correspond to the full ten times amount of the required amount but approached that amount sufficiently, or this legal feature does not have to be fulfilled if the drug amount only slightly exceeded the determined decuple for the particular extent.

No. 45 The provisions of section 345 (1) and (2) of penal code on a criminal offence of false accusation contain two separate states of facts. In section 345 (2) of criminal code, it is even a qualified state of facts which includes also the features specified in section 345 (1) of penal code. If the offender intends to bring about criminal prosecution of another person, his/her actions will only be judged according to section 345 (2) of penal code.

The characteristic feature of the state of facts of a criminal offence of false accusation pursuant to section 345 (1) of penal code is not “an intention to bring about criminal proceedings of another person” and therefore for its fulfilment it is sufficient to find out that the offender states untruthful facts about another particular person acting in such a way that he/she meets the state of facts of a criminal offence.

No. 46 I. In an appeal, the Supreme Court can only deal with such facts which are specified in the content of the appeal in accordance with the requirements stipulated for the content of an appeal pursuant to section 265f (1) of penal code in such a way that they are stated specifically directly in the text of the appeal. Due to these reasons, the appellant cannot base its objection only on a reference to the facts raised in the ordinary remedy or in other filings made in the previous stages of the proceedings, not even in the closing speeches in the proceedings at the courts of the first or second instance.

II. An appeal is an extraordinary remedy with accurately stipulated legal formal conditions under which it can be applied (section 265a (1) of penal code). The basic condition and a crucial aspect is existence of a legitimate decision in the actual matter. If there is not a concrete decision, it is not possible to lodge an appeal only against incorrectness of the trial procedure. Therefore an appeal in which it is objected, even if with reference to a reason of the appeal pursuant to section 265b (1) (k) of penal code, that the courts made a mistake when having decided about detention, is inadmissible and the court of appeal will reject it pursuant to section 265i (1) (a) of penal code.

No. 47 Previous contemptible behaviour of the damaged person, which is one of the conditions of application of a privileged state of facts of a criminal offence of bodily harm due to an excusable motive pursuant to section 146a (1) (3) of penal code is considered to be such his/her behaviour which is in strict contradiction with morale and proves moral perversion, cruelty, selfishness and lack of respect of the damaged person towards other persons or the society. Committing of

an offence as a result of previous contemptible behaviour of the damaged person assumes that the offender attacks another person due to previous evil, hurting and humiliating behaviour of the this person or behaviour threatening to cause serious detriment to the rights and under its hurting, humiliating or other negative effects. However, the offence is not committed as a result of previous contemptible behaviour of the damaged person if the damaged person caused injustice to the offender (e.g. robbed him/her) but the only aim of the offender was to retaliate to the damaged person afterwards.

- No. 48 An increased protection of person who are witnesses in the material meaning of the word shows that from the fact that a person is in relation to previous criminal offence of the offender a witness and the damaged person at the same time cannot result in any differences as regards the criminal law conditions and degree of protection of such a witness. It is therefore meaningless that blackmailing activities are aimed against a person on which the criminal offence was committed earlier from which the offender could be found guilty due to evidence given by this person as the damaged person, and that it follows immediately after commitment of the criminal offence for which the offender of a criminal offence of blackmailing could be found guilty (for this, see No 15/2002, No 13/2012 Coll. of decisions).

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 58 In the proceedings concerning the claim for compensation of the costs of care paid from health insurance which were spent as a result of culpable illegal activity of a third person against the insured, health insurance companies are not exempt from court fees pursuant to act No 549/1991 Coll. in the wording valid from September 1, 2011.
- No. 59 If in the administrative proceedings a co-owner is imposed an obligation to remove a dump, he/she is obliged to remove the dumb. If he/she meets this obligation, he/she becomes entitled to a proportional compensation of the purposefully spent expenses towards the other co-owners pursuant to the provisions of section 137 (1) of civil code.
- No. 60 In case of pending criminal proceedings, the court deciding in civil court proceedings usually cannot determine fairly a suitable form of remedy pursuant to section 31a (2) of Act No 82/1998 Coll., i.e. either the actual statement of breach of law or financial compensation in money, as it is not sure yet whether the damaged party is to be provided another form of compensation in the actual criminal proceedings. Mitigation of the inflicted penalty has priority over the financial compensation which can be imposed in the proceedings concerning the damage (loss) compensation.
- No. 61 From the point of view of fulfilment f a reason for giving a notice based on the failure to pay the rent (section 711 (2) (b) of civil code), it is not decisive that the tenant did not pay the delay charges.
- No. 62 The name of a region as a higher territorial self-governing unit is not protected against unauthorised use pursuant to section 12 (1) in connection with section 10 (1) of commercial code but pursuant to section 19b (2) of civil code. Use of the name of the “region” for business purposes is an unauthorised interference in the rightful interests of the “region”.
- No. 63 Commercial code (or civil code) does not determine different stipulations for change of the business conditions which are part of the contract a contract and for the contract itself. Therefore unless the parties stipulate a special way of changing of business conditions in the contract or in the business conditions which are its part, the conditions of their change are governed by the legal regulations for changing of the content of the contract itself.
- No. 64 The specification of the place where the payment is to be made must be written in the bill in the way not raising any doubts as regards where the giver of the bill is obliged to fulfil and the owner of the bill to require the fulfilment. A possible deviation from the “officially introduced” name of the place of payment (municipality) not resulting in occurrence of such doubts is not significant and is not a reason for invalidity of the bill.
- No. 65 For assessment of whether the creditor votes in its “own” matter or in the matter of a person “close” to the creditor (section 53 of bankruptcy act), the situation at the time of voting is deci-

sive. This assessment is then logically connected with the person who is in a position of a creditor at the time of voting. The fact that the person who would vote in its own matter or in a matter of its close person would be the legal predecessor of the creditor who is supposed to vote is not a reason to exclude this creditor from exercise of the right to vote.

Voting of creditors about the submitted reorganisation plan is not conditioned by approval of an expert opinion pursuant to section 155 of bankruptcy act. This fact by itself also is not a reason for which the reorganisation plan should not be submitted within the statutory deadline by an authorised person.

If in the reorganisation plan which was not approved by every group of creditors (pursuant to section 348 (1) (c) of bankruptcy act) the debtor did not specify in particular the creditors with receivables towards the property and receivables placed at the same level (according to the situation at the time when the reorganisation plan is submitted) and did not specify in which way they are to be paid (although in the reorganisation plan it is stated that there are such creditors) and did not specify the particular receivables of unsecured creditors in it, it is a reason for rejection of the reorganisation plan due to the fact that he could not pass the test pursuant to section 348 (2) of bankruptcy act.

No. 66 If the right for satisfaction of a receivable from securing under conditions foreseen by the provisions of section 196 (2) of bankruptcy act is denied, then regardless the reasons of this denial (i.e. regardless the fact whether /only/ the authenticity /existence/ of the receivable towards the personal debtor /different from the attaching debtor the assets of which is subject matter of the bankruptcy proceedings/ is denied or whether /only/ the right for satisfaction from securing is denied /without casting doubt on existence of the receivable towards the personal debtor/ or whether both the existence of the receivable and the right for satisfaction from securing are denied, the suit for determination of the right for satisfaction of the receivable from securing is lodged by the creditor of the receivable.

The suit for denial of the right for satisfaction of a receivable from securing lodged by trustee in bankruptcy who with the effects pursuant to the provisions of section 196 (2) of bankruptcy act denied the right for satisfaction of the receivable from securing will be rejected by the court as lodged by an authorised person (section 160 (4), sentence one of bankruptcy act); the provisions of section 198 (3) of bankruptcy act cannot be applied in these conditions. The fact that such a suit was lodged by the trustee in bankruptcy before a suit for determination of the right for satisfaction from securing was lodged by the creditor thus is not an obstacle which would prevent the court from hearing the subsequently lodged suit and deciding about it (it is not an obstacle pursuant to section 83 (1) of court regulations).

No. 67 An employee who became ill with a job-related illness in the employment relationship agreed for a determinate period is entitled, after the period of his/her employment relationship expires, to compensation of the loss of earnings not only if he/she proves that he/she would still be employed but also if his/her further employment can only be assumed with regard to circumstances.

If it is not found out that the damaged employee would continue its employment at the same employer after his/her temporary employment relationship is terminated if it was not for the job-related illness, the employee is not entitled to the loss of earnings compensation based on its income at his/her employer in the temporary employment relationship. The property loss due to the job-related illness can only be calculated for such earnings which would have been reached in his/her next employment relationship with another employer which would have been lost in causal connection with the job-related illness.

